

PROGRAMMABEGROTING 2021

EN

**MEERJARENPECTIEF
2022 - 2024**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Aanbieding	3
0. Financieel- en beleidskader	6
0. Bestuur en ondersteuning	13
1. Veiligheid.....	21
2. Verkeer, vervoer en waterstaat.....	24
3. Economie	27
4. Onderwijs	31
5. Sport, cultuur en recreatie.....	35
6. Sociaal Domein.....	39
7. Volksgezondheid en milieu	49
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening.....	52
Paragraaf Lokale heffingen.....	55
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	59
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	65
Paragraaf Financiering.....	69
Paragraaf Bedrijfsvoering	73
Paragraaf Verbonden partijen	78
Paragraaf Grondbeleid	85
Paragraaf Taakstellingen.....	88
Totaaloverzicht baten en lasten per programma	91
Financiële uitgangspunten	96
Overzicht en toelichting incidentele baten en lasten.....	97
Bijlage 1 Reserves en voorzieningen.....	99
Bijlage 2 Geprognosticeerde balans	103
Bijlage 3 Algemene dekkingsmiddelen	104
Bijlage 4 Gemeentefonds	105
Bijlage 5 Portefeuillehouders verdeling	106
Bijlage 6 Afkortingenlijst	108

Aanbieding

Aan de gemeenteraad,

In deze begroting leest u op welke wijze wij de met het Financieel herstelplan en de Bestuursrapportage ingeslagen weg voort willen zetten.

De mutaties (spoor 1 van het Financieel herstelplan) zijn binnen de diverse programma's doorgevoerd. De oorspronkelijke taakstelling Grip op Sociaal Domein, die ongedekt was, is uit de begroting gehaald en in de voorliggende begroting zijn slechts de onderdelen van de taakstelling opgenomen, die inmiddels van een dekking zijn voorzien. Zo blijft overeind dat sturen op de taakstelling loont, want door in dekking te voorzien wordt bijgedragen aan een beter financieel jaarresultaat.

De bezuinigingsvoorstellen (spoor 2 van het Financieel herstelplan), voor zover deze al niet in 2020 zijn doorgevoerd, zullen verder uitgewerkt worden in deze begroting. Daar waar dat niet lukt, zullen wij met redenen omkleed aangeven wat hiervan de oorzaak is. In dat kader wijzen wij uw raad er nu al op, dat de uitwerking van de bezuiniging gekoppeld aan de wijziging van de subsidiesystematiek, meer tijd vergt. De oorzaak hiervan is gelegen in de uitdrukkelijke wens van uw raad om bij de uitwerking van deze bezuinigingsmaatregel ook het thema kostendekkenheid van de huurtarieven voor zowel de binnen- als de buitensportaccommodaties te betrekken. Tot slot willen wij ook de verenigingen en organisaties, die het betreft bij de uitwerking betrekken.

Voor wat betreft de activiteiten en/of werkzaamheden, die in 2020 "On-Hold" zijn gezet (spoor 3 van het Financieel herstelplan) wordt in deze begroting bepaald of en in welke jaarschijf zij zullen worden opgepakt.

Op basis van bovengenoemde "rode draad" binnen deze begroting, kan niet anders geconcludeerd worden, dat we in 2021 te maken hebben met een beleidsarme begroting. Ook in die situatie blijven we geconfronteerd worden met autonome ontwikkelingen, waarop wij beperkt tot geen invloed hebben en die jaarlijks ons financiële resultaat beïnvloeden. In dit kader kunnen worden genoemd:

de omvang van de Algemene uitkering van de rijksoverheid, die jaarlijks aan mutaties onderhevig is.

de hoogte van de uitgaven in het kader van het Sociaal Domein, die moeilijk te voorspellen zijn, enerzijds omdat onvoldoende stuurgegevens voorhanden zijn en anderzijds omdat het voor een deel open-eind-regelingen betreft.

de omvang van de extra uitgaven, die direct samenhangen met de bestrijding van het Coronavirus in relatie tot de compensatie, die we hiervoor ontvangen. Dit virus blijkt hardnekkig te zijn en vraagt om ingrijpende maatregelen. Omdat het nog niet mogelijk is om goede prognoses te maken, laten we dit onderwerp in de Risicoparagraaf terugkomen.

Naast de autonome ontwikkelingen is er in Haaksbergen sprake van een ambtelijke organisatie, waarin de afgelopen jaren gesneden is. Om het financieel herstelplan te doen slagen, zal er echter in de ambtelijke organisatie geïnvesteerd moeten worden. Hiertoe is in 2020 incidenteel € 500.000 vrijgemaakt voor het oplossen van acute knelpunten enerzijds en het investeren in "de basis op orde" anderzijds met het doel weer een stabiele toekomstbestendige organisatie te worden.

Met de vaststelling van het Financieel herstelplan is er vanaf 2021 structureel € 300.000 beschikbaar voor personeel en organisatie. Deze middelen vormen de 1^e aanzet om de ingezette lijn richting een stabiele organisatie voort te zetten. Daarbij wordt de aanpak gevolgd, zoals die is geschetst in het programma "Haaksbergen: sterk(er) in ontwikkeling". Het doel van dit programma is, dat Haaksbergen de status van kwetsbare organisatie verlaat en weer een robuuste organisatie wordt. Het programma omvat de herstelstrategie voor de periode 2020-2026 in brede zin en vormt dus het fundament voor financieel herstel en andere projecten. De businesscase Bedrijfsvoering, die moet leiden tot het onderbrengen van een groot deel van de bedrijfsvoeringstaken naar de gemeente Hengelo maakt onderdeel uit van het programma. Zonder dat fundament dreigt het financieel herstel een losse bezuinigingsoperatie te worden, die onvoldoende samenhangende basis biedt voor algeheel herstel in de nabije toekomst.

Zoals bekend, moet onze begroting binnen het perspectief van zes jaren structureel en reëel in evenwicht zijn. Ook dient de Algemene reserve binnen diezelfde termijn op niveau te zijn. Dat betekent dat wij onze uitgaven uitermate kritisch aansturen. Maar met sturen op onze uitgaven alleen bereiken we echter het vereiste structurele en reële evenwicht niet. We zullen ook onze inkomsten op een voldoende niveau moeten brengen. Waar mogelijk proberen we inkomsten uit grondexploitaties naar voren te halen en te maximaliseren. Hierbij past wel de kanttekening dat dit incidentele inkomsten zijn, die meer dan welkom zijn om de reserve zo snel als mogelijk aan te vullen, maar geen oplossing zijn om onze structurele lasten te dekken. Het enige substantiële onderdeel van de gemeentelijke inkomsten, waarop we zelf invloed hebben is de OZB. Daarom hebben we deze in het herstelplan opgehoogd. Tot slot hebben we in het herstelplan besloten voor de periode van 2021 – 2024 € 1.000.000 per jaar af te zonderen voor aanvulling van de Algemene Reserve. Deze willen we overeind houden tot de algemene reserve op niveau is.

Echter met het vaststellen van deze begroting zijn we er niet. We zullen bij al onze uitgaven telkens over de noodzaak ervan na moeten denken. Uitgaven zonder dekking binnen de begroting zijn uit den boze en niet toegestaan.

Hebben we dan helemaal geen nieuwe beleidsvoornemens voor de periode 2021-2024? Dit zal sterk afhangen van de beschikbaarheid van middelen en mocht er (geringe) ruimte zijn, dan zullen wij deze inzetten overeenkomstig de door uw raad afgegeven signalen tijdens de informele bijeenkomst medio 2020, waarbij u een top 3 voor zowel de korte als de lange termijn heeft bepaald. Deze prioriteiten klinken ook in de voorliggende begroting wel door. Wat betreft de korte termijn onderwerpen heeft u al een notitie over Treasury mogen ontvangen, hebben we al aangegeven, dat de uitwerking van bezuiniging, die samenhangt met subsidieverlening en kostendekkendheid van huren, meer tijd vergt. En zijn we voornemens u via een dashboard Sociaal Domein (in ontwikkeling) regelmatig op de hoogte te brengen van de belangrijkste ontwikkelingen, betreffende de Participatiewet, de WMO en de Jeugdzorg. Ook ten aanzien van de onderwerpen voor de langere termijn hebben we inmiddels stappen gezet. Zo heeft uw raad aangegeven een model waarin de Kappen doorgroeit naar een multifunctionele accommodatie als het wensbeeld voor de toekomst te zien.

Algemeen bekend is dat het gemeentebestuur veel waarde hecht aan de aanwezigheid van een school voor voortgezet onderwijs in Haaksbergen. Het meerjarenperspectief is echter zodanig, dat er op korte termijn geen financiële ruimte vrijkomt om (ver)nieuwbouw van 't Assink mogelijk te maken. De enige manier om realisatie van de nieuwbouw van 't Assink alsnog mogelijk te maken, is, dat er keuzes gemaakt worden tussen voorzieningen tijdens een voorzieningendiscussie (nieuw voor oud). Samen met uw raad willen wij zo'n voorzieningendiscussie gaan houden, waarbij echt gekozen zal moeten worden tussen voorzieningen. Hiermee geven we ook invulling aan de belangrijkste aanbeveling van de Rekenkamer in haar rapport over het Kulturhus.

Wat betreft onderwijshuisvesting valt daarnaast te melden, dat de samenvoeging van de basisscholen de Holthuizen en dr. Ariëns met nieuwbouw op de locatie Ariëns wordt voorbereid overeenkomstig de financiële randvoorwaarden in het Financieel herstelplan.

Tot slot willen we nog opmerkingen, dat wij aan uw oproep “bouwen-bouwen-bouwen” tegemoet komen door alle toekomstige woningbouwlocaties in kaart te brengen en daar waar begonnen kan worden mee te werken, opdat er zo snel mogelijk gestart kan worden.

Langs deze weg denken wij een integrale aanpak te hebben ontwikkeld, waarbij we uitgaande van de (slechte) financiële situatie langs meerdere op elkaar afgestemde projecten de gemeentelijke financiën op orde en onder control krijgen en met gerichte investeringen de kwaliteit van het personeel verbeteren opdat Haaksbergen zelfstandig en toekomstbestendig verder kan.

Voorlopig kijkt de provincie in het kader van preventief toezicht over onze schouder mee, monitort onze stappen, levert daar waar nodig commentaar en geeft adviezen en tips.

Hieruit blijkt, dat het van het allergrootste belang is, dat u als raad, wij als college van B&W en het ambtelijk apparaat doordrongen zijn van de situatie, waarin onze mooie gemeente zich momenteel bevindt en dat “alle neuzen dezelfde kant op moeten staan” willen wij weer die zelfstandige en toekomstbestendige gemeente zijn, waarop wij met zijn allen zo trots zijn.

Het college van burgemeester en wethouders,

Rob Welten

Louis Koopman

Antoon Peppelman

Jan-Herman Scholten

0. Financieel- en beleidskader

Resultaat

De begroting van Haaksbergen sluit in 2021 met een positief resultaat van € 19.000. Ook de overige jaren laten een positief resultaat zien. Wij hebben de begroting opgebouwd vanuit het financieel herstelplan. Op dit financieel herstelplan hebben wij eerst de structurele effecten uit de 1^e berap verwerkt.

Hieronder treft u eerst aan het overzicht aan van wijzigingen vanuit de 1^e berap die een structureel effect hebben op de begroting. Het overzicht daarna laat de wijzigingen op programma's c.q. taakvelden zien ten opzichte van de begroting 2020 (vanuit het herstelplan) inclusief de structurele effecten uit de 1^e bestuursrapportage. Afwijkingen groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Structurele effecten uit de 1^e BERAP 2020

Overzicht structurele effecten 1e berap 2020			(bedragen x € 1.000)					
Progr.	Taakveld	Omschrijving taakveld	2020 (Incident.)	2020 (Struct.)	2021	2022	2023	2024
0	0.1	Bestuur	60	0	0	0	0	0
	0.2	Burgerzaken	-27	0	0	0	0	0
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0
	0.4	Overhead	36	-50	-50	-50	-50	-50
	0.5	Treasury	36	-47	-47	-47	-47	-47
	0.61	OZB woningen	0	0	0	0	0	0
	0.62	OZB niet-woningen	-50	0	0	0	0	0
	0.64	Belastingen Overig	-115	0	0	0	0	0
	0.7	Algemene uitkering en ov. uitkeringen Gemeentef.	100	459	303	697	490	1.003
	0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal programma 0			40	362	206	600	393	906
1	1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0	0	0
	1.2	Openbare orde en Veiligheid	0	0	0	0	0	0
Totaal 1			0	0	0	0	0	0
2	2.1	Verkeer, wegen en water	99	-45	-45	-45	-45	-45
	2.2	Parkeren	0	0	0	0	0	0
	2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
Totaal 2			99	-45	-45	-45	-45	-45

3	3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
	3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	0	0	0	0	0	0
	3.4	Economische promotie	-50	0	0	0	0	0
Totaal 3			-50	0	0	0	0	0
4	4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
	4.2	Onderwijshuisvesting	6	-28	-28	-28	-28	-28
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	0	0	0	0	0
Totaal 4			6	-28	-28	-28	-28	-28
5	5.1	Sportbeleid en activering	35	27	42	62	62	62
	5.2	Sportaccommodaties	4	-76	-76	-76	-76	-76
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurprod. en cultuurparticipatie	-113	0	0	0	0	0
	5.5	Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
	5.6	Media	0	0	0	0	0	0
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	105	0	0	0	0	0
Totaal 5			31	-49	-34	-14	-14	-14
6	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	10	-10	-10	-10	-10	-10
	6.2	Wijkteams	0	0	0	0	0	0
	6.3	Inkomensregelingen	-143	27	69	69	69	69
	6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
	6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	-40	-40	-40	-40	-40
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	-50	-54	-54	-54	-54
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-75	75	75	75	75	75
	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	40	40	40	40	40
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	-100	-100	-100	-100
Totaal 6			-208	42	-20	-20	-20	-20
7	7.1	Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
	7.2	Riolering	0	0	0	0	0	0
	7.3	Afval	0	-300	-300	-300	-300	-300
	7.4	Milieubeheer	0	0	0	0	0	0
	7.5	Begraafplaatsen	-35	0	20	0	0	0
Totaal 7			-35	-300	-280	-300	-300	-300
8	8.1	Ruimtelijke Ordening	55	0	0	0	0	0
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0
	8.3	Wonen en bouwen	39	0	0	0	0	0
Totaal 8			94	0	0	0	0	0
Eindtotaal			-23	-18	-201	193	-14	499

Wijzigingen op programma's c.q. taakvelden zien ten opzichte van de begroting 2020

Overzicht ontwikkelingen begroting 2021

(bedragen x € 1.000)

Progr.	Taakveld	Omschrijving taakveld	2021	2022	2023	2024
0	0.1	Bestuur	-30	-8	0	0
	0.2	Burgerzaken	-8	-8	0	0
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0
	0.4	Overhead	151	-315	-703	-1.801
	0.5	Treasury	108	288	287	331
	0.61	OZB woningen	0	0	0	60
	0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	25
	0.64	Belastingen Overig	-26	-38	-50	-50
	0.7	Algemene uitkering en ov. uitkeringen Gemeentef.	0	-250	-300	-400
	0.8	Overige baten en lasten	0	-250	0	0
	0.10	Mutaties reserves	0	0	-10	-10
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0
Totaal programma 0			196	-582	-776	-1.845
1	1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0
	1.2	Openbare orde en Veiligheid	0	0	0	0
Totaal 1			0	0	0	0
2	2.1	Verkeer, wegen en water	-80	-120	-125	-125
	2.2	Parkeren	0	0	0	0
	2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	0
Totaal 2			-80	-120	-125	-125
3	3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	0
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0
	3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	0	0	0	0
	3.4	Economische promotie	0	0	0	0
Totaal 3			0	0	0	0
4	4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
	4.2	Alg. inkomsten/uitgaven Bijzonder voorgez. onderw.	0	0	50	500
		Onderwijshuisvesting	0	0	73	73
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-6	-6	-6	-6
Totaal 4			-6	-6	117	567
5	5.1	Sportbeleid en activering	-8	-6	-6	-6
	5.2	Sportaccommodaties	-2	-2	-2	-2
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurprod. en cultuurparticipatie	-7	-6	-6	-6
	5.5	Cultureel erfgoed	0	0	0	0
	5.6	Media	0	0	0	0
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-45	-57	-57	-9
Totaal 5			-62	-72	-71	-23
6	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	214	214	214	214
	6.2	Wijkteams	0	0	0	0
	6.3	Inkomensregelingen	-242	-202	-160	-255
	6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0
	6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	-12
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-53	-53	-53	-53

	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-150	-57	88	88
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-213	-68	76	76
	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-48	-48	-48	-48
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-34	-31	-26	-26
Totaal 6			-526	-244	91	-16
7	7.1	Volksgezondheid	-16	-16	-16	-16
	7.2	Riolering	78	-8	-8	-6
	7.3	Afval	-21	-11	-2	-2
	7.4	Milieubeheer	0	0	0	0
	7.5	Begraafplaatsen	0	0	0	0
Totaal 7			41	-35	-26	-24
8	8.1	Ruimtelijke Ordening	70	80	80	80
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	0	0	0	0
	8.3	Wonen en bouwen	74	-56	74	44
Totaal 8			144	24	154	124
Eindtotaal			-293	-1.034	-637	-1.342

Toelichting

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Taakveld 04 Overhead

Dit betreffen voornamelijk stelposten die wij opgenomen hebben loon en prijsstijgingen. Onze begroting is gebaseerd op lopende prijzen, waardoor deze stelposten opgenomen moeten worden.

Taakveld 05 Treasury

Aanpassingen in de leningenportefeuille in verband met aflossing dure leningen en een lagere kapitaalsbehoefte levert een voordeel op dit taakveld.

Taakveld 0.61 OZB woningen

Dit betreft een actualisatie van de jaarschijf.

Taakveld 0.64 Belastingen overig

Dit betreffen aanvullende bijdragen aan het GBT in verband met toegenomen aantal bezwaren op de OZB aanslagen via no-cure-no-paybureaus.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en uitkeringen gemeentefonds

De algemene uitkering wordt door het rijk verdeeld op basis van maatstaven die periodiek herijkt worden. Herijking zal naar verwachting een nadeel betekenen voor Haaksbergen. Om dit effect te kunnen opvangen is een stelpost in onze begroting opgenomen.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Betreft een actualisatie van de verkoopopbrengsten.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Taakveld 2.1 Verkeer, wegen en water

De stijging van lasten ten opzichte van de begroting 2020 wordt voornamelijk veroorzaakt door een uitbreiding van het areaal ad € 108.000,- structureel. In 2021 wordt dit effect gedeeltelijk gecompenseerd door een voordeel op de kapitaalslasten van € 30.000,- doordat investeringen later zijn afgerond dan eerder geraamd.

Programma 4 Onderwijs

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Doordat nieuwbouw van het Assink niet realiseerbaar is in de planperiode van deze begroting kan het bedrag van € 500.000,- geraamd vanaf 2024 vrijvallen.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

De bij de begroting 2020 ingeboekte bezuiniging op het onderhoud van de openbare plantsoenen in combinatie met een verlaging van het budget uit het financieel herstelplan blijkt niet realistisch. Vanaf 2021 wordt de bezuiniging van € 50.000,- structureel gecorrigeerd. Daarnaast wordt het budget met € 15.000,- verhoogd ten behoeve van areaaluitbreiding. In 2021 wordt eenmalig een voordeel geraamd voor verkoop snippergroen.

Programma 6 Sociaal domein

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

De taakstelling Sociaal Domein van € 240.000 is op dit taakveld begroot. Daarnaast staat hier een budget voor innovatie Jeugd (automatiseringskosten). Het overige verschil betref de indexering voor 2021.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

De bijdrage aan de Uitvoeringsorganisatie stijgt door cao-ontwikkelingen en de inzet van arbeidsmarktcoaches met € 52.000. Daarnaast moeten we op het budget voor BBZ-kapitaalverstrekkingen een substantiële begrotingswijziging doorvoeren, mede als gevolg de wijziging in het Besluit bijstand zelfstandigen per 2020. Deze wijziging was nog niet in de begroting 2020-2023 verwerkt, omdat deze pas aan het licht kwam bij het opstellen van de jaarrekening 2019. Bij de jaarrekening 2019 heeft dit al tot een nadeel geleid, omdat de verrekening met het Rijk niet meer via de exploitatie loopt maar via de balans (zie pagina 87 van de Jaarrekening 2019). Voor de begroting 2021-2024 leidt dit tot een bijstelling van € 190.000 in 2021, aflopend naar € 110.000 in 2024. Overigens is het op lange termijn een neutrale wijziging voor de gemeente, omdat er uiteindelijk in de kasstroom niets wijzigt. Tot slot zien we in 2024 nog een verschil van 93.000 dat wordt veroorzaakt door de verwachte ontwikkelingen van de baten en lasten op de bijstand ten opzichte van het jaar 2023. Wij volgen hierin de schattingen die het CPB en de Uitvoeringsorganisatie maken.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Het verschil betreft de volumeontwikkeling (2%) en prijsindexatie (2,95%) op de zorgbudgetten in dit taakveld.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

De indexatie (2,95%) en volumeontwikkeling (2%) 2021 van de zorgbudgetten op dit taakveld hebben wij berekend op € 195.000. Op dit taakveld was al rekening gehouden met een oplopend indexatiebudget. Voor 2021 bedroeg dit € 45.000 en daarom hebben wij aanvullend € 150.000 begroot. De oplopende indexatie vanaf de tweede jaarschijf (in het geval van deze begroting 2022) begroten wij vanaf heden niet meer op budgetniveau maar centraal in programma 0. Op deze wijze ontstaat op de taakvelden een beter financieel inzicht en vergelijkbaarheid tussen de jaarschijven. Deze wijziging is de oorzaak van de verschillen in de jaren 2022-2024.

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

De indexatie (2,95%) en volumeontwikkeling (3%) 2021 van de zorgbudgetten op dit taakveld hebben wij berekend op € 297.000. Op dit taakveld was al rekening gehouden met een oplopend indexatiebudget. Voor 2021 bedroeg dit € 84.000 en daarom hebben wij aanvullend € 213.000 begroot. De oplopende indexatie vanaf de tweede jaarschijf (in het geval van deze begroting 2022) begroten wij vanaf heden niet meer op budgetniveau maar centraal in programma 0. Op deze wijze ontstaat op de taakvelden een beter financieel inzicht en vergelijkbaarheid tussen de jaarschijven. Deze wijziging is de oorzaak van de verschillen in de jaren 2022-2024.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

De gemeente Enschede voert als centrumgemeente de uitvoering van het Beschermd Wonen uit. Het saldo tussen de baten die zij van het Rijk krijgt en de lasten, dat al jaren positief is, wordt al jaren verdeeld naar de regiogemeenten. De middelen die Enschede van het Rijk krijgt worden echter niet geïndexeerd, omdat deze via het accres op de algemene uitkering door de regiogemeenten worden ontvangen. Met Enschede zijn afspraken gemaakt dat de regiogemeenten

een bijdrage doen ter compensatie van de indexatie. Voor 2021 is de te vergoeden indexatie berekend op € 48.000. Voor de gemeente Haaksbergen is dit budgettair neutraal, omdat deze middelen met de algemene uitkering ontvangen worden.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Taakveld 7.2 riolering

Na herberekening van het riooltarief voor 2021 wordt een groter aandeel BTW toegerekend in het tarief. Hierdoor ontstaat in 2021 een voordeel voor de algemene middelen.

Taakveld 7.3 Afval

Dit betreft een aanpassing van de inkomsten op afval ter dekking van het structurele nadeel vanuit de 1^e berap 2020.

Programma 8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Bij ruimtelijke ordening verwachten wij voor € 80.000 minder kosten te gaan maken op het gebied van bestemmingsplannen.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Door actualisatie van de leges, vanuit recent en toekomstige opbrengsten bouwvergunningen verwachten wij meer inkomsten uit leges te zullen realiseren.

Ontwikkeling algemene reserve

De algemene reserve ontwikkelt zich de komende jaren als volgt:

Verwachte ontwikkeling algemene reserve (bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling Algemene Reserve	Stand
Algemene reserve 01-01-2020	-227
Onttrekking budgetoverheveling jaarrekening 2019 naar 2020	-351
Resultaat begroting 2020 na 1e berap 2020	-1.260
Verwachte stand per 31-12-2020	-1.838
Verwacht resultaat 2021	19
Dotatie reserve	1.000
Verwachte stand per 31-12-2021	-819
Verwacht resultaat 2022	104
Dotatie reserve	1.000
Verwachte stand per 31-12-2022	285
Verwacht resultaat 2023	374
Dotatie reserve	1.000
Verwachte stand per 31-12-2023	1.659
Verwacht resultaat 2024	95
Dotatie reserve	1.000
Verwachte stand per 31-12-2024	2.754

Op dit moment wordt ons weerstandsvermogen als 'ruim onvoldoende' geclassificeerd met een ratio van -0,3 in 2021. Meerjarig wordt de ratio in 2023 weer positief. We streven naar een omvang van de algemene reserve die tussen 1,0 en 1,4 van de berekende weerstandscapaciteit ligt. Op basis van een herijking van het weerstandsvermogen moet de algemene reserve tenminste € 4,3 miljoen bedragen. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt dit nader toegelicht. Op het moment dat onze weerstandsratio op 1,0 ligt, wordt ons weerstandsvermogen als voldoende beoordeeld.

De algemene reserve gaat in 2020 eerst naar € 1,8 miljoen negatief, maar door de verwachte resultaten en de dotaties aan de reserve, verwachten wij in 2024 op een algemene reserve te zitten van ruim € 2,7 miljoen.

0. Bestuur en ondersteuning

Doelstelling

- We willen ons ontwikkelen tot een vitale, toekomstbestendige, zelfstandige gemeente, die naast de wettelijke opgaven de "Visie Haaksbergen 2030" realiseert en financieel gezond en weerbaar is. Dat doen we in samenwerking met inwoners, organisaties, bedrijven en andere samenwerkingspartners. Luisteren naar inwoners, meer inspraak en digitale zelfredzaamheid vinden we belangrijk. We streven naar verdere samenwerking met Twentse nabuurgemeenten en private partijen.
- Om wettelijke opgaven en de Visie Haaksbergen 2030 te realiseren is een toekomstbestendige gemeente (raad, college en ambtelijke organisatie) nodig, die voldoende presteert op de terreinen visie & strategie, intern samenspel, financiën & risicobeheersing, bedrijfsvoering en extern samenspel. Die toekomstbestendigheid willen we verder ontwikkelen en versterken. Hiervoor hebben we het projectplan "Haaksbergen sterk(er) in ontwikkeling" opgesteld.
- We richten ons op versterking van onze reservepositie die van voldoende omvang is om onvoorziene financiële tegenvallers te kunnen opvangen en het doen van investeringen weer mogelijk maakt.

0.1 Bestuur

Wat willen we bereiken?

Programma "Haaksbergen, sterk(er) in ontwikkeling"

Centrale doel is herstel van vertrouwen en verbinding met de samenleving om effectief en efficiënt de Haaksbergse samenleving te bedienen/faciliteren.

Intergemeentelijke samenwerking

Voor onze intergemeentelijke samenwerking willen we op een efficiënte, effectieve en kostenbewuste manier een optimale samenwerking met Twentse nabuurgemeenten.

Internationale contacten

De goede en intensieve relatie met partnergemeente van Haaksbergen, Ahaus, in stand houden.

Raad en rekenkamercommissie

Verbeteringen in bestuurlijk besluitvormingsproces op basis van gericht onderzoek voorstellen en borgen.

Wat doen we in 2021?

Het programma "Haaksbergen, sterk(er) in ontwikkeling" omvat daartoe de herstelstrategie in brede zin en vormt dus het fundament voor financieel herstel en andere projecten. Zonder dat fundament dreigt het financieel herstel een losse bezuinigingsoperatie te worden, die onvoldoende samenhangende basis biedt voor algeheel herstel. Voorwaarde is dat het programma ingericht wordt en van voldoende middelen wordt voorzien.

We beginnen geleidelijk aan de 7 projecten/hoofdopdrachten uit het programma en geven in 2021 prioriteit aan :

- Het verder realiseren van financieel herstel; hoofdopdracht: "meerjarige sluitende begroting die voldoet aan wettelijke eisen en stabiele basis vormt voor herstel".
- Het versterken van het interne samenspel gemeente – inwoners – andere externe partners ;
- Het implementeren van wettelijk noodzakelijke acties, zoals de invoering van de Omgevingswet. Hoofdopdracht is een beleidsstelsel te implementeren dat past bij de Haaksbergse samenleving en de gemeente die we willen zijn.
- Het versterken van de sturing in de ambtelijke organisatie en de formatie, bezetting en expertise ("de basis op orde brengen") en continuïteit en stabiliteit organiseren en borgen.
- Het verbeteren van de Wabo (BIG-8) cyclus voor vergunningverlening, toezicht en handhaving volgens de wettelijke eisen van interbestuurlijk toezicht (IBT).

- Het afronden van de businesscase “versterken bedrijfsvoering” met bestuurlijke besluitvorming over de vraag of en zo ja welke onderdelen van de bedrijfsvoering bij Hengelo worden ondergebracht, tegen welke kosten en voorwaarden. Vervolgens overgaan tot implementatie.
- Het organiseren en borgen van sturing en control op het totale ontwikkelingsproces van bestuur en organisatie. Concerncontrol verder en blijvend vormgeven.
- Het monitoren van de overdracht van taken aan Twente Milieu en ervaringen betrekken bij verdere samenwerking en invullen regievoering.

Intergemeentelijke samenwerking

Ten aanzien van intergemeentelijke samenwerking blijven we ons inzetten voor een economisch sterke regio. De Regio Twente heeft een Transitieplan, 13 voor/1 tegen en unaniem de door Haaksbergen ingediende motie, gericht op meer zichtbaarheid van de efficiëntie, effectiviteit en financiële voordelen, vastgesteld. Versterking van de regionale samenwerking moet door focus en eenvoud mogelijk worden. In het 4e kwartaal van 2020 worden meerdere besluiten worden genomen als uitwerking van dit plan, waaronder ook de financiële consequenties. Pas na deze besluitvorming is er meer duidelijkheid wat de exit- en frictiekosten zullen zijn en voor welk bedrag dit bij de gemeenten in rekening wordt gebracht.

Internationale samenwerking

- In 2021 vindt de tweejaarlijkse radenreis plaats.
- De festiviteiten 75 jaar Vrijheid & Verzoening worden, afhankelijk van de ontwikkelingen rondom het Coronavirus, dit jaar georganiseerd.

Raad en rekenkamercommissie

In 2021 een vervolg gegeven aan de voor de raad gehouden themabijeenkomst over integriteit bestuurders en volksvertegenwoordigers. Daarnaast wordt dit thema ook opgepakt voor de ambtelijke organisatie, eventueel in samenwerking met andere gemeenten.

0.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

- Het huidige niveau van dienstverlening willen we minimaal vasthouden en waar mogelijk verbeteren. Onze ambitie is dat we, passend binnen de maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften van inwoners en ondernemers, een overheid creëren waarbij zij:
 - o veel vanuit huis kunnen regelen;
 - o snel antwoord krijgen op vragen;
 - o gemak ervaren;
 - o er vanuit kunnen gaan dat de privacy gewaarborgd blijft;
 - o genoeg aandacht ervaren en de mogelijkheid blijft voor persoonlijk contact;
 - o proactieve informatievoorziening over de dienstverlening ervaren.

Wat doen we in 2021?

Als relevant onderdeel van de “basis op orde” wordt in 2021 onze visie op gemeentelijke dienstverlening zichtbaar gemaakt. Wij actualiseren onze servicenormen voor onze dienstverlening aan onze inwoners, zodat zij weten wat zij van ons kunnen verwachten. En we gaan daar actief op sturen (relatie met programma “Haaksbergen ster(ke) in ontwikkeling”, spoor basis op orde). Ook willen wij in 2021 onze digitale dienstverlening verder ontwikkelen. Door het vervangen van het verouderde Burgerzakensysteem hebben we een belangrijke stap gezet richting toekomstbestendigheid. Burgerzaken kan nu aanhaken bij landelijke ontwikkelingen met een volledig up-to-date systeem. Steeds meer producten kunnen vanuit huis digitaal worden aangevraagd en in enkele gevallen zelfs helemaal volledig worden afgehandeld. Dit betekent een positieve impuls voor onze dienstverlening. Onderstaand de nieuwe mogelijkheden:

- aangifte doen van verhuizing met volledig automatische verwerking in de Basisregistratie personen (Brp)
- aangifte doen van overlijden met gebruikmaking van e-herkenning en verwerking in de Brp
- aangifte doen van geboorte met verwerking in de Brp
- aangifte doen van wijziging naamgebruik met verwerking in de Brp
- het aanvragen van diverse uittreksels en verklaringen
- aangifte doen van een voorgenomen huwelijk/partnerschapsregistratie;

- optioneel: starten van een aanvraag paspoort/ID-kaart/rijbewijs vanuit huis.

In 2021 gaan we verder met de in 2020 ingezette ontwikkeling van het team Burgerzaken. Door de steeds toenemende digitalisering krijgen we minder aanvragen te verwerken aan onze publieksbalie. Wat overblijft zijn de relatief complexe vraagstukken die geen klaar-terwijl-u-wacht karakter hebben. Wij noemen daarbij als voorbeeld enkele kwaliteitsbevorderende taken als: adresonderzoek, inhoudelijke kwaliteitscontroles op onze basisregistratie personen en het voorkomen van identiteitsfraude. Ter voorkoming van identiteitsfraude is de aanschaf van een reisdocumentenscanner noodzakelijk. De door ons gewenste scanner kan worden geïntegreerd in de nieuwe bevolkingsapplicatie. Op deze manier wordt een forse stap gezet in het voorkomen van identiteitsfraude conform de landelijke richtlijnen en vinden wij aansluiting bij de door omliggende gemeenten gehanteerde procedures.

In 2021 vinden Tweede Kamer-verkiezingen plaats, en die gaan door, dat is duidelijk. Alleen is nog niet duidelijk precies op welke manier. Op dit moment wordt nog intensief overlegd door BZK, VNG en de NVVB over aanvullende Covid-19 maatregelen om de verkiezingen veilig te laten verlopen.

De gemeente Haaksbergen doet tweejaarlijks mee aan het onderzoek 'Burgerpeiling' van 'Waar staat je gemeente' (WSJG). Deze burgerpeiling is voor gemeenten een toetsinstrument om te weten hoe betrokken mensen zijn en hoe inwoners dienstverlening ervaren.

Vanaf 2021 willen wij de onderzoeksmogelijkheden gaan uitbreiden door de ervaringen van de ondernemers te peilen via de zogeheten ondernemerspeiling én inwoners via een burgerpanel vaker te benaderen met vragen die wat dieper ingaan op bepaalde onderwerpen.

Overheidsinstanties zijn op grond van het 'Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid' verplicht mee te werken aan een optimale toegankelijkheid van hun websites en mobiele applicaties voor mensen met een beperking. Om een beeld te krijgen van de mate waarin de digitale kanalen van de gemeente Haaksbergen toegankelijk zijn, is het nodig om de belangrijkste websites van de gemeente te toetsen: www.haaksbergen.nl en www.noaberpoort.nl.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Wat willen we bereiken?

- Efficiënt gebruik en onderhoud van het gemeentehuis;
- Het bezit van gemeentelijke panden en gronden beperken tot datgene wat echt nodig is.
- Duurzame gemeentelijke gebouwen.

Wat doen we in 2021?

- Opstellen plan van aanpak verduurzamen gemeentelijk vastgoed.
- Onderzoeken mogelijkheden energieopwekking gemeentelijk vastgoed.
- Onderzoeken of meer verhuur van ruimtes in het gemeentehuis mogelijk is, passend bij onze dienstverlening en bedrijfsvoering.

0.4 Overhead

Wat willen we bereiken?

- Bedrijfsvoering, financiën en risicobeheersing verder op orde brengen en versterken. Financieel gezond en weerbaar worden en blijven. Beter sturen en beheersen van processen en systemen in de organisatie. Om verdere stappen te kunnen zetten richting toekomstbestendigheid dient de bedrijfsvoering versterkt te worden. In dat kader wordt de samenwerking gezocht met Hengelo (zie ook taakveld 0.1).
- Streven naar een evenwichtige balans tussen ambities en formatie enerzijds en kwaliteit van de organisatie anderzijds. De kosten van de overhead willen we goed beheersen en op een aanvaardbaar niveau houden in vergelijking met vergelijkbare gemeenten.

Wat doen we in 2021?

- Eenduidig informatiebeleid, -beheer en -beveiliging ontwikkelen en borgen.
- Financiën en risicobeheersing: verbeteringen verder voortzetten en borgen.
- Via het formatiehuis de basis op het gebied van P&O verder op orde brengen en borgen;
- Capaciteitsplanning, personeelsplanning, strategisch personeelsbeleid en vormings- en opleidingsbeleid ontwikkelen, opzetten en als sturingsmiddel gebruiken.
- Herinrichten van de ambtelijke organisatie is een middel en geen doel. We willen met de herinrichting bereiken dat zo optimaal mogelijk wordt bijgedragen aan de ontwikkeling tot toekomstbestendige gemeente.
- Starten uitvoeren noodzakelijke verbeteringen huisvesting.

0.5 Treasury

Wat willen we bereiken?

- Tegengaan van ongewenste financiële risico's, zoals rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's.
- Minimaliseren van de rentekosten van uitstaande leningen, rekening houdend met de wettelijke normen uit de Wet Fido zijnde de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Wat doen we in 2021?

- Voor meer informatie over financieringen en nieuwe investeringen wordt verwezen naar de paragraaf financieringen.

0.6 OZB & overige belastingen

Wat willen we bereiken?

- Een belastingdruk die in verhouding staat tot de voorzieningen in Haaksbergen.

Wat doen we in 2021?

- De OZB-tarieven voor woningen worden in 2021 met 13% verhoogd. De OZB-tarieven voor niet-woningen worden met 22% verhoogd. Dit is inclusief indexering. Vanaf 2022 wordt rekening gehouden met een indexering van 1,5% per jaar. Voor de overige gemeentelijke belastingtarieven 2021 gaan we in principe uit van een indexering van 1,8%.
- De tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing en de overige heffingen zijn kostendekkend. Meer informatie over belastingen wordt gegeven in de paragraaf lokale heffingen.

0.7 Algemene uitkering

Wat willen we bereiken?

- Een realistisch, actueel en accuraat beeld geven van de ontwikkelingen in het gemeentefonds en de (financiële) gevolgen.

Wat doen we in 2021?

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt de raad geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.
- We stellen voor om een stelpost accres algemene uitkering op te nemen. Deze dient als buffer om toekomstige nadelige mutaties in de algemene uitkering op te vangen. Hierdoor worden schommelingen in het beleid zo veel mogelijk voorkomen en wordt het risico op aantasting van het weerstandsvermogen verkleind.

0.8 Overige baten en lasten

Wat willen we bereiken? en Wat doen we in 2021?

De raad informeren over de voortgang van de taakstellingen.

0.9 Vennootschapsbelasting

Wat willen we bereiken? en Wat doen we in 2021?

Een juiste aangifte van de vennootschapsbelasting indienen.

0.10 + 0.11 Reserves & Resultaat

Wat willen we bereiken?

- Een structureel sluitende begroting en een reservepositie van voldoende omvang om tegenvallers op te vangen enerzijds en investeringen mogelijk te maken anderzijds. Het streven naar een algemene reserve die tussen 1,0 en 1,4 van de berekende weerstandscapaciteit ligt en op basis van de herijking van het weerstandsvermogen tenminste € 4,3 miljoen bedraagt.
- Een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid van de accountant bij de jaarrekening.

Wat doen we in 2021?

- In een beleidsarm jaar de weerstandscapaciteit en algemene reserve verbeteren door € 1.000.000 hiervoor binnen de begroting te reserveren.
- In dit beleidsarme jaar worden plannen voor nieuw beleid uitgesteld en vloeit ieder financieel voordeel naar de algemene reserve.

Verbonden partijen

Regio Twente te Enschede

In het proces van de evaluatie van de Regeling Regio Twente is door de Twentse gemeentesecretarissen een consultatieronde bij de college's van de deelnemende gemeenten gehouden. Het rapport daarvan: "Toekomst regionale samenwerking – versterking door focus en eenvoud" is op 1 juli 2020 aan het Algemeen Bestuur vastgesteld. Het transitieplan is bedoeld om de Regio Twente te ontvlechten en de regionale samenwerking opnieuw in te richten. De belangenbehartiging voor sociaaleconomische structuurversterking krijgt een andere vorm. Het gaat hier om de samenwerking van de 3 O's: ondernemers – onderwijs – overheid in een stichtingsvorm. Per voorjaar 2021 of eerder indien dit mogelijk blijkt moet dit z'n beslag krijgen. Voor de huidige onderdelen GGD, OZJT en VTT van de Regio Twente betekent dit dat zij per voorjaar 2021 onderdeel gaan uitmaken van een organisatie met focus op gezondheid, door het omvormen van de huidige Gemeenschappelijke regeling Regio Twente, naar een gemeenschappelijke regeling voor "gezondheid". De overige vrijwillige samenwerking (coalition of the willing) worden opnieuw gepositioneerd en georganiseerd. De bedrijfsvoeringstaken van de Regio Twente volgen de inhoudelijke onderdelen.

Wat deze ontwikkeling voor Haaksbergen betekent in financieel opzicht is evenmin aan te geven. Wel zullen extra middelen gemoeid zijn met een structuuraanpassing waarbij ten aanzien van personeel sprake zal zijn van desintegratiekosten.

Euregio te Enschede/Gronau

De Euregio blijft inzet plegen op grensoverschrijdende samenwerking en het wegnemen van grens gerelateerde barrières voor burgers, bedrijven en organisaties. Speerpunten zijn en blijven werkgelegenheid en economische ontwikkeling aan beide zijden van de grens.

Gemeenschappelijk Belastingkantoor Twente te Hengelo

De samenwerking binnen de gemeenschappelijke regeling GBTwente verloopt naar tevredenheid en conform de afspraken binnen de dienstverleningsovereenkomst die Haaksbergen met GBTwente heeft.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 1 ^e half jaar 2020	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,1	-	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,4	-	*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	349	-	*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	18,1 %	20,0 %	*
Overhead	% van totale lasten	14,0%	32,0 %	*

*Voor veel van de indicatoren geldt, dat de raad de norm, die wordt nagestreefd, nog niet heeft vastgesteld. Aan het thema normering van prestatie-indicatoren zal binnen het programma "Haaksbergen Ster(ke) in ontwikkeling" aandacht worden geschonken.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Bestuur en ondersteuning

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
0.1	Bestuur	Baten	6	0	0	0	0	0
0.1	Bestuur	Lasten	2.303	1.518	1.411	1.292	1.292	1.292
	Bestuur - Totaal		-2.297	-1.518	-1.411	-1.292	-1.292	-1.292
0.2	Burgerzaken	Baten	298	278	298	298	298	298
0.2	Burgerzaken	Lasten	590	505	532	539	530	530
	Burgerzaken - Totaal		-292	-227	-234	-241	-232	-232
0.3	Gebouwen en gronden	Baten	50	77	80	80	80	80
0.3	Gebouwen en gronden	Lasten	133	107	104	119	119	119
	Gebouwen en gronden - Totaal		-83	-30	-24	-39	-39	-39
0.4	Overhead	Baten	349	139	146	146	146	146
0.4	Overhead	Lasten	7.993	8.641	8.659	9.615	10.257	11.035
	Overhead - Totaal		-7.644	-8.502	-8.513	-9.469	-10.111	-10.889
0.5	Treasury	Baten	638	458	559	544	529	512
0.5	Treasury	Lasten	295	-17	11	-485	-529	-573
	Treasury - Totaal		343	475	548	1.029	1.058	1.085
0.61	OZB woningen	Baten	3.138	3.540	4.023	4.079	4.139	4.199
0.61	OZB woningen	Lasten	0	0	0	0	0	0
	OZB woningen - Totaal		3.138	3.540	4.023	4.079	4.139	4.199
0.62	OZB niet-woningen	Baten	2.028	2.392	2.927	2.968	3.009	3.034
0.62	OZB niet-woningen	Lasten	0	0	0	0	0	0
	OZB niet-woningen - Totaal		2.028	2.392	2.927	2.968	3.009	3.034
0.63	Parkeerbelasting	Baten	1	0	0	0	0	0
0.63	Parkeerbelasting	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Parkeerbelasting - Totaal		1	0	0	0	0	0
0.64	Belastingen Overig	Baten	143	219	140	140	140	140
0.64	Belastingen Overig	Lasten	341	435	356	368	380	380
	Belastingen Overig - Totaal		-198	-216	-216	-228	-240	-240
0.7	Algemene uitkering	Baten	34.626	35.776	36.344	37.064	37.498	37.911
0.7	Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Algemene uitkering Totaal		34.626	35.776	36.344	37.064	37.498	37.911
0.8	Overige baten en lasten	Baten	0	0	250	-250	0	0
0.8	Overige baten en lasten	Lasten	19	40	40	40	40	40
	Overige baten en lasten - Totaal		-19	-40	210	-290	-40	-40
0.9	Vennootschapsbelasting	Baten	0	0	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Vennootschapsbelasting - Totaal		0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	Baten	237	5	5	5	0	0
0.10	Mutaties reserves	Lasten	748	-451	1.000	1.000	1.000	1.000

	Mutaties reserves - Totaal		-511	456	-995	-995	-1.000	-1.000
0.11	Resultaat baten en lasten	Baten	3.406	0	0	0	0	0
0.11	Resultaat baten en lasten	Lasten	0	-25	0	0	0	0
	Resultaat baten en lasten - Totaal		3.406	25	0	0	0	0
	Totaal programma Bestuur en ondersteuning		32.498	32.131	32.659	32.586	32.750	32.497

1. Veiligheid

Doelstelling

Samen met de inwoners, samenwerkingspartners en bedrijven werken we de komende periode (verder) aan de veiligheid in Haaksbergen. We zetten in op het nog meer intensiveren van de samenwerking met onze partners in de veiligheidsketen.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken in 2021?

Brandweer:

In 2021 staat Brandweer Twente ook weer 24/7 paraat voor een veilig Twente. We rukken naar (kleine) branden en complexe incidenten uit én we werken aan het voorkomen van branden en ongevallen via preventie. Het doel daarbij is minder branden, minder slachtoffers en minder schade. Brandweer Twente is daarnaast een herkenbare brandweerorganisatie die optreedt als sterke partner in zowel de Veiligheidsregio Twente als daarbuiten.

Crisisbeheersing/crisisorganisatie:

“Stabiele factor in tijden van verandering”. Dat is de rode draad van onze koers voor de komende periode. We leven in een wereld waarin ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. De nadruk voor de komende jaren ligt op het in stand houden van onze stabiele organisatie in een samenleving waarin veel verandert.

Wat doen we in 2021?

Brandweer: Ondernemende en vernieuwende organisatie

Een dynamische omgeving vraagt om een organisatie die flexibel is en kan inspelen op veranderingen en nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij. Hiervoor monitoren we continu de risico's in Twente, verzamelen we steeds meer informatie, zowel binnen als buiten de organisatie en gebruiken we dit om onderbouwde keuzes te maken. Ook zijn we altijd op zoek naar nieuwe technologieën en werkwijzen die we kunnen gebruiken om veilig en professioneel ons werk te kunnen doen.

Brandweer: Mens staat centraal

De brandweerorganisatie is een organisatie, waarin medewerkers zich gezien en gewaardeerd voelen, waar fitheid en gezondheid belangrijk is en er goede arbeidsomstandigheden zijn. Er is aandacht voor de vakbekwaamheid en inzetbaarheid van onze mensen. Vrijwilligers zijn onmisbaar voor de brandweer. Er ligt daarom veel nadruk op het binden en verbinden van vrijwilligers aan onze organisatie.

Brandweer: Midden in de maatschappij

Samenwerking met andere organisaties is essentieel. Samen werken aan het verbeteren van de veiligheid, ten tijde van incidenten en samenwerken aan het delen van kennis om elkaar op het gebied van veiligheid te versterken. Dit doen we zowel op regionaal als op landelijk niveau. Daarnaast vinden nog de reguliere werkzaamheden plaats. Denk hierbij aan de repressieve werkzaamheden, maar ook het houden van toezicht en het geven van advies m.b.t. brandveiligheid. Het geven van voorlichting (voorbeelden het bezoek van basisscholen aan de Risk Factory en de brandpreventieweken) en het doen van brandonderzoek.

Crisisorganisatie/crisisbeheersing

Het personeel wordt doorlopend opgeleid en getraind. Veertien systeem oefeningen per jaar dragen bij aan een flexibele crisisorganisatie met professionals die elkaar goed kennen. Met onze risicogerichte benadering focussen we op voorkomen van incidenten. Met als kerntaken crisisbeheersing en rampenbestrijding, geneeskundige hulpverlening en brandweezorg staan wij

voor een veilig Twente. In dat kader zal aandacht voor het bestrijden van het Covid 19-virus ook in 2021 nog de nodige aandacht vragen

1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Begin 2018 is het Integraal Veiligheidsplan voor de periode 2018-2021 vastgesteld. Prioriteiten hierin zijn; alcohol- en drugsgebruik onder jeugd, ondermijning, multiprobleemcasuïstiek, zelfredzaamheid en het voorkomen van inbraken. We willen dit actualiseren.

Wat doen we in 2021?

- In 2021 zal er een nieuw Integraal Veiligheidsplan voor de periode 2022-2025 worden opgesteld en zal het huidige plan worden geëvalueerd. Bij het opstellen van het Integraal Veiligheidsplan zullen inwoners en ondernemers betrokken worden.
- We geven uitvoering aan de in het Integraal Veiligheidsplan gestelde prioriteiten.
- Samen met ketenpartners als de politie en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) treden we op tegen ondermijnende criminaliteit in onze gemeente.
- De samenwerking met onze ketenpartners gaan wij nog meer intensiveren om een (nog) veiligere leefomgeving voor de inwoners van Haaksbergen te creëren.
- Als onderdeel van het IBT-proces "Wabo op orde" wordt in 2021 de toezicht- en handhavingscapaciteit (kwantitatief en kwalitatief) onder de loep genomen. De samenwerking in de regio Twente met betrekking tot BOA's/handhavers wordt waar mogelijk geïntensiveerd (relatie met programma "Haaksbergen, sterk(er) in ontwikkeling", spoor Wabo). Ook op het terrein van hand-having zal de naleving van de maatregelen ter de bestrijding van het Covid 19-virus van invloed zijn.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente te Enschede

De Veiligheidsregio is een flexibele (crisis)organisatie met goed gekwalificeerde professionals. Het opleiden en beoefenen van medewerkers vraagt een grote inspanning en vereist een continue investering. Blijven opleiden en trainen vormt de basis voor de komende jaren. Daarbij willen we meer op kwaliteit trainen. Dit vraagt om maatwerk. Daarnaast verwachten we andere kennis nodig te hebben, voornamelijk op het gebied van ICT.

Prestatie indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2019	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Verwijzingen Halt (12-17 jaar)	Aantal per 10.000 jongeren	75	110	*
Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	-	-	*
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0.62**	1.12**	*
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	n.b.	n.b.	*
Diefstallen uit woning	Aantal per 10.000 inwoners	0.82**	1.04**	1.6
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 10.000 inwoners	23.07	31.00	*

*Nog niet door de raad vastgesteld (zie blz.20).

** Peiljaar tweede kwartaal 2020

n.b. = Niet beschikbaar

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Veiligheid

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Baten	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Lasten	1.560	1.633	1.634	1.634	1.634	1.634
	Crisisbeheersing en Brandweer - Totaal		-1.560	-1.633	-1.634	-1.634	-1.634	-1.634
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Baten	13	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Lasten	979	979	964	953	953	953
	Openbare orde en Veiligheid - Totaal		-966	-979	-964	-953	-953	-953
	Totaal programma Veiligheid		-2.526	-2.612	-2.598	-2.587	-2.587	-2.587

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Doelstelling

De voorzieningen van een stad combineren met de gemoedelijkheid, gezelligheid, bereikbaarheid en groene sfeer van een dorp te midden van een prachtig landschap. We willen de dorps groene sfeer en gezelligheid versterken, waarbij we de bereikbaarheid op peil houden.

Er is voldoende parkeergelegenheid in en rond het centrum passend bij de ambitie van Haaksbergen. Voor gebruikers van openbaar vervoer dragen we zorg voor voldoende en veilige voorzieningen.

2.1 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

- Veilige verkeersvoorzieningen realiseren
- Onderhoudsniveau van de wegen laten voldoen aan de eisen van de CROW (landelijk geldende richtlijn), zoals vastgesteld in het beleidsplan wegenbeheer. Ten gevolge van areaaluitbreidingen, verscherpte wetgeving op het vlak van PFAS zal het een uitdaging worden om de bezuiniging te realiseren. Er is budget voor areaal uitbreiding toegevoegd.
- Een volledig systeem van duurzame, energiebesparende minder 'lichtvervuilende' en openbare verlichting.
- Een hoog niveau van bereikbaarheid, groene setting en een aantrekkelijke omgeving voor het kernwinkelgebied.
- Een nieuwe bestemming van de 'oude' N18 met behoud van de noord-zuidverbinding.

Wat doen we in 2021?

- We bereiden een aantal projecten voor in het kader van Duurzaam Veilig zoals de aanpassing van het wegprofiel Goorsestraat (bij het Frankenhuis), het verbeteren van de Beckummerweg binnen de kern St. Isidorushoeve en het aanbrengen van brede fietssuggestiestroken op de Enschedesestraat.
- We gaan met de provincie in overleg om een aansluiting vanuit het nieuwbouwplan in St. Isidorushoeve op de Goorsestraat te realiseren. Deze aansluiting is in eerste instantie bedoeld voor fietsverkeer en hulpdiensten.
- We stellen de gewijzigde en gedigitaliseerde wegenlegger vast.
- We ronden de realisatie van de aanpassing van een deel van de 'oude' N18 af. Het betreft hier het deel waar een maximumsnelheid van 60 km per uur ingevoerd wordt. Na bestuurlijke besluitvorming is er een prioritering in de maatregelen aangebracht. Enkele delen van de 'oude' N18 worden op een later moment aangepast.
- Door middel van het uitvoeren van het onderhoud aan onze wegen en civieltechnische kunstwerken, overeenkomstig de inhoud van het beheer- en beleidsplan, zorgen we ervoor dat kapitaalvernietiging tot een minimum blijft beperkt, en de verkeersveiligheid, de bereikbaarheid en doorstroming blijven geborgd.
- Uitvoeren van educatie- en communicatietrajecten op het gebied van verkeersveiligheid (voor zover de Corona-maatregelen dit in 2021 toestaan).
- We starten met realisatie van het project 'Oversteek Hengelosestraat'.
- We gaan ook in 2021 door met het vervangen van niet energiezuinige verlichting door LED; dit is overeenkomstig de bezuinigingsmaatregel.
- We onderhouden de openbare verlichting om de veiligheid te optimaliseren.
- Overeenkomstig de bezuinigingsmaatregel richten we ons op het onderhoud van straatmeubilair; vervanging door nieuw meubilair bij onveilige situaties is niet meer aan de orde, behalve

wanneer het onderdeel uitmaakt van een aanvraag om een bijdrage uit het budget Bewonersinitiatieven.

- In verband met het belang voor heel Twente, stellen we ons actief op in de discussie rond het goederenvervoer over het spoor in oost Nederland en een eventueel onderzoek naar een Noordtak van de Betuweroute.

2.2 Parkeren

Wat willen we bereiken?

- Voor bezoekers en inwoners moet het mogelijk zijn te parkeren op een acceptabele afstand van de bestemming.
- Voldoende parkeerplekken voor minder validen
- Verduurzaming van het autoverkeer.

Wat doen we in 2021?

- We blijven de uitrol van openbare laadplekken voor elektrische voertuigen stimuleren.

2.5 Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken?

Faciliteren van het openbaar vervoer op een zodanige wijze dat het vervoer binnen, van en naar Haaksbergen op een veilige en snelle manier kan worden uitgevoerd.

Wat doen we in 2021?

We stellen ons actief op in de discussie over het aanbod van openbaar vervoer met de provincie Gelderland en Overijssel en zorgen voor bereikbare en veilige haltes.

Verbonden partijen

Provincie Overijssel (concessiehouder openbaar vervoer)

Twentse gemeenten (samenwerking aanbesteding reclame in haltevoorzieningen)

Twente Milieu

Sinds 2018 is Twente Milieu een partner van de gemeente Haaksbergen voor taken in de openbare ruimte. Twente Milieu is onder andere actief op het gebied van groen, (water)wegen, riolering, afval en evenementen. Samen met de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Wierden is Haaksbergen 100% aandeelhouder.

Prestatie indicatoren

Naam Indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen per dec. 2018*	Gemiddelde van de Referentie gemeenten	Gestelde Norm
----------------	---------	----------------------------------	--	---------------

Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	Aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen	14,3%	13,9%	**
Overige verkeersongevallen met een gewonde fietser	Aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen	14,0%	11,0%	**

* Er zijn op dit moment geen actuele gegevens beschikbaar. Prestatie indicatoren gaan vervallen bij eerstvolgende update volgens de ministeriële regeling.

**Nog niet door de raad vastgesteld.

Wat kost het?

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
2.1	Verkeer, wegen en water	Baten	124	59	59	59	59	59
2.1	Verkeer, wegen en water	Lasten	3.804	3.641	3.631	3.589	3.556	3.556
	Verkeer, wegen en water - Totaal		-3.680	-3.582	-3.572	-3.530	-3.497	-3.497
2.2	Parkeren	Baten	2	0	0	0	0	0
2.2	Parkeren	Lasten	8	8	8	8	8	8
	Parkeren - Totaal		-6	-8	-8	-8	-8	-8
2.5	Openbaar vervoer	Baten	38	36	36	36	36	36
2.5	Openbaar vervoer	Lasten	67	67	67	67	67	67
	Openbaar vervoer - Totaal		-29	-31	-31	-31	-31	-31
	Totaal programma Verkeer, vervoer en waterstaat		-3.715	-3.621	-3.611	-3.569	-3.536	-3.536

3. Economie

Doelstelling

- We willen een goed vestigingsklimaat creëren en bedrijven voldoende groeimogelijkheden bieden. Onze activiteiten zijn hierop gericht. In dat kader past het dat we de komst van de nieuwe N18 uitnuttten. Samen met het bedrijfsleven en samenwerkende organisaties willen wij inspanningen leveren voor behoud en ontwikkeling van economische bedrijvigheid en daarmee samenhangende werkgelegenheid.
- Haaksbergen wil een rol van betekenis hebben in de toeristische sector in de Regio Twente, de omliggende gemeenten in de Achterhoek en het grensgebied in Duitsland. Ook voor de regionale bevolking moet Haaksbergen meer betekenis krijgen als toeristische, recreatieve gemeente, een levendige gemeente waar interessante evenementen worden georganiseerd. Bij deze ontwikkelingen is kwaliteit belangrijker dan kwantiteit.
- De detailhandel en horecavoorzieningen vervullen een belangrijke functie voor de aantrekkelijkheid van ons centrum en leefbaarheid van Haaksbergen. Activiteiten zijn, in samenwerking met ondernemers en inwoners, gericht op het aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig houden van ons centrum. Gelet op de coronamaatregelen vraagt dit om een extra inspanning van alle partijen.

3.1 Economische ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

- Een optimaal vestigingsklimaat en groeimogelijkheden voor gevestigde bedrijven bieden.
- Een compact, aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig kernwinkelgebied
- Vitale bedrijven in de toeristisch recreatieve sector
- Een duurzaam bedrijventerrein Stepelerveld.
- Groei van het aantal arbeidsplaatsen.
- De samenwerking met partnergemeente Ahaus continueren.

Wat doen we in 2021?

- Acquisitie van bedrijven voor vestiging op bedrijventerrein Stepelerveld.
- Samen en in samenwerking met de gevestigde ondernemers (detailhandel/horeca) en ondernemersorganisaties realiseren van een toekomstbestendig en levendig winkelgebied
- De werkgelegenheidsaanpak die in Twents verband is opgestart verder vormgeven op partnerschapsniveau. Het grensoverschrijdend arbeidsmarktpact van de Euregio is daarbij leidend.
- Met de overige Twentse gemeenten in samenwerking met de ondernemers en onderwijs (Triple Helix) uitvoering geven aan de regionale investeringsprogramma's Regiodeal en Agenda voor Twente. De inzet van deze investeringsprogramma's zijn gericht op sociaaleconomische structuurversterking en positionering van Twente.
- In samenwerking met de gemeenten binnen de Regio Twente en externe partijen zoals Gastvrij Twente, de provincie en Twente Marketing kijken hoe we de toeristisch recreatieve sector vitaal kunnen houden en (kwalitatief) kunnen versterken.

3.2. Bedrijfsinfrastructuur

Wat willen we bereiken?

- Invulling van (winkel) leegstand in het kernwinkelgebied;

- Invulling/transformatie winkelleegstand buiten kernwinkelgebied.
- Herinrichting Molenstraat.
- Bestemmingsplan marktplan.
- Bestemmingsplan terrassen horeca
- Afgerond fase 1 duurzaam bedrijventerrein Stepelerveld.

Wat doen we in 2021?

- In samenwerking met ondernemers en vastgoedeigenaren inzetten op invulling van winkelleegstand.
- Opdracht geven tot uitvoering van de herinrichting van de openbare ruimte Molenstraat.
- In overleg met H.O.V. en SHP het moment bepalen van invoering van “reclamebelasting” om daarmee een ondernemersfonds van kapitaal te kunnen voorzien gericht om het organiseren van evenementen.
- Bestemmingsplan terrassen in procedure brengen en vaststellen
- Bestemmingsplanprocedure marktplan opstarten.
- Uitgifte van laatste kavels fase 1 bedrijventerrein Stepelerveld.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken?

- Aan de bestaande niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied ruimte bieden zich verder te ontwikkelen.
- We streven in LEADER programma naar projecten met inbreng vanuit Haaksbergse partijen, voorzover het budget Bewonersinitiatieven hier (financieel) ruimte voor biedt.
- Zowel ambtelijk als bestuurlijk is er voor ondernemers een duidelijk aanspreekpunt. Daar waar regeldruk wordt ervaren moet deze tegen het licht worden gehouden
- Het contact met het georganiseerde bedrijfsleven IKT, HOV, SHP en de diverse bedrijvenverenigingen bestendigen.
- Verlenging termijn Bedrijfsinvesteringszone 't Varck-Brammelo en Stepelo.
- Gezonde (agrarische) bedrijven die economisch en milieutechnisch volwaardig kunnen meedraaien;
- Versterken van het platteland door levendige ontmoetingsplekken te creëren, bedrijvigheid in het buitengebied te versterken en de regio als boeiende omgeving voor recreant en toerist te profileren.
- De stoppende agrarische bedrijven kansen bieden alternatieve activiteiten te ontplooiën.

Wat doen we in 2021?

- Vaste overlegmomenten met het georganiseerde bedrijfsleven
- Organiseren van en deelnemen aan bedrijfsbezoeken
- Faciliteren van agrarische bedrijfsontwikkeling.
- Ondernemers maximaal faciliteren in het atelier Ontwikkeling.
- Faciliteren van particuliere projecten (Rood voor Rood, VAB, KGO).
- Uitvoering geven aan projecten in het kader van de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO) binnen de financiële mogelijkheden van de gemeente.
- We volgen de ontwikkelingen van de Groene Metropool Twente en zoeken aansluiting bij projecten die een meerwaarde hebben voor Haaksbergen.

3.4 Economische promotie

Wat willen we bereiken?

- Aantrekken van nieuwe bedrijven door goede bekendheid van onze bedrijventerreinen.
- Sterk toeristisch Twente, waarin Haaksbergen zich goed kan profileren;
- Er worden producten ontwikkeld ter versterking van de vrijetijdseconomie
- Versterken van de Stichting Haaksbergen promotie, waarin verschillende partijen samenwerken aan de profilering en economische versterking van Haaksbergen.

Wat doen we in 2021?

- Acquisitie van bedrijven voor vestiging op bedrijventerrein Stepelerveld.
- Uitvoering geven aan het regionaal Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie.
- Participeren, adviseren en stimuleren Stichting Haaksbergen Promotie.
- Versterken samenwerking en productontwikkeling bovenlokaal in samenwerking met gebiedsadviseur.
- In overleg met de HOV en de SHP wordt bekeken hoe evenementen in verband met Covid-19 weer opgestart en uitgevoerd kunnen worden.
- We continueren het overleg met organisatoren van en de ondersteuning bij aanvragen van evenementenvergunningen.
- Gezamenlijk binnen Twente zorgen voor een goede marketing van de toeristisch recreatieve sector.
- Blijvend goed onderhouden van de recreatieve routestructuren in het buitengebied.

Verbonden partijen

Regio Twente te Enschede

Met de Twentse gemeenten het behartigen van de belangen die verband houden met een evenwichtige en harmonische ontwikkeling van het rechtsgebied. Van deze belangenbehartiging is sprake op o.m. de terreinen sociaaleconomische structuurversterking, recreatieve voorzieningen en bovengemeentelijke belangenbehartiging. Deze maken deel uit van het basispakket.

De vrijwillige samenwerking bevat het faciliteren, coördineren en afstemmen van gemeentelijke aangelegenheden en bedrijfsvoering.

Relevante ontwikkelingen

In 2019 is een proces gestart om de regionale samenwerking in Twente te versterken. Op 1 juli 2020 heeft het Algemeen Bestuur van de Regio Twente het hoofdlijnenbesluit “Versterking regionale samenwerking door focus en eenvoud” (het transitieplan) vastgesteld. Het transitieplan is bedoeld om de Regio Twente te ontvlechten en de regionale samenwerking opnieuw in te richten.

De belangenbehartiging voor sociaaleconomische structuurversterking krijgt een andere vorm. Het gaat hier om de samenwerking van de 3 O's: ondernemers – onderwijs – overheid. Per 2021 moet dit z'n beslag krijgen.

Ook de onderdelen, die deel uitmaken van de gemeenschappelijke regeling op het gebied van vrijetijdseconomie, zullen anders georganiseerd worden binnen de nieuwe structuur.

Euregio te Enschede/Gronau

De Euregio blijft inzet plegen op grensoverschrijdende samenwerking en het wegnemen van grensgerelateerde barrières voor burgers, bedrijven en organisaties. Speerpunten zijn werkgelegenheid en economische ontwikkeling.

Prestatie indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2019	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Functioniemenging	Percentage (verhouding tussen banen en woning)	51%	48,7%	
Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	Vervallen		
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	126,8	132,3	

*Nog niet door de raad vastgesteld (zie blz. 20).

Wat kost het?

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
3.1	Economische ontwikkeling	Baten	12	12	12	12	12	12
3.1	Economische ontwikkeling	Lasten	378	401	401	401	401	401
	Economische ontwikkeling - Totaal		-366	-389	-389	-389	-389	-389
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	0	0	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	10	10	10	10	10	10
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Totaal		-10	-10	-10	-10	-10	-10
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Baten	239	152	102	102	102	102
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Lasten	236	287	102	102	102	102
	Bedrijfsloket en -regelingen - Totaal		3	-135	0	0	0	0
3.4	Economische promotie	Baten	162	144	199	199	199	199
3.4	Economische promotie	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Economische promotie - Totaal		162	144	199	199	199	199
	Totaal programma Economie		-211	-390	-200	-200	-200	-200

4. Onderwijs

Doelstelling.

- Alle kinderen in Haaksbergen kunnen veilig en gezond opgroeien en zich optimaal ontwikkelen. Wij stellen ons daarbij ten doel in het onderwijs iedereen zoveel mogelijk gelijke kansen te bieden; waar nodig proberen we achterstanden te voorkomen. Betere kansen creëren we ook door onderwijs te verbinden met andere maatschappelijke activiteiten.
- Voor de jongste kinderen tot 4 jaar zijn verschillende voorschoolse voorzieningen beschikbaar.
- Onze inzet daarbij is dat alle kinderen een voorschoolse voorziening bezoeken.

4.1 Basisonderwijs

Wat willen we bereiken?

- Alle kinderen en jongeren in Haaksbergen worden uitgedaagd zich te ontwikkelen om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op de toekomst.
- Op een speelse manier hun taal- en ontwikkelingsachterstand laten inhalen, voordat ze aan groep 1 van de basisschool beginnen.
- Alle kinderen en jongeren gaan naar school en ronden hun schooltijd af met een diploma startkwalificatie.
- De afstand van het onderwijs met de arbeidsmarkt verkleinen.

Wat doen we in 2021?

- De kinderdagopvangorganisaties en de schoolbesturen werken samen en worden ondersteund door passend onderwijs en jeugdzorgtaken.
- Stimuleren dat kinderen deelnemen aan voorschoolse voorzieningen en een VVE-programma doorlopen.
- We hebben het aantal schoolverlaters, dat de school voortijdig dreigt te verlaten, in beeld en sporen hen aan om alsnog een startkwalificatie te behalen. In dit kader werken we nauw samen met het onderwijs om spijbelgedrag en voortijdig schoolverlaten tegen te gaan.

4.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

- In stand houden van voldoende scholen, rekening houdend met wettelijke verplichtingen en eisen waar het gaat om clustering, uitbreiding en eventuele nieuwbouw.
- Duurzaamheid als aandachtspunt binnen de onderwijshuisvesting vasthouden.
- De samenvoeging van de basisscholen Holthuizen en Dr. Ariëns op de huidige locatie van de Dr. Ariëns mogelijk maken.
- Een Integraal Huisvestings Plan (IHP) opstellen voor het onderwijs overeenkomstig de inhoud van het wetsvoorstel, dat naar verwachting najaar 2021 wordt vastgesteld.
-

Wat doen we in 2021?

Binnen de kaders van onderwijshuisvesting gaan we samen met de Stichting Keender in 2021 de voorbereidingen treffen voor de realisering van een nieuw schoolgebouw voor de beide basisscholen Holthuizen en Dr. Ariëns op de huidige locatie van de Dr. Ariëns. Binnen de Stichting Keender is het

fusieproces inmiddels in gang gezet. In de begroting is voor 2021 een budget opgenomen van € 50.000. In 2022 is een budget van € 130.000 opgenomen. Vanaf 2024 zijn de kapitaallasten van € 130.000 opgenomen. Nieuwbouw van een fusieschool met kapitaallasten van deze omvang is alleen mogelijk bij doordecentralisatie. Belangrijkste eerste stap is nu om met Stichting Keender en de provincie afspraken te maken over de voorwaarden van doordecentralisatie. Zodra er duidelijkheid is over de financiering kunnen wij de andere werkzaamheden ook opstarten, zoals de ruimtelijke inpassing van de school en alternatieve huisvesting voor de gebruikers van de andere gebouwen op deze locatie, dit alles in nauw overleg met alle betrokken partijen. Voor de vrijkomende locatie van basisschool Holthuizen zal ruimte gecreëerd worden voor de bouw van woningen.

Bij het financieel herstelplan is aangegeven dat we niet eerder budget vrij kunnen maken voor de vervangende nieuwbouw van Het Assink lyceum dan wanneer onze financiële situatie weer op orde is. Kijkend naar het huidige financiële perspectief, betekent dit dat we op zijn vroegst in 2023, maar naar verwachting in 2024 pas een besluit over 't Assink kunnen nemen. Aangezien wij allen een hoge prioriteit toekennen aan goede huisvesting van het voortgezet onderwijs in Haaksbergen zal er op een andere manier financiële ruimte gevonden moeten worden. De enige mogelijkheid hiertoe vormt het houden van een voorzieningendiscussie in 2021. Samen met de raad en onze inwoners moeten we in discussie gaan om keuzes te maken tussen de aanwezige voorzieningen: 't Assink (VO-school), de Wilder (zwembad), het Kulturhus (theater/bibliotheek), de Schaapskooi (natuurbeheer), Museum Buurt Spoorweg (museale spoorlijn) en st. Groot Scholtenhagen (beheerstichting). De uitkomst van de discussie dient te zijn een voorzieningenniveau dat bij de schaal en binnen de financiële ruimte van Haaksbergen past. Als de uitkomst van de voorzieningendiscussie financiële ruimte voor 't Assink oplevert, kan het eerder genoemde besluit over 't Assink naar voren worden gehaald. Tevens blijven we met 't Assink in gesprek over verschillende scenario's en financieringsmogelijkheden. Deze gesprekken gaan we open in en we kijken ook naar de verschillende locaties en mogelijke samenwerking met andere instellingen. Na de voorzieningendiscussie weten we wat wenselijk en passend is binnen de financiële mogelijkheden.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen we bereiken?

Het voortzetten van inzet op de vijf thema's uit de Lokale Samenwerkingsagenda (LSA) . Dan hebben we het over:

- een doorgaande leerlijn/voor- en vroegschoolse educatie;
- ouderbetrokkenheid;
- een visie op samenwerking en huisvesting;
- afstemming van zorg voor de jeugd en
- tegengaan spijbelgedrag en voortijdig schoolverlaten.

Wat doen we in 2021?

Samen met onze maatschappelijke partners verder uitvoering geven aan de programmalijnen zoals die in de Lokale Samenwerkingsagenda zijn vastgelegd.

Daarbij richten wij ons op de volgende actie- en aandachtspunten:

Doorgaande lijn / VVE

- Afspraken convenant VVE met partners uitvoeren en monitoren. (Jeugdgezondheidszorg, Voorschoolse voorzieningen, PO).
- Uitvoering geven aan nieuw integraal beleid voorschoolse voorzieningen in het kader van nieuwe (wettelijke) regelingen, daarbij in 2020 de vastgestelde beleidsnotitie "Voorschoolse educatie Haaksbergen" als leidraad.

- Herijken subsidieregeling voorschoolse voorzieningen. In de vorm van de in 2020 vastgestelde Verordening Subsidie peuteropvang en VVE Haaksbergen”.

Ouderbetrokkenheid

- Met ouders/verzorgers en partners werken aan preventieve programma’s op gebied van gezond en veilig opgroeien (alcohol- en drugsgebruik, overgewicht en bewegen).
- Ouders/verzorgers zijn spil in de (school)zorg voor hun kinderen.

Visie op samenwerking en huisvesting

- Inzetten op een breed aanbod voor alle kinderen van opvang, onderwijs, opvoeding, ontspanning en ondersteuning, waar mogelijk in één gebouw.
- Toekomstige huisvesting Het Assink lyceum en basisscholen Holthuizen/Dr. Ariëns (zie onder 4.2 Onderwijshuisvesting).

Voortijdig schoolverlaten

- Het versterken van de samenwerking tussen leerplicht, RMC, scholen voor voortgezet (speciaal) onderwijs en de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs (uitvoering programma Twentse Belofte).
- Positioneren van de uitvoering van leerplicht- en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt-taken (voortijdig schoolverlaten).
- Het in beeld brengen en houden van jongeren die dreigen uit te vallen en treffen van preventieve maatregelen om daarmee thuiszitters in primair- en voortgezet onderwijs te voorkomen.
- Uitstroom van kwetsbare jongeren (praktijkonderwijs, vso en mbo-niveau 1) in beeld hebben, begeleiden en monitoren.

Afstemming zorg voor de jeugd

- Het verder vormgeven en faciliteren van het voorschools-overlegteam: keuze voor een overall voorschools ondersteuningsteam (VOT) of afzonderlijke zorgadviesteams (ZAT’s).

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

Prestatie indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 201	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0,0%	1,8%	0,0%
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	14	23	0*
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsvers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,0%	1,5%	0,5%
Achterstandsl leerlingen	%	7% en 9% (resp. peuters en basisschoolleerlingen)	8% (gemiddeld)	**

* Ingezet wordt op de norm dat geen enkel kind verzuimt. Kanttekening hierbij is dat met name luxe verzuim niet 100% is tegen te gaan. Wel daarbij de toevoeging dat in dat geval een proces verbaal wordt opgemaakt.

** Nog niet door de raad vastgesteld (gebeurt in 2020)

Wat kost het?

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
4.1	Openbaar basisonderwijs	Baten	0	0	0	0	0	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	Lasten	11	11	11	11	11	11
	Openbaar basisonderwijs - Totaal		-11	-11	-11	-11	-11	-11
4.2	Onderwijshuisvesting	Baten	134	143	143	143	143	143
4.2	Onderwijshuisvesting	Lasten	1.108	1.253	1.344	1.285	1.293	1.319
	Onderwijshuisvesting - Totaal		-974	-1.110	-1.201	-1.142	-1.150	-1.176
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenz.	Baten	212	289	289	289	289	289
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenz.	Lasten	950	903	896	892	892	892
	Onderwijsbeleid en leerlingenz. - Totaal		-738	-614	-607	-603	-603	-603
	Totaal programma Onderwijs		-1.723	-1.735	-1.819	-1.756	-1.764	-1.790

5. Sport, cultuur en recreatie

Doelstelling

Alle inwoners van Haaksbergen hebben de mogelijkheid om sport te beoefenen en/of mee te doen door actief bewegen.

- Wij willen voldoende en laagdrempelige mogelijkheden aanbieden aan onze inwoners en verenigingen voor het uitoefenen van sport- en beweegactiviteiten.
- Uitvoering geven aan de ambities uit de Visie Haaksbergen 2030.
- Alle inwoners van Haaksbergen kunnen actief en passief aan kunst en cultuur deelnemen, waarbij meedoen voor iedereen centraal staat. Wij willen de deelname aan kunst en cultuur onder alle inwoners van Haaksbergen stimuleren. Het aangaan van betekenisvolle verbanden staat hierbij centraal, waarbij cultuur zowel doel als middel is.

5.1 Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken?

- Onze inwoners nemen actief deel aan de samenleving.
- Kinderen in een kwetsbare positie krijgen de kans mee te doen, richting te geven aan hun toekomst en zich te ontwikkelen.
- We stimuleren sportdeelname in het kader van een gezonde leefstijl.
- Wij willen bereiken dat iedereen plezier in sport en bewegen kan hebben. Nu en in de toekomst. Ongehinderd, in een veilige en gezonde omgeving.

Wat doen we in 2021?

- Wij ondersteunen de uitvoering van het Lokaal Sport en beweegakkoord Haaksbergen en gaan gezamenlijk met de lokale partners invulling geven aan de overeengekomen ambities:
- Het beweeg- en sportaanbod is voor iedere inwoner zicht-, vind-, bereik- en betaalbaar;
- De samenwerking tussen de verschillende beweeg- en sportaanbieders, de gemeente, sociaalmaatschappelijke-, jongeren-, ouderen-, 1^e en 2^e lijnszorg-organisaties en bedrijfsleven wordt versterkt om daarmee willen we de verbinding mogelijk te maken tussen (m.n. inactieve) inwoners en het beweeg- en sportaanbod;
- De bekendheid en toegankelijkheid van het bestaande beweeg- en sportaanbod voor de jeugd in samenwerking met onderwijs, beweeg- en sportaanbieders wordt vergroot, het aanbod wordt versterkt en waar mogelijk verbreed;
- De beschikbare beweeg- en sporttoestellen van de binnensportaccommodaties worden verduurzaamd, worden aangepast aan de eisen en wensen (en mogelijkheden) van nu en kunnen flexibel worden ingezet;
- Het 'Nationaal Preventieakkoord' wordt uitgevoerd en zo dragen we actief bij aan een rookvrije sportomgeving, verantwoord alcoholgebruik en een gezonde voedingsstijl;
- De natuur nog meer bij het beweegaanbod betrekken en 'buiten' bewegen stimuleren;
- Wij subsidiëren het jeugdfonds Sport en Cultuur Overijssel;
- Wij werken in regionaal verband samen met alle 14 Twentse gemeenten om invulling te geven aan de notitie Sport en bewegen in Twente 'Regionale samenwerking is Noaberschap vanuit Eigen Kracht'.
- Wij inventariseren op lokaal en regionaal niveau de mogelijkheden van sporten met een beperking (Grenzeloos Actief).

5.2 Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?

- Sportverenigingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen exploitatie. Als ondersteuning daarbij nodig is, gaan we hierover in overleg met de sportverenigingen en hun mogelijke sponsors, ondernemers en andere subsidieverstrekkers, om samen aan een gezonde exploitatie te werken.
- Waar mogelijk werken wij mee aan de verdere verzelfstandiging van (buitensport-) accommodaties, die nog gemeentelijk eigendom zijn of waarin wij nog een beheerstaak hebben.
- Wij ondersteunen sportverenigingen op het gebied van duurzaamheid.

Wat doen we in 2021?

- Wij subsidiëren Optisport Haaksbergen B.V. v ten behoeve van de exploitatie van zwembad De Wilder (€ 368.150);
- Wij faciliteren en verstrekken een bijdrage aan de Stichting Groot Scholtenhagen voor het beheer van het sport- en recreatiepark Groot Scholtenhagen; budget € 306.000;
- Wij subsidiëren Stichting t'Meuke/ voetbalvereniging Hoeve Vooruit voor de vervanging van de top laag van het kunstgrasveld voor € 46.620. Wij gaan in gesprek met Fietscrossvereniging DVO over verzelfstandiging van de fietscrossaccommodatie.
- Wij ronden het onderzoek naar kostendekkenheid van binnen- en buitensportaccommodaties af en stellen ons beleid op basis van de belangrijkste bevindingen bij. Daarbij kijken we welk deel aangewend ter dekking van de taakstelling op de huidige subsidiesystematiek. Hoe is dit verwerkt in de begroting. De situatie 2020 nog één jaar voortgezet in begroting en opname taakstelling op subsidies van € 120.000.

5.3 Cultuur

Wat willen we bereiken?

- Kinderen in een kwetsbare positie de kans geven mee te doen, richting te geven aan hun toekomst en zich te ontwikkelen.
- Cultuur levert een bijdrage aan de economische versterking van Haaksbergen;
- Vergroten van de aantrekkelijkheid en levendigheid van de gemeente.
- Een toekomstbestendig en levendig cultureel klimaat.
- Scholen besteden structureel aandacht aan cultuureducatie;
- We streven er naar om de multifunctionele accommodatie "de Kappen" in stand te houden met de huidige subsidie.

Wat doen we in 2021?

- Wij voeren het Cultuurbeleidsplan 2018-2021 uit.
- Wij ondersteunen de Noaberpoort in het aanbieden van cultuur aan specifieke doelgroepen.
- Wij nemen deel aan het aangepaste lustrumprogramma "75 jaar Vrijheid in Overijssel" dat vanwege Corona is uitgesteld. Lokaal vinden er verschillende activiteiten plaats.
- Wij subsidiëren cultuureducatie in het basisonderwijs.
- Wij subsidiëren multifunctionele accommodatie "de Kappen". Voorwaarde is dat er sprake is van een sluitende exploitatie.
- Wij werken samen met partijen aan verdere ontwikkeling van "de Kappen" naar een multifunctionele accommodatie.
- Wij subsidiëren het jeugdfonds Sport en Cultuur Overijssel.

5.4 Musea

Wat willen we bereiken?

Professionalisering van Museum Buurtspoorweg en bijdragen aan een gezonde, duurzame organisatie met een belangrijke rol in het (eu)regionale toerisme.

Wat doen we in 2021?

- We ondersteunen Museum Buurtspoorweg met subsidie, met advies en stimuleren samenwerking met zowel de gemeente als andere partijen.

- Onderhouden van contacten met Enschede over de voortgang van de ontwikkelingen bij het museum.

5.5 Cultureel erfgoed

Wat willen we bereiken?

We koesteren de waarden van ons cultuurhistorisch erfgoed en de monumentale panden.

Wat doen we in 2021?

We onderhouden de monumenten die we in eigendom hebben, adviseren en subsidiëren bij het in stand houden monumenten van derden.

5.6 Media

Wat willen we bereiken? en Wat doen we in 2021?

Wij ondersteunen de lokale omroep.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Wat willen we bereiken?

- Veilige speelvoorzieningen die aansluiten bij de wensen van de buurtbewoners en de ontwikkeling van kinderen.
- Zorgen dat er voldoende toegankelijk groen in de bebouwde kom blijft en het koppelen van functies (b.v. groen en recreatie, zoals spelen).
- Waarborgen van de veiligheid in de openbare ruimte en voorkomen van kapitaalvernietiging.
- Herstel van natuurlijk evenwicht en het bevorderen van de biodiversiteit.
- Inkomsten genereren door verkoop en verhuur van snippergroen.

Wat doen we in 2021?

- We onderhouden de bestaande speelvoorzieningen en verwijderen deze als er niet meer aan de veiligheidseisen kan worden voldaan.
- Wij beheren de openbare ruimte volgens de principes 'schoon, heel en veilig'.
- De onderhoudsniveaus zijn grotendeels afgestemd op de gewenste kwaliteit van de omgeving. In 2020 zijn de onderhoudsniveaus van groenvoorzieningen verlaagd. In de wijken kennen we nu het laagste niveau. We houden rekening met de Wet Natuurbescherming (flora en fauna).
- We passen duurzame en bijenvriendelijke bloemmengsels toe in de bermen en plantsoenen
- Wij willen het planmatig onderhoud van de bomen verder optimaliseren. Steeds vaker zijn ingrepen aan bomen nodig; de oorzaken hiervoor zijn gelegen in de achterstand op onderhoud en de droogte. Om de veiligheid in de openbare ruimte te kunnen garanderen willen we het achterstallig onderhoud zoveel mogelijk wegwerken. Binnen de groenbudgetten maken we hier middelen voor vrij door enkele jaren minder groenrenovaties uit te voeren.
- Indien de groenbudgetten het toelaten worden er twee renovaties van groenvoorzieningen uitgevoerd, waarbij de prioriteit ligt bij straten met achterstallig onderhoud. Bij de groenrenovaties worden soorten toegepast, die de biodiversiteit bevorderen en bijenvriendelijk zijn. Ook de verdere voortgang van groenadoptieprojecten hoort hierbij. Juist deze initiatieven leiden tot meer biodiversiteit.

Er wordt binnen de bebouwde kom, in samenwerking met Twente Milieu, een lokale aanpak voor de verbetering van klimaat en biodiversiteit uitgewerkt. We onderzoeken hoe we het natuurlijk evenwicht van het groen binnen de bebouwde kom kunnen bevorderen. De biodiversiteit staat onder druk en de klimaatverandering noodzaakt ons anders met onze leefomgeving om te gaan. De directe noodzaak is de droogte van de afgelopen drie zomers, de sterke toename van de eikenprocessierups en de roep van de bevolking om meer bloemen en biodiversiteit.

Eén van de maatregelen die doorgevoerd wordt is dat de grotere gazons binnen de bebouwde kom, die niet officieel als trapveld of hondenlosloopgebied zijn aangewezen, nog maar twee tot vier keer per jaar gemaaid gaan worden. Het maaisel zal hierbij worden afgevoerd. Door verschralling zullen er meer bloemen gaan komen. Op accentpunten worden bloemenmengsels ingezaaid.

- De verkoop van Snippergroen pakken we weer op.

Verbonden partijen

Stichting Groot Scholtenhagen te Haaksbergen

De stichting beheert en onderhoudt het park en draagt daarmee bij aan het aanbieden van voldoende mogelijkheden voor sport- en bewegingsactiviteiten, recreatie en ontspanning.

Prestatie indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 1e half jaar 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Niet sporters	%	40,5	48,9	45

Vergeleken met < 25.000 inwoners. Norm is nog niet vastgesteld door de gemeenteraad (zie blz. 20).

Wat kost het?

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
5.1	Sportbeleid en activering	Baten	15	126	111	91	91	91
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	503	560	557	535	535	535
	Sportbeleid en activering - Totaal		-488	-434	-446	-444	-444	-444
5.2	Sportaccommodaties	Baten	295	250	253	253	253	253
5.2	Sportaccommodaties	Lasten	594	644	645	584	677	583
	Sportaccommodaties - Totaal		-299	-394	-392	-331	-424	-330
5.3	Cultuur	Baten	196	17	178	176	176	176
5.3	Cultuur	Lasten	1.552	835	697	698	694	694
	Cultuur - Totaal		-1.356	-818	-519	-522	-518	-518
5.5	Cultureel erfgoed	Baten	12	8	9	9	9	9
5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	57	62	58	58	55	55

	Cultureel erfgoed - Totaal		-45	-54	-49	-49	-46	-46
5.6	Media	Baten	0	0	0	0	0	0
5.6	Media	Lasten	13	13	13	13	13	13
	Media - Totaal		-13	-13	-13	-13	-13	-13
5.7	Openbaar groen en recreatie	Baten	58	137	78	78	78	78
5.7	Openbaar groen en recreatie	Lasten	2.549	2.266	2.175	2.187	2.189	2.198
	Openbaar groen en recreatie - Totaal		-2.491	-2.129	-2.097	-2.109	-2.111	-2.120
	Totaal programma Sport, cultuur en recreatie		-4.692	-3.842	-3.516	-3.468	-3.556	-3.471

6. Sociaal Domein

Doelstelling

- Onze inwoners staan centraal. Zij worden aangesproken op hun talenten, mogelijkheden en hun vermogen zelf hun leven in te richten. Daarnaast is in het bijzonder aandacht voor onze inwoners in een kwetsbare positie; zij moeten ook (naar vermogen) kunnen participeren.
- We streven een inclusieve samenleving na. Dit doen we samen met inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers. We gaan daarbij uit van de verantwoordelijkheid en de kracht van inwoners zelf. We veranderen van een overheid die zorgt voor, naar een overheid die zorgt dat. Als iemand niet op eigen kracht, dan zorgen we dat er passende ondersteuning is.
- De doelstelling van de Participatiewet is mensen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden, bij voorkeur naar regulier werk. Werk is voor veel mensen één van de meest aansprekende vormen van meedoen in de maatschappij. Wanneer mensen niet op eigen kracht kunnen participeren, is daar een taak voor de gemeente weggelegd. Uitgangspunt is dat de weg naar werk zo kort mogelijk is. Dat betekent dat iedere cliënt tussen de 18 en pensioengerechtigde leeftijd elke vorm van arbeid waartoe hij in staat is moet accepteren.
- Onze inwoners (inclusief kinderen en ouders/verzorgers) zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk, betrokken, nemen actief deel aan de samenleving, hebben de mogelijkheid zich te ontwikkelen en nemen verantwoordelijkheid voor hun omgeving. Waar mensen dit niet zelf kunnen, zorgt de gemeente voor een vangnet. We bieden de ondersteuning waar mogelijk laagdrempelig en in de vorm van een algemene voorziening aan.
- Kinderen in een kwetsbare positie (en hun gezinnen) krijgen de kans mee te doen, richting te geven aan hun toekomst en zich te ontwikkelen.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?

- Het versterken van eigen kracht en burgerkracht.
- Het voorkomen dat mensen ziek worden of uitvallen.
- Er voldoende mantelzorg voorhanden is.

- De bekendheid en professionaliteit van de (onafhankelijke) cliëntondersteuning verder verbeteren.
- We zijn in staat tijdig een inburgeringsaanbod te doen dat aansluit bij de leerroute en andere elementen die in het persoonlijke plan (PIP) zijn vastgelegd.

Wat doen we in 2021?

- Het wijkgericht werken wordt voortgezet. Wijkraden en belangengemeenschappen blijven belangrijke gesprekspartners voor de gemeente en hiervoor ondersteunen wij ze. We hebben aandacht voor de dorpshuizen in de beide kerkdorpen. Door de toenemende vergrijzing komt de exploitatie meer onder druk te staan. Burgers zetten zich in voor hun eigen wijk en goede ideeën willen we benutten. Hiervoor kunnen ze met ingang van 2021 een beroep doen op het budget Burgerinitiatieven.
- We investeren in innovatie, preventie en maatwerk. We zijn zuinig op onze goede sociale voorzieningen, de prima zorg en onze eigen Noaberpoort.
- De coördinator wijkgericht werken en de sociaal werkers blijven goede ideeën ondersteunen.
- In 2021 stellen we een integraal beleidsplan Sociaal domein op.
- We ronden de voorbereidingen voor het nieuwe inburgeringsstelsel voor juli 2021 af. We werken hierbij regionaal samen.

6.2 Wijkteams/Noaberpoort

Wat willen we bereiken?

- Snelle en goede toegang tot noodzakelijk ondersteuning.
- Het versterken van preventie, (vroeg)signalering en vroege interventie.
- Het verder bevorderen van integraal werken (inclusief participatiewet) en inzetten op preventie, lichte interventies, nieuwe en waar nodig out-of-the-box oplossingen.

Wat doen we in 2021?

- Uitvoering geven aan de doorontwikkelagenda Noaberpoort (op basis van visie Noaberpoort en werkagenda).
- Nog meer sturen op/creëren van voorliggende mogelijkheden en laagdrempelige eenvoudige (waar nodig innovatieve) oplossingen.
- Het bieden van nazorg om terugval te voorkomen.
- Verder versterken van integraal, kostenbewust en methodisch werken.
- Helder communiceren over mogelijkheden en verwachtingen naar onze inwoners en oog hebben voor talentontwikkeling en het betekenisvol zijn voor een ander.
- We gaan kritischer beoordelen bij de toekenning van ondersteuning en zorg. Ons uitgangspunt blijft passende ondersteuning en zorg voor onze inwoners.
- De regierol van de regisseur verduidelijken en als regisseur nog meer sturen op het behalen van resultaten door de zorgaanbieder(s), het bewaken van de voortgang en realisatie binnen de financiële randvoorwaarden.
- Doorontwikkelen werkprocessen en verder standaardiseren van procedures. We betrekken hierbij de bevindingen vanuit de Interne Controle/accountant over 2019.
- We monitoren onze dienstverlening door middel van de jaarlijkse schriftelijke cliëntervaringsonderzoeken (Wmo en jeugd).

6.3 Inkomensregelingen en armoedebestrijding

Wat willen we bereiken?

Inwoners, en in het bijzonder gezinnen met kinderen, met een laag inkomen worden ondersteund bij het bestrijden van de gevolgen van armoede. De middelen van het Rijk voor kinderarmoede worden hierbij optimaal ingezet.

Wat doen we in 2021?

- Alle werkzaamheden ten behoeve van inwoners die een beroep doen op de Participatiewet en het minimabeleid worden uitgevoerd door de Uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen en Hengelo (verder GR SZ). Via accountmanagement en managementrapportages sturen wij op de kwaliteit van de dienstverlening en de resultaten van de uitvoeringsorganisatie.
- Aan inwoners die niet over de middelen beschikken om in de noodzakelijke algemene kosten van het bestaan te kunnen voorzien, wordt bijstand verleend. We voeren daarvoor aan de poort een streng maar rechtvaardig beleid. Alleen inwoners die recht hebben, krijgen een uitkering waarbij het doel is zo snel mogelijk weer onafhankelijk te worden van de bijstand.
- Voor bijzondere noodzakelijke kosten wordt aan inwoners met een minimuminkomen bijzondere bijstand verstrekt.
- De gevolgen van armoede onder inwoners en specifiek onder kinderen worden bestreden.
- Hiertoe wordt de samenwerking met partners als het Jeugdfonds Sport en Cultuur Overijssel en Stichting Leergeld Haaksbergen onderhouden en zo mogelijk versterkt.
- De inkomensgrens van het armoedebestand houden we op het huidige niveau van 115% van de bijstandsnorm
- Wij stellen voor de komende 4 jaar een nieuw beleidskader Armoede op, als onderdeel van het integraal Beleidsplan Sociaal Domein.
- We leveren periodiek management- en stuurinformatie op, zodat ontwikkelingen helder zijn (meer grip op Sociaal domein). We vervolmaken het dashboard, waarop de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet voor Haaksbergen te volgen zijn. Dit dashboard zal 4x per jaar verschijnen.

6.4 Begeleide participatie

Wat willen we bereiken?

- Inwoners met een arbeidshandicap, die voorheen onder de Wsw of Wajong vielen, gebruiken hun verdien capaciteit (het salaris dat iemand ondanks z'n beperkingen met arbeid nog kan verdienen), waarbij adequate begeleiding wordt gegeven en de aanwezige competenties bij de WSW-werknemers verder worden ontwikkeld.
- Iedere inwoner kan zelfstandig zijn, heeft contact met anderen, krijgt waardering en kan persoonlijk groeien.

Wat doen we in 2021?

- De maatschappelijke participatie van inwoners wordt bevorderd.
- In overleg met werkgevers worden werkplekken voor inwoners met een arbeidsbeperking gecreëerd.

6.5. Arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

- Mensen, die onder andere als gevolg van de Coronacrisis hun baan verliezen zo snel mogelijk weer richting werk te begeleiden; specifieke aandacht wordt in dat kader besteed aan de extra kwetsbare groepen, zoals kwetsbare jongeren en mensen met een arbeidsbeperking.
- de nieuwe Wet inburgering op een juiste manier invoeren.
- de gevolgen van de Coronacrisis zo goed mogelijk het hoofd bieden. Wij kijken daarbij ook naar de ontwikkeling van het bijstandsbestand

Wat doen we in 2021?

- Samenwerken binnen het Werkplein Midden Twente als onderdeel van het Werkplein Twente, gericht op het (deels) aan het werk helpen van mensen uit de verschillende bestanden.
- We bevorderen, adviseren en faciliteren van starters en zzp-ers.
- We kopen workshops, participatietrajecten en re-integratietrajecten voor bijstandsgerechtigden in.
- Ook (sociaal) ondernemerschap wordt ingezet als instrument om deel te nemen aan de arbeidsmarkt
- Om de taal-, reken- en ICT-vaardigheden van alle burgers te vergroten coördineren en organiseren we activiteiten en nemen we de taalmeter af bij de aanvraag van een uitkering.
- Activiteiten ontwikkelen en uitvoeren gericht op de terugkeer van bijstandsgerechtigden naar zo regulier mogelijk werk. Ook (sociaal) ondernemerschap wordt ingezet als instrument om deel te nemen aan de arbeidsmarkt.

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Wat willen we bereiken?

- Snelle, eenvoudige en goede toegang in de Noaberpoort.
- Iedere inwoner van Haaksbergen met een beperking kan gebruik maken van een noodzakelijk maatwerkvoorziening (hulpmiddelen, woningaanpassingen etc.).
- Daar waar mogelijk investeren we meer in het voorliggende veld om (duurdere) maatwerkoplossingen te voorkomen.

Wat doen we in 2021?

- Samen met de inwoner brengen we de ondersteuningsvraag in beeld en zoeken daarbij de best passende oplossing. Daarbij geldt dat de inwoner samen met zijn netwerk zelf zoveel mogelijk oplost. Zonodig wordt het voorliggende veld ingeschakeld of geïndiceerde zorg ingezet; licht waar mogelijk en zwaar waar noodzakelijk. Wanneer dat mogelijk is wordt de inzet van geïndiceerde zorg weer afgebouwd.
- Continuering van de huidige dienstverlening.
- We leveren periodiek management- en stuurinformatie op, zodat ontwikkelingen helder zijn (Grip op Sociaal domein). We ontwikkelen daartoe een dashboard, waarmee de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet voor Haaksbergen te volgen zijn. Dit dashboard zal 4x per jaar verschijnen.
- We brengen de effecten van de implementatie van het Twents inkoopmodel in beeld (Grip op Sociaal domein).
- We zijn kritischer op het verstrekken van een maatwerkvoorziening wanneer het vermoeden bestaat dat een inwoner aanspraak kan maken op zorg vanuit de Wet langdurige zorg. We breiden het instrumentarium dat toegangsmedewerkers hiervoor kunnen gebruiken in 2021 verder uit (Grip op Sociaal domein).
- Wij bereiden een nieuwe aanbesteding voor de Wmo-hulpmiddelen voor en voeren deze aanbesteding ook uit. We sluiten nieuwe overeenkomsten met leveranciers af die per oktober 2021 ingaan.

6.7.1 Maatwerkdienstverlening 18+

Wat willen we bereiken?

- Het stimuleren van vernieuwende vormen van dagbesteding.
- Inwoners met schulden worden geholpen zodat ze rust krijgen om aan hun problemen te werken en weer deel kunnen nemen aan de maatschappij.

- Wij willen dat inwoners die zorg en ondersteuning nodig hebben deze zoveel als mogelijk in de eigen woon- en leefomgeving ontvangen. Zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. Hoe eerder we signaleren wat nodig is, hoe beter de zorg is. Dit hoeft niet altijd lichtere zorg te betekenen. Soms kan het tijdig inzetten van duurdere zorg adequater en efficiënter zijn.
- Voorzien in ontbrekende preventieve en algemene voorzieningen.
- Bevorderen dat cliënten (eerder) uit maatwerkvoorzieningen uitstromen.
- De Noaberpoort levert, mede aan de hand van het Twents model, maatwerk voor onze inwoners en cliënten.

Wat doen we in 2021?

- We blijven de uitvoering van de schuldhulpverlening controleren op toegevoegde waarde en rendement.
- We starten met het geven van uitvoering aan de acties uit het beleidsplan Schuldhulpverlening. vanuit de opgedane ervaring met de pilot vroegsignalering van schulden gaan we, de wettelijke taak, vroegsignalering van schulden in de organisatie borgen en uitvoeren waarbij we inwoners met betalingsachterstanden actief benaderen voor ondersteuning.
- In de Noaberpoort kunnen inwoners terecht met vragen over welzijn, zorg, werk en inkomen Wij willen de Noaberpoort versterken door de kwaliteit van de nulde- en eerstelijns zorg te verbeteren, maar ook de communicatie, doorverwijzing en frontoffice. De mate van hulp die iemand nodig heeft is bepalend.
- Cliënten van de Noaberpoort hebben één regisseur als contactpersoon die het hele traject regelt en verzorgt, zorgt voor maatwerk, de professionele en informele zorg coördineert en passende zorg (opschalen en afschalen) tijdig in gang zet.
- Samen met de inwoner brengen we de ondersteuningsvraag in beeld en zoeken daarbij de best passende oplossing. Daarbij geldt dat de inwoner samen met zijn netwerk zelf zoveel mogelijk oplost. Zonodig wordt het voorliggende veld ingeschakeld of geïndiceerde zorg ingezet; licht waar mogelijk en zwaar waar noodzakelijk. Wanneer dat mogelijk is wordt de inzet van geïndiceerde zorg weer afgebouwd.
- Implementeren en uitvoeren van maatregelen vanuit Grip op sociaal domein met als doel (de groei van) het beroep op maatwerkvoorzieningen te beperken. Het gaat in ieder geval om de volgende initiatieven: algemene voorziening dagbesteding op het ontmoetingspark De Greune en algemene voorziening dagbesteding plus, in locatie De Bouwmeester.
- We leveren periodiek management- en stuurinformatie op, zodat ontwikkelingen helder zijn (meer grip op Sociaal domein). We ontwikkelen daartoe een dashboard, waarop de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet voor Haaksbergen te volgen zijn. Dit dashboard zal 4x per jaar verschijnen.

6.7.2 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat willen we bereiken?

- Het versterken van preventie, (vroeg)signalering en vroege interventie.
- Het versterken van eigen kracht en burgerkracht.
- Snelle, eenvoudige en goede toegang tot ondersteuning.
- Het versterken van opgroei- en opvoedondersteuning, hulp en zorg.
- Wie met een zorgvraag bij de gemeente komt, krijgt één contactpersoon;
- Wij willen de Noaberpoort versterken door de kwaliteit van nulde- en eerstelijns zorg te verbeteren, maar ook de communicatie, doorverwijzing en frontoffice;
- Het verder bevorderen van integraal werken (inclusief participatiewet) en inzetten op preventie, lichte interventies, nieuwe en waar nodig out-of-the-box oplossingen;

- We willen dat jongeren die ondersteuning en zorg nodig hebben deze zoveel als mogelijk in de eigen woon- en leefomgeving ontvangen.

Wat doen we in 2021?

- Samen met de andere Twentse gemeenten en in overleg met aanbieders (en met gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis), professionals, (vertegenwoordigers van) jongeren en ouders en ketenpartijen stellen wij een regiovisie jeugd op. De regiovisie jeugd geeft helderheid hoe de Twentse gemeenten de beschikbaarheid en continuïteit van jeugdfuncties borgen, alsmede wat de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is.
- In Twents verband met een beperkte groep gecontracteerde (grote) aanbieders voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp in zogenaamde ontwikkeltafels werken aan de transformatie, door middel van projecten en initiatieven om te komen tot duurzame verbetering van kwaliteit én lagere kosten voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp. De thema's/opgaven worden in gezamenlijkheid door aanbieders en gemeenten bepaald. Voorbeelden zijn: ketenmonitor en de jeugdbeschermingstafel.
- In het kader van Grip op het Sociaal Domein willen we de Interventie verwijsgedrag externe verwijzers structureel inbedden in de werkprocessen
- Samen met de huisartsen en de zorgverzekeraars willen we onderzoeken op welke manier de praktijkondersteuners op een goede manier kunnen worden ingezet zodat mogelijk de druk op geïndiceerde jeugdhulp beperkt kan worden.
- Cliënten van de Noaberpoort hebben één regisseur als contactpersoon die het hele traject regelt en verzorgt, zorgt voor maatwerk, de professionele en informele zorg coördineert en passende zorg (opschalen en afschalen) tijdig in gang zet, zodat wachttijden tot een minimum worden beperkt.
- Voorzien in ontbrekende preventieve en algemene voorzieningen.
- Bevorderen dat jeugdigen (eerder) uit individuele voorzieningen uitstromen.
- De Noaberpoort levert maatwerk voor onze inwoners en cliënten, mede aan de hand van het Twents inkoopmodel.
- De regisseur bepaalt samen met de client welke jeugdhulp en welke aanbieder wordt ingezet.
- Het bieden van nazorg om terugval te voorkomen
- We leveren periodiek management- en stuurinformatie op, zodat ontwikkelingen helder zijn (meer grip op Sociaal domein). We ontwikkelen daartoe een dashboard, waarop de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet voor Haaksbergen te volgen zijn. Dit dashboard zal 4x per jaar verschijnen.

6.8.1 Geëscaleerde zorg 18+

Wat willen we bereiken?

- Doorontwikkeling van de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag.
- De decentralisatie van Beschermd Wonen vormgeven volgens de uitgangspunten van het vastgestelde visiedocument en het rapport 'Van beschermd wonen naar een beschermd thuis'.

Wat doen we in 2021?

- Uitvoering geven aan de Wet verplichte Ggz (Wvvgg).
- Het verder voorbereiden van de decentralisatie van beschermd wonen van de centrumgemeente Enschede naar regiogemeenten. Decentralisatie vindt plaats per 1-1-2022, we blijven regionaal samenwerken.
- Wij zetten het onderzoek naar de mogelijkheden voor een voorziening beschermd wonen in Haaksbergen voort.

6.8.2 Geëscaleerde zorg 18-

Wat willen we bereiken?

- In Twents verband (Samen14) zorgdragen voor een divers en voldoende aanbod van individuele voorzieningen voor zorg en ondersteuning.
- Het versterken van opgroei- en opvoedondersteuning, hulp en zorg.

Wat doen we in 2021?

- Via de Regio Twente bekostigen van Veilig Thuis Twente (VTT) dat voor de regio Twente het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling uitvoert.
- De Noaberpoort werkt nauw samen met VTT en de gecertificeerde instellingen en de aanbieders van Jeugdzorgplus wanneer een jeugdige een maatregel opgelegd heeft gekregen. De samenwerking met genoemde partijen wordt in 2021 waar mogelijk versterkt en verder ontwikkeld.
- Op basis van de regionale Subsidieverordening Maatregelhulp bekostigen van maatregelen die door de rechter worden opgelegd (jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugdzorgplus).

Verbonden partijen

Regio Twente, onderdeel Veilig Thuis Twente te Enschede

Vanaf 1 januari 2015 moet elke regio in Nederland, op basis van de Wmo 2015 en de Jeugdwet, een Veilig Thuis-organisatie hebben. Veilig Thuis Twente is voor de regio Twente het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en heeft inmiddels een stevige plek ingenomen in de zorgketen in Twente. Veilig Thuis Twente heeft zich ten doel gesteld te komen tot het stoppen en/of verminderen van de schadelijke gevolgen van geweld in afhankelijkheidsrelaties en de veiligheid te borgen. Per 1 april 2018 is VTT onderdeel geworden van de Regio Twente.

In 2021 werkt VTT aan de volgende taken:

- De wettelijke taken van veilig Thuis
- De plustaken van Veilig Thuis Twente
- De taken die voortvloeien uit het brede ketengerichte onderzoek VTT/lokale toegang gemeenten
- De taken die voortvloeien uit de doorontwikkeling van het specialistische werken in een Front- en Back Office
- De regionale maatwerktaken zoals afgesproken met de 14 Twentse gemeenten
- De eisen die door het Rijk en de Inspectie gesteld zijn/worden: o.a. medewerkers voldoen aan de eisen van de SKJ registratie, 24 uren inzet vertrouwensarts, ISO certificering.

Regio Twente, onderdeel Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) te Enschede

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten, op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet, verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp aan hun inwoners.

Er is bij de Regio Twente onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) een organisatie ingericht die uitvoering geeft aan zowel de wettelijk verplichte regionale taken als aan taken waarvan de gemeenten besloten hebben deze gezamenlijk uit te voeren.

In 2021 werkt het OZJT aan de volgende thema's: Inkoop, Contractmanagement, Toezicht kwaliteit Twentse monitor sociaal domein, Ondersteunen van de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking Ontwikkeltafels Twentse Transformatie.

Regio Twente, onderdeel Gemeenschappelijke GezondheidsDienst Twente (GGD Twente)

De Bestuurscommissie heeft het langjarig kader GGD Twente vastgesteld. Dit kader bepaalt de stip op de horizon in 2030 en op basis hiervan richt de GGD Twente haar activiteiten voor de komende jaren in. Het langjarig kader, "Een Gezonde toekomst" kent de volgende ambities:

Ambities op gebied van bescherming

- Het Rijksvaccinatieprogramma heeft een bereik van 95% van de bevolking.
- Op het gebied van het milieu en gezondheid wordt onverkort de gezondheidsnormen van de Wereldgezondheid Organisatie (WHO) gehanteerd.
- In alle omgevingsvisies en -plannen is een paragraaf over gezondheid opgenomen.

Ambities op gebied van bewaking

- Elke substantiële beleidsbeslissing binnen een gemeente kent een gezondheidsafweging.
- Alle landelijke normen voor de toezichttaken op het gebied van Publieke Gezondheid worden onverkort toegepast.
- Alle jeugdigen tussen 0 en 18 jaar zijn in beeld bij de jeugdgezondheidszorg.

Ambities op gebied van bevordering

- Gezondheidsbevordering is een geaccepteerd onderdeel in lokaal gezondheidsbeleid, schoolgezondheidsbeleid, gezondheidsbeleid bij bedrijven en andere werkgevers en in het werk van de sociale wijkteams.
- Gezondheidsbevordering is een vanzelfsprekend onderdeel in de omgevingsplannen. alle BRAVO thema's is een substantiële positieve trendombuiger zichtbaar (2018 versus 2030). BRAVO staat voor (meer) Bewegen, (stoppen met) Roken, (matig gebruik van) Alcohol, (gezonde) Voeding en (voldoende) Ontspanning.

Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo te Hengelo

Op grond van de GR wordt, op voorstel van de Uitvoeringsorganisatie, door de colleges van de deelnemende gemeenten tweejaarlijks een uitvoeringsplan vastgesteld.

Stadsbank Oost Nederland (SON) te Enschede

Onze inwoners kunnen via de Noaberpoort een aanvraag doen voor schuldhulpverlening. Wanneer schulden problematisch zijn volgt een verwijzing naar de Stadsbank.

Regio Twente, Arbeidsmarktregio

Regio Twente is een samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten. Regio Twente vervult taken op een breed terrein waaronder het structureel versterken van de Twentse arbeidsmarkt. De plannen voor de komende jaren staan in de Agenda voor Twente. Tevens wordt door de Regio invulling gegeven aan het actieplan Jeugdwerkloosheid. De bestrijding van de jeugdwerkloosheid staat daarmee al jarenlang prominent op de agenda.

Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf (SWB) te Hengelo

Naast de uitvoering van de Wsw is de SWB gespecialiseerd in werkgelegenheid en arbeidsintegratie. De SWB begeleidt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om weer, regulier of met ondersteuning, aan de slag te komen. Door de gunstige economie zijn de meeste klanten die weinig of geen afstand tot de arbeidsmarkt hebben grotendeels uitgestroomd. Inwoners met een uitkering die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt kunnen bij de SWB op de werkvloer zowel in de praktijk als theorie ervaring opdoen. Daarnaast doen zij werkritme op en leren zij samen te werken.

Werkplein Twente te Hengelo

Werkplein Twente is een samenwerkingsverband tussen de veertien Twentse gemeenten en UWV. De partijen op het Werkplein werken samen op het gebied van zowel werkzoekenden- als werkgeversdienstverlening. Door middel van een gezamenlijke aanpak wordt geprobeerd mensen met een WW-uitkering, bijstandsuitkering of arbeidshandicap aan een passende baan helpen.

Prestatie indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2019	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Cliënten met een maatwerk arrangement Wmo categorie	Aantal per 1.000 inwoners	38	34	*

hulpmiddelen en diensten				
Cliënten met een maatwerk arrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	580	630	*
Banen**	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 75 jaar in 2018	576	540	*
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	68,4	69,6	*
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2	1	*
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners > 18 jaar	22,0	18,9	*
Kinderen in uitkeringsgezin**	%	3,17	3,39	*
Lopende re-integratie voorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners (15-74 jarigen)	10,1	14,9	*
Jongeren met jeugdhulp**	% van alle jongeren tot 18 jaar	7,2%	9,2%	*
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9%	1,0%	*
Jongeren met jeugdreclassering**	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3%	0,4%	*

* Nog niet door de raad vastgesteld (zie blz. 20)

** Stand 2018

** Stand 2018

Wat kost het?

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
6.1	Samenkracht en burgerp.	Baten	2	0	0	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerp.	Lasten	1.921	1.875	1.661	1.585	1.585	1.585
	Samenkracht en burgerp. - Totaal		-1.919	-1.875	-1.661	-1.585	-1.585	-1.585
6.2	Wijkteams	Baten	0	0	0	0	0	0
6.2	Wijkteams	Lasten	374	318	320	320	320	320
	Wijkteams - Totaal		-374	-318	-320	-320	-320	-320
6.3	Inkomensregelingen	Baten	4.852	9.126	5.699	5.819	5.946	6.075
6.3	Inkomensregelingen	Lasten	7.600	11.664	8.118	8.330	8.547	8.771
	Inkomensregelingen - Totaal		-2.748	-2.538	-2.419	-2.511	-2.601	-2.696
6.4	Begeleide participatie	Baten	466	447	447	447	447	447
6.4	Begeleide participatie	Lasten	3.272	3.203	3.123	3.041	2.982	2.982
	Begeleide participatie - Totaal		-2.806	-2.756	-2.676	-2.594	-2.535	-2.535
6.5	Arbeidsparticipatie	Baten	1	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	391	552	574	586	598	610
	Arbeidsparticipatie - Totaal		-390	-552	-574	-586	-598	-610
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	6	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Lasten	1.396	1.351	1.390	1.357	1.357	1.357
	Maatwerkvoorzieningen (WMO) - Totaal		-1.390	-1.351	-1.390	-1.357	-1.357	-1.357
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	0	0	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	3.956	4.256	4.466	4.456	4.454	4.454

	Maatwerkdienstverlening 18+ - Totaal		-3.956	-4.256	-4.466	-4.456	-4.454	-4.454
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	32	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	5.237	5.371	5.657	5.657	5.657	5.657
	Maatwerkdienstverlening 18- - Totaal		-5.205	-5.371	-5.657	-5.657	-5.657	-5.657
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Baten	827	225	225	225	225	225
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Lasten	0	0	48	48	48	48
	Geëscaleerde zorg 18+ - Totaal		827	225	177	177	177	177
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	632	652	825	825	825	825
	Geëscaleerde zorg 18- - Totaal		-632	-652	-825	-825	-825	-825
	Totaal programma Sociaal Domein		-18.593	-19.444	-19.811	-19.714	-19.755	-19.862

7. Volksgezondheid en milieu

Doelstelling

Wij streven een goede gezondheid van onze inwoners na. Daartoe willen wij hen een gezond woon- en leefklimaat bieden.

7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

De doelstellingen van de GGD Twente zijn hiervoor leidend geweest:

Bevorderen - Minimaal net zo lang in gezondheid leven als in de rest van Nederland.

- In Twente (Haaksbergen) heeft iedereen gelijke kansen op gezondheid.
- Ouderen zijn in de gelegenheid om gezond oud te worden.

Bewaken - De Twentse jeugd is in staat om een gezond leven te leiden.

- Nieuwe ontwikkelingen en bedreigingen worden tijdig gesignaleerd en aangepakt.

Beschermen - Risicogroepen krijgen specifieke aandacht, zodat hun gezondheid kan verbeteren.

- Infectieziekten en andere bedreigingen uit de omgeving worden voorkomen en gereduceerd.

Wat doen we in 2021?

In de regionale bestuursagenda 2020-2023 hebben de Twentse gemeenten en GGD prioriteit gegeven aan 9 indicatoren en hierop de doelen geformuleerd. De indicatoren zijn:

- het roken te verminderen
- de eenzaamheid(-sgevoelens) te verminderen
- het overgewicht te verminderen
- de regie over eigen leven te vergroten
- stress te verminderen
- het problematisch alcoholgebruik te verminderen
- het middelengebruik te verminderen welke middelen
- het bewegen te bevorderen.

In een viertal programmalijnen werken we aan de realisatie van de gemeentelijke ambities:

- gezond opgroeien
- gezond meedoen
- gezond wonen
- gezond oud zijn en worden

Lokaal zijn we op verschillende manieren actief, bijvoorbeeld de reguliere jeugdgezondheidszorg en specifieke projecten gericht op gezonde voeding en een gezond gewicht. Met sportverenigingen zijn we in gesprek over rookvrije sportcomplexen.

In 2021 zal er ook zeker nog aandacht moeten zijn voor de opvang van slachtoffers, die leiden aan het Covid-19-virus.

De exacte bijdrage van de GGD wordt in de begrotingswijziging van de Regio Twente in december voorafgaand aan elk begrotingsjaar vastgesteld. Voor het begrotingsjaar 2021 is de wijziging voorzien voor de vergadering van het Algemeen Bestuur van december 2020.

7.2 Riolering

Wat willen we bereiken?

Met riolering en water streven we naar een gezonde en leefbare woonomgeving.

Wat doen we in 2021?

- We gaan verder met het risico gestuurd beheer.
- We streven naar het realiseren van de in het GRP genoemde projecten en verbeteringen, zoals: regenwaterriool Parallelweg, aanpak wateroverlast Veldmaat en riolering Veldmaterstraat.
- We monitoren de kapitaalgoederen door middel van inspecties.
- In Werfheegde leggen we de regenwaterriolering aan en monitoren het grondwaterregime;
- We sorteren voor op integratie van het GRP in de instrumenten van de omgevingswet;

- We sluiten zoveel mogelijk aan bij initiatieven van derden om de gemeente verder klimaatrobuust in te richten (bijvoorbeeld bij het Kempke).

7.3 Afval

Wat willen we bereiken?

- Op het gebied van afval dragen we bij aan een duurzame samenleving en zuinig gebruik van energie door een vermindering van de hoeveelheid afval en het tegengaan van verspilling.
- Een afvalscheidingspercentage van 75% streven we in 2021 na op het gebied van afval en grondstoffen.
- We gaan verder op weg naar een afvalloos Haaksbergen. We willen het huidige systeem van afvalinzameling vasthouden, maar staan daarbinnen open voor innovatie en afvalscheiding achteraf.

Wat doen we in 2021?

- We optimaliseren de communicatie met betrekking tot de huis-aan-huis afvalinzameling.
- We zetten in op reductie van afkeur plastic, metaal en drankenkartons (PMD) afval
- We evalueren het afvalbeleidsplan

7.4 Milieubeheer

Wat willen we bereiken?

- De overlast door dieren willen we zoveel mogelijk beperken en hierdoor de volksgezondheid beschermen.

Wat doen we in 2021?

- Alleen preventieve bestrijding van de eikenprocessierups binnen de bebouwde kom.
- We overwegen in de bebouwde kom meer leefgebied te creëren voor de natuurlijke vijanden van de rups, zoals sluipwespen en kool- en pimpelmezen. Onderzocht wordt of een andere manier van beheer en onderhoud (niet of minder maaien van bermen) en het inzaaien van bloemenmengsels hiertoe kunnen bijdragen.
- In het buitengebied overwegen we meer nestkasten voor mezen te plaatsen. Voldoende hondenvoorzieningen, die we goed onderhouden.

7.5. Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?

- Bieden van meer keuzemogelijkheden voor begraven en asbestemming.
- Een exploitatie van de begraafplaatsen op een wijze die efficiënt en toekomstbestendig is.
- Duurzaam beheer van de begraafplaatsen en de omvorming naar herdenkingsparken.

Wat doen we in 2021?

- Presenteren van het beleid, waardoor de exploitatie van de begraafplaatsen gunstig wordt beïnvloed en de basis op orde komt. Er wordt ook onderzocht hoe vrijwilligers een rol kunnen spelen bij het onderhoud in samenwerking met Twente Milieu.
- Met de provincie in overleg treden om te kijken of de ombouw naar natuurbegraafplaatsen in projectvorm te gieten is, om vervolgens als project in te dienen voor subsidietoekenning.

Verbonden partijen

Twente Milieu

Sinds 2018 is Twente Milieu de partner van de gemeente Haaksbergen voor taken in de openbare ruimte. Twente Milieu is onder andere actief op het gebied van groen, (water)wegen, riolering, afval en evenementen. Samen met de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Wierden is Haaksbergen 100% aandeelhouder.

Openbaar Lichaam Crematoria Twente/Crematoria Twente-Oost Nederland BV te Enschede

Conform de meerjarenstrategie van CT BV wordt in 2019 verder gewerkt aan de verbouw/investeringen crematorium Enschede, dat in 2020 weer in gebruik genomen is. De nieuwe crematoria Borne en Oldenzaal zijn in 2018 geopend, en het crematorium Almelo is volledig gerenoveerd.

Twence Holding B.V. te Hengelo

Twence blijft inzetten op de ingeslagen transitie tot een grondstoffen- en energiebedrijf. Daarvoor worden de bestaande installaties optimaal gebruikt en verbeterd, worden er meer grondstoffen uit afval, reststromen en biomassa gewonnen en wordt er meer duurzame energie uit hernieuwbare energiebronnen opgewekt.

De 14 Twentse gemeenten zijn contractueel verplicht alle brandbaar afval, grof huishoudelijk afval en GFT bij Twence aan te leveren tot 1 juli 2022. Oorspronkelijk afgesproken leveringsverplichting was 220.000 ton brandbaar afval per jaar. Deze leveringsverplichting werd bij oprichting van Twence verlaagd met 70.000 ton per jaar naar 150.000 ton voor de Twentse gemeenten.

Prestatie indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner			
Hernieuwbare elektriciteit	%			

* Nog niet door de raad vastgesteld (zie blz. 20)

Wat kost het?

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
7.1	Volksgezondheid	Baten	0	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	Lasten	893	934	950	950	950	950
	Volksgezondheid - Totaal		-893	-934	-950	-950	-950	-950
7.2	Riolering	Baten	3.911	3.800	3.642	3.657	3.732	3.814
7.2	Riolering	Lasten	2.842	2.898	2.538	2.670	2.763	2.843
	Riolering - Totaal		1.069	902	1.104	987	969	971
7.3	Afval	Baten	2.085	2.141	2.511	2.532	2.545	2.545
7.3	Afval	Lasten	1.602	2.153	2.034	2.034	2.034	2.034
	Afval - Totaal		483	-12	477	498	511	511
7.4	Milieubeheer	Baten	10	7	7	7	7	7
7.4	Milieubeheer	Lasten	243	253	245	237	237	237
	Milieubeheer - Totaal		-233	-246	-238	-230	-230	-230
7.5	Begraafplaatsen	Baten	46	11	42	72	82	82
7.5	Begraafplaatsen	Lasten	177	144	149	147	147	147
	Begraafplaatsen - Totaal		-131	-133	-107	-75	-65	-65

Totaal programma Volksgezondheid en milieu		295	-423	286	230	235	237
---	--	-----	------	-----	-----	-----	-----

8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Doelstelling

- De kernambitie uit de Visie 2030 voor Haaksbergen luidt: Haaksbergen, een bruisende, naar buiten gerichte duurzame dorpsstad te midden van een groene oase.
- Wij hebben de ambitie in 2050 een energie neutrale, klimaatbestendige en vitale gemeente te zijn. In het kader van het Klimaatakkoord gaan we gezamenlijk werken aan de doelstelling 49% CO2 reductie in 2030.
- Ruimtelijke ontwikkeling door particulieren stimuleren en faciliteren door het bieden van een effectieve vergunningverlening.

8.1 Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?

- Sturing geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van Haaksbergen op basis van de 9 ambities uit de structuurvisie 2030.
- Inpassing van initiatieven in het buitengebied en op inbreidingslocaties.
- Het gehele grondgebied voorzien van actuele en digitale bestemmingsplannen.

Wat doen we in 2021?

- Faciliteren van initiatieven in het landelijk en in het stedelijk gebied, zoals tankstation Diepemaat, 't Kempke-Lourdes, het Odink en Koenderink terrein en diverse kleine ontwikkelingen.
- Planvorming voor leegkomende schoollocaties als gevolg van fusie Holthuizen/Ariënschool.
- Opstarten van een onderzoek naar nieuwe woningbouwlocaties in de kerkdorpen.
- Deelnemen aan de projecten Groene Metropool en Leader. Er is echter geen apart budget meer voor LEADER; projectaanvragen verlopen via het budget Bewonersinitiatieven.

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)

Wat willen we bereiken?

- Ontwikkellocaties passend bij de gemeente Haaksbergen.

Wat doen we in 2021?

- In procedure brengen en vaststellen bestemmingsplan "Centrum Haaksbergen, partiële herziening Marktplan, deelgebied Midden".
- Start bouwrijp maken en kaveluitgifte Wissinkbrink 1ste fase.
- Planvoorbereiding Wissinkbrink 2de fase.
- Vaststellen bestemmingsplan Buurse en afronden kaveluitgifte.
- Afronden uitgifte agrarische grond Vregelinkshoek.

8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?

- Een juiste invoering van de Omgevingswet;
- Een andere houding van ambtenaren en bestuurders: van nee, tenzij naar ja, mits,...
- Een actuele woonvisie.
- In het kader van bouwen-bouwen-bouwen, de juiste woningen bouwen waar nu en in de toekomst behoefte aan is.
- Zorgen voor een aantrekkelijke woonomgeving en een aantrekkelijk woonaanbod dat flexibel is en past bij de verschillende doelgroepen.

- Een inclusieve samenleving, waarin ieder individu passend bij zijn woonsituatie woonruimte kan vinden. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor samenwerking met onze maatschappelijke partners en de integratie van nieuwkomers in de diverse buurten.
- Meer energiebesparende maatregelen in de totale woningvoorraad en in bouwprojecten.
- Streven om in 2050 een energie neutrale, klimaatbestendige en vitale gemeente te zijn.
- Voldoen aan de afspraken voor Elektriciteit en Gebouwde omgeving in het Klimaatakkoord.
- In regionaal verband een bijdrage leveren aan de nationale doelen Klimaat en energie.

Wat doen we in 2021?

- Verder werken aan de deelprojecten uit het Implementatieplan Omgevingswet.
- Voorbereiden en vaststellen van de nieuwe Woonvisie.
- Starten met bouwen van de juiste woningen bouwen waar nu en in de toekomst behoefte aan is.
- Het uitbreiden en verbreden van het aanbod aan woonmilieus bij het ontwikkelen van inbreidingslocaties.
- Uitvoering geven aan en opstellen van nieuwe prestatieafspraken met woningstichting Domijn en de huurdervereniging.
- Samen met de regionale gemeenten, woonpartners en de provincie Overijssel stellen wij de regionale woonagenda Twente op.
- Regionale Energie Strategie 1.0 vaststellen.
- Marktconsultatie en opstellen Transitievisie Warmte en eind 2021 vaststellen.
- Beleidskader Zon vaststellen en in dit kader een toetsingscommissie oprichten.
- Eerste zonneveld(en) richting vergunning begeleiden.
- Verduurzaming middels gerichte communicatie en samenwerkingsverbanden tussen marktpartijen, coöperaties, wooncoaches en gemeente stimuleren.
- Afhandelen van ingediende vooroverlegplannen en aanvragen omgevingsvergunningen.
- Goede externe en interne dienstverlening en advisering op het gebied van vergunningverlening.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Twente te Almelo

Op 1 januari 2019 is fysieke Omgevingsdienst Twente (ODT) begonnen met haar werkzaamheden. Met de komst van de Omgevingsdienst Twente worden op milieugebied grotendeels alle werkzaamheden die betrekking hebben op het voorbereiden van vergunningen, behandeling van meldingen en het toezicht hierop (extern) uitgevoerd door die dienst. Wij blijven als gemeente het bevoegde gezag.

Prestatie indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2020	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	7,9	9,3	5,0
Demografische druk	Percentage	83,8	79,4	81,0
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage	9,9	Geen data	*
Gemiddelde WOZ waarde	Euro	263.600	298.700	**
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In Euro's	847	749	Maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	898	827	Maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde

* Nog niet door de raad vastgesteld. (zie blz. 20)

**Hiervoor wordt geen norm vastgesteld

Wat kost het?

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
8.1	Ruimtelijke Ordening	Baten	208	195	140	140	140	140
8.1	Ruimtelijke Ordening	Lasten	496	604	640	556	481	431
	Ruimtelijke Ordening - Totaal		-288	-409	-500	-416	-341	-291
8.2	Grondexploitatie	Baten	1.089	148	248	148	148	148
8.2	Grondexploitatie	Lasten	1.079	148	248	148	148	148
	Grondexploitatie - Totaal		10	0	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	Baten	380	665	645	645	645	645
8.3	Wonen en bouwen	Lasten	1.435	1.581	1.516	1.647	1.516	1.547
	Wonen en bouwen - Totaal		-1.055	-916	-871	-1.002	-871	-902
	Totaal programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-1.333	-1.325	-1.371	-1.418	-1.212	-1.193

Paragraaf Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties voor de inwoners van Haaksbergen. Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen, dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen wordt door de gemeenteraad, via de vast te stellen verordening, gedaan. De belastingverordeningen 2021 worden in december 2020 vastgesteld.

Tariefsaanpassingen

Wij stellen voor de OZB-tarieven voor woningen in 2021 met 13% te verhogen. Voor de OZB-tarieven voor niet-woningen stellen we voor om deze in 2021 met 22% te verhogen. Daarnaast vindt er, zoals gebruikelijk, nog een correctie plaats in verband met de waardeontwikkelingen. Voor de overige gemeentelijke belastingtarieven is voor 2021 een inflatiecorrectie van 1,8% toegepast. Dit komt overeen met de mutatie prijs bruto binnenlands product van het CPB

De tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing en de overige heffingen zijn kostendekkend. Voor de afvalstoffenheffing betekent dit dat het tarief in 2021 gemiddeld met 14,0% wordt verhoogd. Het tarief voor de rioolheffing daalt met 4,2%. Per saldo stijgen de woonlasten met 6,4%.

a. Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Overzicht opbrengsten gemeentelijke heffingen (*€ 1.000)	Realisatie 2019	Begroting 2020 na wijziging	Begroting 2021
Leges reisdocumenten, rijbewijzen, persoonsregistratie en burgerlijke stand	203	200	210
Leges omgevings- en kapvergunningen	318	534	536
Begraafrechten	44	42	42
Afvalstoffenheffing	1.692	2.017	2.377
Rioolheffing woningen / niet woningen	3.772	3.800	3.642
Hondenbelasting	142	137	140
OZB eigenaren woningen	3.138	3.540	4.023
OZB eigenaren niet-woningen	1.255	1.471	1.799
OZB gebruikers niet-woningen	773	921	1.128
Forensenbelasting	87	90	90
Toeristenbelasting	75	104	109
BIZ-heffing bedrijventerreinen	97	90	90
Totaal	11.596	12.946	14.186

b. Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Hervorming lokaal belastinggebied

Het vorige kabinet heeft in een brief aan de Tweede Kamer bouwstenen gegeven voor een hervorming van het lokaal belastinggebied. Verschuiving van Rijks- naar gemeentebelastingen zou op de agenda van het nieuw te vormen kabinet moeten staan. De staatssecretaris van Financiën heeft op 18 mei 2020 het syntheserapport 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' aan de Tweede Kamer aangeboden. Het rapport over de uitbreiding bevat meerdere varianten en ondersteunt de door de VNG uitgesproken wens om te komen tot een uitbreiding van het eigen belastinggebied. De volgende kabinetsformatie is hét moment om op te koersen om e.e.a. in beleid om te zetten. In de komende periode zal de VNG in samenspraak met de leden - mede op basis van dit rapport - de koers uitzetten om een kleinere financiële afhankelijkheid te realiseren.

Bezwaar en beroep bij kwijtschelding

Nu is geen bezwaar mogelijk tegen een beschikking uitstel van betaling. Tegen een beschikking kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is nu administratief beroep bij het college mogelijk. In de toekomst is in beide gevallen eerst bezwaar bij de invorderingsambtenaar mogelijk en is daarna de fiscale rechter bevoegd (rechtbank in eerste aanleg, gerechtshof in hoger beroep en Hoge Raad in cassatie). Wanneer deze landelijke wijziging in werking treedt is nog niet bekend.

Gebruiksoppervlakte Wet WOZ

Met ingang van 2022 wordt voor alle woningen in de gemeente de gebruiksoppervlakte gebruikt om de WOZ-waarde te bepalen. Tot 2022 gebruiken we de bruto inhoud. De Waarderingskamer heeft gesteld dat alle woningen in Nederland op 1 januari 2022 gewaardeerd dienen te worden op basis van de gebruiksoppervlakte. Dit omdat veel andere instanties ook de gebruiksoppervlakte gebruiken, zoals makelaars, taxateurs en woningbouwverenigingen. Met de gebruiksoppervlakte wordt de grootte van de woningen bepaald. Alle professionele organisaties gebruiken hiervoor dezelfde meetinstructies (meetinstructie gebruikersoppervlakte woningen juli 2019) waardoor de onderlinge vergelijkbaarheid wordt vergroot.

c. Kostendekkendheid

Met ingang van 2017 moet door gewijzigde regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) meer inzicht gegeven worden in de kostendekkendheid van heffingen. De rioolheffing en de afvalstoffenheffing mogen volgens artikel 228a van de gemeentewet maximaal kostendekkend zijn. Ook de diverse leges die worden geheven, mogen maximaal kostendekkend zijn. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt, betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening. Op grond van artikel 229b van de gemeentewet mag de legesverordening als geheel gezien maximaal kostendekkend zijn. Posten worden dus niet afzonderlijk op kostendekkendheid beoordeeld. De kosten van de overhead worden overeenkomstig de nieuwe BBV regels verdeeld op basis van personeelslasten.

Mate van kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Activiteitsgroep	lasten taakvelden	Overhead	BTW	Totale lasten	Heffingen (Baten)	Overige Baten	Totaal Baten	Kosten- dekkendheid
Afvalstoffenheffing	2.056	30	421	2.507	2.377	130	2.507	100%
Rioolheffing	2.794	198	650	3.642	3.642	0	3.642	100%
Begraafrechten	140	0	0	140	42	0	42	30%
Subtotaal Heffingen	4.990	228	1.071	6.289	6.061	130	6.191	98%
Leges algemene Dienstverlening (Leges Titel 1 Legesverordening)	375	300	0	675	200	0	200	30%
Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/vergunningen (Leges Titel 2 Legesverordening)	510	408	0	918	610	0	610	66%
Leges dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn (Leges Titel 3 Legesverordening)	70	56	0	126	7	0	7	6%
Subtotaal Leges	955	764	0	1.719	817	0	817	48%
Totaal	5.945	992	1.071	8.008	6.878	130	7.008	88%

Afvalstoffenheffing

De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen worden betaald uit de afvalstoffenheffing. De kosten voor afvalinzameling en de inkomsten uit de afvalstoffenheffing zijn gelijkgesteld. Hiermee is de afvalstoffenheffing kostendekkend.

Meerdere ontwikkelen verklaren samen de hogere lasten. Het rijk heeft de belasting op het verbranden van restafval verhoogd. Vervuilde afvalstroom PMD zorgt voor 100% afkeur voor recycling. Als deze mate van afkeur zich door blijft zetten, betekent dit voor 2021:

- geen inkomsten á € 245 per ton PMD-afval;
- extra verbrandingskosten á € 200 per ton PMD-afval;

Rioolheffing

De kosten voor de riolering worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen. De totale kosten voor riolering en de inkomsten uit de rioolheffing zijn gelijkgesteld. Er is een bedrag van € 379.000 gedoteerd aan de egalisatievoorziening riolering. Deze voorziening wordt ingezet voor onderhoud van de riolering, sparen voor investeringen en egalisatie van kosten. Ook de rioolheffing is kostendekkend.

Begraafrechten

We begroten € 140.000 aan kosten, te maken voor de begraafplaatsen en crematoria. Het gaat dan grotendeels om onderhoudskosten. We verwachten voor een bedrag van € 42.000 aan leges te ontvangen. Hiermee is de kostendekkendheid van de begraafplaatsen en de crematoria 30%.

Leges

De leges zijn ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening;
- titel 2, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn.

Titel 1: De leges algemene dienstverlening bestaan voornamelijk uit burgerzaken en de burgerlijke stand. Veruit het grootste deel van de inkomsten bestaat uit leges voor paspoorten en rijbewijzen. Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het Rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Titel 2: Hieronder vallen de leges voor de omgevingsvergunningen.

Titel 3: Dit betreft de leges voor Evenementenvergunningen, Prostitutievergunningen en de Drank en Horecavergunningen.

Voor alle drie titels geldt dat de gemaakte kosten hoger zijn dan de ontvangen inkomsten.

d. Woonlastenontwikkeling

Onder woonlasten verstaan we: onroerende zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. Onderstaand overzicht geeft de hoogte van de woonlasten in Haaksbergen voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in 2019, 2020 en 2021 weer. De uitgangspunten komen overeen met die van Coelo. Er wordt uitgegaan van een meerpersoons-huishouden bij een woning met een gemiddelde woningwaarde in 2020 van € 264.000.

Woonlastenontwikkeling in Haaksbergen

Belastingsoort	Werkelijk 2019	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Percentage stijging 2021 tov 2020
Onroerende zaakbelasting	312,49	349,99	395,49	13,0%
Rioolheffing	354,00	354,00	339,00	-4,2%
Afvalstoffenheffing	162,24	194,40	221,52	14,0%
Totale woonlasten	828,73	898,39	956,01	6,4%
Landelijk gemiddelde woonlasten	740,00	776,00	799,28	3,0%
Percentage boven landelijk gemiddelde	12,0%	15,8%	19,6%	

(*) Deze belastingdruk is bepaald op basis van de voorlopige tarieven. In december 2020 wordt door de vaststelling van de belastingverordeningen de definitieve belastingdruk bepaald.

Uit de tabel blijkt dat de woonlasten in Haaksbergen boven het landelijke gemiddelde zitten. De gemeentelijke woonlasten voor een eigenaar/bewoner van een woning stijgen in 2021 met 6,4%. Voor een huurder van een woning stijgen deze met 2,2%, omdat deze geen onroerendezaakbelasting betaalt.

e. Kwijtscheldingsbeleid

Huishoudens met een inkomen op minimumniveau komen in aanmerking voor kwijtschelding van de onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. De specifieke voorwaarden voor kwijtscheldingen staan vermeld in de verordening kwijtscheldingen. Voor 2021 is in totaal een bedrag van € 237.000 geraamd aan kwijtscheldingen.

Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf wordt beschreven hoe wij omgaan met risico's en hoe groot het weerstandvermogen moet zijn om eventuele financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Ook worden wijzigingen in beleid en mutaties in risico's gerapporteerd. In deze paragraaf worden tevens vijf kengetallen opgenomen. Dit om de raad meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Weerstandcapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welke middelen we hebben om onverwachte grote tegenvallers op te kunnen vangen. De weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserve, de post onvoorzien, de structurele begrotingsruimte en de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit is, vanwege de omvang van de OZB stijging in 2021, dit jaar op € 0 gesteld. Bij de beschikbare weerstandscapaciteit worden de stille reserves niet meegenomen. Dat geldt ook voor bestemmingsreserves waar verplichtingen aan zijn verbonden.

*De verwachte ontwikkeling weerstandsratio 2021 tot en met 2024 (bedragen * € 1.000)*

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve (01-01)	-1.838	-819	285	1.659
Bestemmingsreserves (zonder verplichtingen)	13	13	13	13
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	-1.825	-806	298	1.672
Onvoorzien	40	40	40	40
Structurele exploitatieruimte	506	359	518	95
Onbenutte belastingcapaciteit (structureel)	0	0	0	0
Totaal structurele weerstandscapaciteit	546	399	558	135
Totaal inc. + str. weerstandscapaciteit	-1.279	-407	856	1.807
Benodigde weerstandscapaciteit	4.287	4.287	4.287	4.287
Ratio	-0,3	-0,1	0,2	0,4

Inventarisatie van de risico's

Bij de begroting 2021 zijn alle risico's opnieuw beoordeeld. Voor de inschaling van de kans dat een risico optreedt wordt de volgende indeling gebruikt:

Kans van optreden

Kleiner dan eenmaal per 10 jaar
Tussen de eenmaal per 5 jaar en eenmaal per 10 jaar
Tussen de eenmaal per 2 jaar en eenmaal per 5 jaar
Tussen de eenmaal per 1 jaar en eenmaal per 2 jaar
Groter dan eenmaal per jaar

Risico

10%
30%
50%
70%
90%

Overzicht risico's

(Bedragen in € x 1.000)

Omschrijving risico	Financieel gevolg	Kans van optreden	Weerstandsvermogen	Inc/Str.
6. Sociaal domein				
Participatie / WSW	100	30%	30	Str.
Lagere rijksbijdrage Inkomensdeel	500	30%	150	Inc.
Aantallen jeugdhulptrajecten onzeker	400	50%	200	Str.
Wmo: aanbesteding hulpmiddelen en tarief HO	100	90%	90	Str.
8. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen				
Milieuverontreiniging	500	10%	50	Inc.
Leges fysiek domein	100	30%	30	Inc.
Grondexploitaties	1.030	50%	515	Inc.
Diverse programma's				
Garantstellingen	1.022	10%	102	Inc.
Calamiteiten	400	30%	120	Inc.
Claims	400	50%	200	Inc.
Verbonden partijen	1.000	50%	500	Str.
Schadeclaim rood-voor-rood	1.700	100%	1.700	Inc.
COVID-19	2.000	30%	600	Inc.
Totale benodigde weerstandscapaciteit			4.287	

Participatie / Wsw (€ 30.000)

Het rijksbudget dat wij voor de uitvoering van de Wsw ontvangen, neemt de komende jaren stapsgewijs af, terwijl de verplichtingen voor de uitvoering niet in hetzelfde tempo afnemen. De gemeente dient rekening te houden met de geldende CAO voor de sector en de loonkosten van Sw-ers kunnen de komende jaren verder toenemen.

Lagere rijksbijdrage Inkomensdeel (€ 150.000)

De hoogte van het Inkomensdeel is van veel factoren afhankelijk. Hierdoor dragen gemeenten een financieel risico met betrekking tot de resultaten op het onderdeel bijstand. We kunnen een Vangnetuitkering aanvragen bij het Rijk, waardoor het risico enigszins beperkt wordt.

Aantallen jeugdhulptrajecten onzeker (€ 200.000)

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdzorg. Wij monitoren de instroom in jeugdzorg en het gebruik van de individuele vormen van jeugdzorg nauwlettend (zowel zorg in natura (ZIN) als persoonsgebonden budget (PGB)). Wij zijn steeds beter in staat een schatting te maken van het (jeugd)zorggebruik. Voor 2021 zijn wij in de begroting uitgegaan van een volumeontwikkeling van 3%. Dit percentage is gebaseerd op de volumeontwikkeling in de laatste jaren, maar ook rekening houdend met een afvlakking van de groei. Er blijft echter een kans op het moeten leveren van meer en/of dure zorgtrajecten dan in de begroting zijn opgenomen.

Wmo: aanbesteding hulpmiddelen en tarief huishoudelijke ondersteuning (€ 90.000)

De overeenkomsten voor het leveren en onderhouden van Wmo-hulpmiddelen lopen af per 1 oktober 2021. Begin 2021 organiseren we een Europese aanbesteding voor het selecteren van nieuwe leveranciers. De nieuwe overeenkomsten gaan in per 1 oktober 2021. Op basis van marktsignalen verwachten we dat de nieuwe prijzen voor hulpmiddelen duidelijk hoger zullen liggen dan de huidige. In 2021 is het financiële effect beperkt omdat de nieuwe prijzen gelden per 1 oktober 2021.

Het tarief huishoudelijke ondersteuning voor 2021 moet nog worden vastgesteld. Naar verwachting gebeurt dat in december 2020. Bij het vaststellen van het tarief passen we in eerste plaats de

indexering toe die contractueel is afgesproken. Daarna stellen we aan de hand van de AMvB reële tarieven vast of er sprake is van een toereikend tarief.

In de begroting 2021 is rekening gehouden met een gemiddelde tariefstijging van 2,95% ten opzichte van 2020. Voor het tarief huishoudelijke ondersteuning geldt dat de stijging waarschijnlijk hoger uitvalt.

Milieu (€ 50.000)

De gemeente loopt een financieel risico bij verspreiding van gevaarlijke stoffen op gemeentelijk grondgebied bij grootschalige calamiteiten, waarbij enige spoed noodzakelijk is. Bijv. vrijkomen asbest en andere gevaarlijke stoffen.

Leges fysiek domein (€ 30.000)

De verwachte ontwikkelingen zullen waarschijnlijk een positief effect hebben op de opbrengst van de leges in het fysieke domein (bouwleges). Uit ervaring weten we echter ook dat er soms weinig voor nodig is een geplande ontwikkeling te doen schuiven in de tijd of zelfs te stoppen. De opbrengst is daarmee onzeker.

Grondexploitaties (€ 515.000)

Voor de grondexploitaties wordt een benodigde weerstandscapaciteit opgenomen van € 515.000. Een nadere onderbouwing van dit bedrag is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

Garantstellingen (€ 102.000)

De gemeente Haaksbergen heeft garanties afgegeven op leningen die zijn aangetrokken door instellingen met een maatschappelijk nut zoals sportverenigingen. Er is een aantal zekerheden door de instellingen afgegeven, toch blijft er een financieel risico bestaan.

Bij sportverenigingen wordt er vaak in samenwerking met het Waarborgfonds Sport (WFS) een garantstelling afgegeven.

In het hierna opgenomen overzicht staan alle leningen vermeld waar de gemeente (deels) garant voor staat. Bij alle genoemde instellingen worden jaarlijks de jaarrekeningen beoordeeld. Er zijn momenteel geen aanwijzingen dat er bij één van de afgegeven garanties grote risico's worden gelopen.

Staat van gegarandeerde geldleningen

(bedragen in €)

Nr.	Naam van de geldnemer	Restant leningen	Door gemeente gewaarborgd	Toelichting
1	Vitens	6.807.000	121.000	meerdere gemeenten
2	Tennisclub Buurse	3.000	3.000	100%, via Rabobank
3	St. gem. huis St. Isidorushoeve	57.000	57.000	100%, via BNG
4	St. Accommodatie Buurse	110.000	110.000	100%, via BNG
5	Haaksbergse schutterij	70.000	35.000	50% met WFS
6	Stichting APH (HSC)	144.000	144.000	100%, via BNG
7	SV Bon Boys	45.000	23.000	50% met WFS
8	Sportpark de Greune	25.000	13.000	50% met WFS
9	Twence	2.920.000	111.000	meerdere gemeenten
10	Sportpark de Greune	193.000	96.000	50% met WFS
11	HHC Haackey	267.000	134.000	Nieuw, 50% met WFS
12	Museum Buurtspoorweg	350.000	175.000	Nieuw, 50% via BNG
Totaal aan garantstellingen		10.991.000	1.022.000	

Calamiteiten (€ 120.000)

Diverse risico's ten aanzien van o.a. ongevallen, natuurrampen, storm- en elektriciteitsschade, storingen en ziektes waarvoor wij niet zijn verzekerd.

Claims (€ 200.000)

Wij worden in sommige kwesties gedagvaard tot schadeloosstelling. Als de schadeloosstelling door de rechter toegekend wordt, komt een deel hiervan voor onze rekening. Niet alles valt onder de dekking van onze aansprakelijkheidspolis. Daarom nemen wij dit bedrag als risico op.

Verbonden partijen (€ 500.000)

Betreft het risico van alle verbonden partijen tezamen. In de paragraaf Verbonden partijen wordt hierover meer informatie gegeven.

Schadeclaim rood-voor-rood (€1.700.000) → Lucy-proof

In juli 2019 is bekend geworden dat de hoogte van de schadeclaim, waarover al sinds 2013 wordt geprocedeerd, €1.700.000 is. De hoger beroepsprocedure loopt nog. De gemeenteraad is hierover bij brief van 30 oktober 2019 en bij de behandeling van de jaarrekening 2019 geïnformeerd. De uitspraak van het gerechtshof over het hoger beroep wordt aan het einde van 2020 verwacht.

COVID-19 (€600.000)

Half maart 2020 werd duidelijk dat de uitbraak van het COVID-19 virus grote impact heeft op de Nederlandse maatschappij en daarmee ook voor de gemeente Haaksbergen. Wat de exacte gevolgen zijn voor de gemeente Haaksbergen is op dit moment onduidelijk. Uit eerste studies blijkt dat de gevolgen voor gemeenten groot zijn, op zowel de inkomsten- als uitgaven kant. Er moet hierbij gedacht worden aan meer uitgaven voor TOZO en BUIG, meer uitgaven voor het sociaal domein, minder inkomsten gemeentefonds en minder eigen inkomsten. Wat de exacte gevolgen (op financieel gebied) voor de gemeente Haaksbergen zijn blijft onzeker.

In de junicirculaire verstrekte het Rijk ons de eerste tranche ter compensatie. Eind augustus heeft het kabinet een nieuw pakket aan maatregelen bekend gemaakt om gemeenten te compenseren. De maatregelen zien met name op het jaar 2020. Onduidelijk is niet alleen of dit voldoende is voor 2020, maar ook onduidelijk blijft wat de gevolgen in 2021 en verder zullen zijn.

Bij de kwantificering van het risico zijn wij uitgegaan van een substantieel financieel gevolg van € 2.000.00 en een kans van optreden van 30%. Dit percentage is gebaseerd op het feit dat wij er ook rekening mee houden dat wij van het Rijk voor een deel van de extra kosten een compensatie krijgen.

Ratio weerstandsvermogen

In 2021 hebben wij een beschikbare weerstandscapaciteit van € -/- 1.239.000. Uit het totaal overzicht met de risico's blijkt dat we een weerstandscapaciteit nodig hebben van minimaal € 4.287.000. De ratio voor 2021 komt daarmee uit op -0,3.

Ratio weerstandsvermogen	=	<u>Beschikbare weerstandscapaciteit</u>	=	<u>-1.279</u>	=	-0,3
		Benodigde weerstandscapaciteit		4.287		

Bij non-profit organisaties wordt vaak de volgende waarderingstabel gebruikt voor classificatie van het weerstandsvermogen:

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Ons weerstandsvermogen wordt als 'ruim onvoldoende' geclassificeerd. Meerjarig wordt de ratio in 2023 weer positief. De ratio dient minimaal 0,8 te bedragen.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing - in aanvulling op de ratio weerstandsvermogen - een verplichte set van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen. De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen.

Bij het beoordelen van de hoogte en de ontwikkeling van de ratio's moet gekeken worden naar de samenhang tussen ratio's en ontwikkeling ervan in de tijd.

Overzicht kengetallen

Kengetallen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto schuldquote	102%	128%	96%	85%	76%	67%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	87%	116%	84%	74%	66%	56%
Solvabiliteitsratio	-0,3%	-2,6%	-1,1%	0,5%	2,8%	5,0%
Kengetal grondexploitatie	13,3%	12,7%	14,7%	13,1%	9,5%	5,8%
Kengetal structurele exploitatieruimte	-1,3%	-2,1%	0,8%	0,6%	0,8%	0,2%
Kengetal lokale lasten	112%	116%	120%	120%	120%	120%

Algeheel oordeel

De solvabiliteit en het kengetal lokale lasten zijn onvoldoende. De netto schuldquote, het kengetal structurele exploitatieruimte en het kengetal grondexploitatie zijn voldoende.

Als we de ratio weerstandsvermogen en de bovenstaande kengetallen in samenhang beschouwen, dan constateren we dat het algemene beeld onvoldoende is. Door de sluitende meerjarenbegroting 2021-2024 die voorligt worden de ratio's de komende jaren beter.

Netto schuldquote

De hoogte van de schuld die een gemeente kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. De VNG hanteert een norm van 100%. Dus wanneer de totale schuld lager is dan de jaaromzet, wordt dit als voldoende bestempeld. Tussen 100% en 130% is matig en een percentage boven de 130% is onvoldoende. Onze netto schuldquote is met 96% voldoende. Wij verwachten dat onze leningenportefeuille de komende jaren verder blijft dalen. De ratio gaat zelfs dus naar ruim voldoende.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Van de langlopende leningen is voor een bedrag van ongeveer € 7 miljoen doorgeleend. Het betreft voornamelijk hypotheekleningen aan eigen personeel en doorgeleende gelden aan de stichting Kulturhus en Stichting Groot Scholtenhagen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen komt uit op 84% en is volgens de gestelde norm ruim voldoende.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Dit geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is op de langere termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder we zijn.

Onze norm is een solvabiliteit van minimaal 20%. Dit wordt ook door de VNG geadviseerd. Een solvabiliteit kleiner dan 20% is onvoldoende. Onze solvabiliteit is de komende jaren onvoldoende. Sinds de jaarrekening is ons eigen vermogen en daarmee ook de solvabiliteit negatief. Dit zal in 2020 eerst nog wat verder negatief worden voordat we in 2021 de stijgende lijn verwachten. Vanaf 2022 verwachten we weer een positieve solvabiliteit. De verwachte solvabiliteit van 5% eind 2024 is nog steeds ruim onder de normwaarde van 20%.

Kengetal grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Het kengetal grondexploitatie komt uit op 14,7%. De norm is een ratio van maximaal 25%. Onze ratio is dus voldoende. De verwachting is dat de komende jaren veel grond wordt verkocht. De ratio blijft dus voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om de structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Wij hanteren de norm van 0,5% van het begrotingstotaal. Dit percentage sluit aan bij de norm die wordt gehanteerd voor artikel 12-gemeenten. Indien de structurele exploitatieruimte ligt tussen de 0% en 0,5% van het begrotingstotaal, wordt dit bestempeld als matig. Een ratio kleiner dan 0% is onvoldoende.

Onze structurele exploitatieruimte komt in 2021 uit op 0,8% en is daarmee weer voldoende. De komende jaren blijft schommelen tussen voldoende en matig.

Lokale lasten

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in onze gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Wij hanteren de norm van maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde.

Wij komen voor de totale woonlasten in 2021 uit op 20% boven het landelijk gemiddelde. In de paragraaf lokale heffingen vindt u verdere informatie over dit onderwerp.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn door de gemeente aangekochte en/of tot stand gebrachte objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In deze paragraaf zijn de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

- Openbare verlichting: straatverlichting, inclusief sfeerverlichting en dergelijke
- Wegen: alle verharding, inclusief bruggen en viaducten en dergelijke civieltechnische constructies
- Begraafplaatsen: onderhoud van twee begraafplaatsen
- Openbaar groen: plantsoenen, bomen, bossen en natuurterreinen
- Riolering: riolen, drukriolen en gemalen
- Water: vijvers, duikers, brandkranen, sloten en wadi's
- Speelvoorzieningen: speelplekken, trapvelden en basketbalvelden
- Gebouwen: in eigendom van de gemeente zoals theater, gemeentehuis, sporthallen en gymzaal
- Buitenkunstwerken: kunstobjecten in eigendom van de gemeente

Achterstanden in het onderhoud kunnen, naast kapitaalvernietiging (waardoor onvermijdelijk herstel op een later moment duurder wordt), in het ergste geval leiden tot onveilige situaties. Het is daarom zinvol om op het gebied van het onderhoud van kapitaalgoederen effectief beleid te voeren. In de tabel is te zien welke (beleids)kaders voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld en welke kosten geraamd zijn voor onderhoud van het betreffende kapitaalgoed.

Overzicht beleidsplannen voor begrotingsjaar 2021

Soort kapitaalgoed	Beleidskader	Vastgesteld	Looptijd t/m	Budget 2021
Openbare verlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting 2017-2026	2016	2026	248.000
Wegen	Wegenbeheerplan 2016	2016	2019	3.225.761
Begraafplaatsen	Landelijk beleid	*		134.000
Groen	Groenvisie	2012	2021	1.158.000
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2020	2016	2020	2.921.000**
Water	Waterplan	2004	2025	-
Speelvoorzieningen	Haaksbergen speelt verder	2009	2022	55.000
Gebouwen	Vastgoedbeleid	2010		417.000
Buitenkunstwerken	Kunstbeleid	2018	2021	33.000

* Beleid begraafplaatsen is in 2019 in samenspraak met partijen opgesteld. De kaders moeten nog worden aangeboden aan de raad.

** Kosten voor Water zijn opgenomen in het onderdeel Riolering.

Overzicht beheerplannen voor begrotingsjaar 2021

Beheerplannen	Door het college vastgesteld	Looptijd t/m	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud
Openbare verlichting	2016	2026	ja	nee
Wegen	2015	2019	ja	nee
Begraafplaatsen	-	-	-	ja
Openbaar groen (Groenvisie)	2012	2021	ja	ja
Riolering (GRP)	2016	2020	ja	nee
Water (Waterplan)	2004	2025	ja	nee
Speelvoorzieningen	2013	2022	ja	ja
Gebouwen (Meerjarenonderhoudsplan)	2014	2024	ja	nee
Kunstwerken	2016	2019	ja	ja

Overzicht meerjarig onderhoudsbudget

Onderdeel (bedrag x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Openbare verlichting	248	247	238	228
Wegen	3.226	3.146	3.117	3.147
Begraafplaatsen	134	134	134	134
Openbaar groen	1.158	1.152	1.152	1.152
Riolering en water	2.921	2.890	2.735	2.448
Speelvoorzieningen	55	55	55	55
Gebouwen	417	432	432	432
Kunstwerken	33	33	33	33
Totaal	8.192	8.089	7.896	7.629

Bij het beheer van de openbare ruimte maakt de gemeente gebruik van het geautomatiseerd beheersysteem GBI (Geïntegreerd Beheer Informatiesysteem). De onderhoudswerkzaamheden van de verschillende disciplines worden in de uitvoering integraal afgestemd. In 2021 zal nog wel gewerkt worden aan op orde brengen van de gegevens en het aansluiten op de basisregistratie zodat we beschikken over een goede basis voor nieuwe onderhouds-bestekken.

In de Beleidsnota en Beheerplan Wegenbeheer is er voor gekozen om binnen de gemeente verschillende onderhoudsniveaus te hanteren. In 2021 wordt het centrum op niveau A onderhouden, de woonwijken op niveau B en de bedrijventerreinen en het buitengebied op niveau C. Alle asfaltverhardingen blijven op niveau B.

Om te zorgen dat onze wettelijke zorgplicht niet in gevaar komt blijven we jaarlijks de onderhoudstoestand monitoren. Op basis van de actuele inspecties zal dan worden besloten of het beleid moet worden bijgesteld, of dat de temporisering moet worden aangepast.

De bijstelling, gedaan in 2015, waarbij we accepteren dat de kwaliteit van de elementenverhardingen afzakt naar een C-niveau, heeft tot gevolg gehad dat de kwaliteit van de elementenverhardingen is gedaald. Geadviseerd wordt om deze bijstelling (verlaging onderhoudsbudget met € 150.000 per jaar) ongedaan te maken zodat een verdere daling van de kwaliteit en schadeclaims worden voorkomen.

Vanaf 2021 wordt er rekening gehouden met autonome ontwikkelingen en wordt geadviseerd om het onderhoudsbudget te verhogen zodat kapitaalvernietiging voorkomen wordt.

[noot: bovengenoemde onderhoudsniveaus betreffen een verouderde CROW-richtlijn. In het te actualiseren wegen beleidsplan zal de nieuwe norm gehanteerd worden.]

In de Groenvisie is er voor gekozen om binnen de gemeente verschillende onderhoudsniveaus te hanteren. Tot 2020 werd het centrum op niveau A onderhouden, de woonwijken op niveau B en de bedrijventerreinen en het buitengebied op niveau C. In november 2019 is een taakstelling opgelegd van € 50.000 en werd besloten de onderhoudsniveaus te verlagen. In het centrum geldt vanaf 2020 niveau B en overig een C niveau.

Het onderhoudsbudget voor plantsoenen is hierdoor krapp(er) geworden, ondanks het feit dat meer burgers plantsoenen van de gemeente adopteren. Voor de renovatie van plantsoenen is structureel budget in de begroting opgenomen, hiermee kunnen we het achterstallig onderhoud de komende jaren inlopen. Bij het beheer van bomen wordt volgens de principes van Strategisch Bomenbeheer gewerkt, waarbij het planmatig onderhoud van de bomen geoptimaliseerd wordt. De bedoeling is jaarlijks 1/3 van ons bomenbestand periodiek te controleren op veiligheid en onderhoudsbehoefte (BVO). Een doorrekening heeft duidelijk gemaakt dat er in de begroting te weinig budget is opgenomen voor dit planmatig bomenonderhoud. Er is extra capaciteit nodig om het opgelopen achterstallig onderhoud weg te werken, zodat we de veiligheid in de openbare ruimte kunnen blijven garanderen. Dit wordt binnen het budget van plantsoenen opgevangen door de eerste jaren minder groenrenovaties uit te voeren.

De verkoop van snippergroen zal in 2021 worden voortgezet en inkomsten opleveren.

In 2017 is gestart met de ontwikkeling van nieuw beleid voor het product begraven. Het doel is een meer kostendekkende exploitatie. Eén van de mogelijkheden om meer inkomsten binnen te halen is het starten met de inventarisatie van de graven/grafrechten van het katholieke (midden)deel van de oude begraafplaats aan de Enschedesestraat. Doel daarvan is om mogelijk weer grafrechten te genereren of daar waar mogelijk de graven (op) te ruimen en die gedeelten herin te richten. Op het oude algemene gedeelte is de mogelijkheid aanwezig om een herdenkingspark te realiseren. Een andere gedachte, waarvoor veel belangstelling bestaat, is het realiseren van een natuurbegraafplaats op 't Waarveld. Hiervoor is de benodigde ruimte aanwezig. Om de basis op orde te brengen is er software nodig voor onze gravenadministratie. Bij toekomstbestendig beheer hoort een actuele gravenadministratie, zodat we de komende jaren inkomsten kunnen blijven genereren door het verlengen van grafrechten.

Mede door visuele inspecties van de riolering wordt de actuele onderhoudsbehoefte van het rioleringsstelsel bepaald en het onderhoudsprogramma desnoods bijgesteld.

Door bezuinigingen in de afgelopen jaren is bij een aantal speeltoestellen sprake van achterstallig onderhoud. Deze toestellen worden verwijderd als deze niet meer aan de veiligheidseisen voldoen. Toestellen worden niet vervangen om de doelstelling vanuit het financieel herstelplan te bereiken. Hiermee hebben we het meerjaren onderhoudsplan losgelaten. De andere speelplaatsen zijn in goede staat van onderhoud en inspecties zijn en worden volgens de richtlijnen uitgevoerd.

Voor de gebouwen die wij in eigendom willen behouden bekijken wij jaarlijks, aan de hand van de meerjarenonderhoudsplanung, welke onderhoudswerkzaamheden daadwerkelijk moeten worden uitgevoerd en welke kosten dit met zich meebrengt. Voor de gebouwen die wij willen afstoten voeren wij alleen die onderhoudswerkzaamheden uit, welke noodzakelijk zijn om het gebouw in stand te houden. Het onderhoud voor deze panden voeren wij dus niet uit conform een actuele meerjarenonderhoudsplanung.

Groot onderhoud betalen we uit de voorziening Groot onderhoud gemeentelijke panden.

Voor dagelijks en contract onderhoud zijn bedragen geraamd in de begroting (vastgoedexploitatie).

De gemeente heeft beheer en onderhoud van de eigen buitenkunstwerken in 2019 overgedragen aan de Stichting Beeldende Kunst Haaksbergen. De afspraken hierover staan in een zogeheten dienstverleningsovereenkomst.

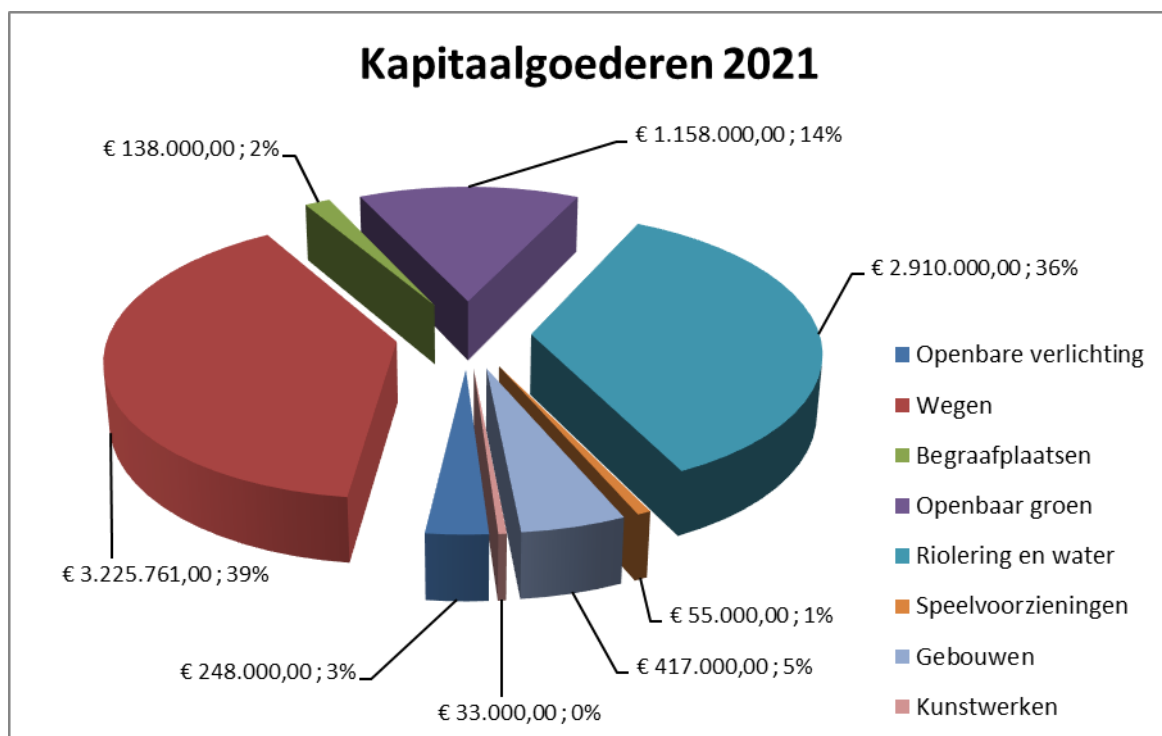
Speerpunten voor de komende periode?

Beheer en onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen behoort tot de (dagelijkse) kernactiviteiten van de gemeente. Enkele interessante werkzaamheden of blikvangers in 2021:

- openbare ruimte:
- diverse onder- en bovengrondse werken in het kader van de aanpassing 'Oude' N18;
- diverse inrichtings- en rioleringswerkzaamheden (w.o. Centrumgebied De Veldmaat, oversteek Hengelsestraat, Werfheegde en de Molenstraat);
- gemeentelijke gebouwen: verduurzaming;
- vervanging en herinrichting diverse speelplekken waarbij meer aandacht komt voor burgerparticipatie;
- herstel schade aan het kunstwerk 'Spankracht' en het terugplaatsen van 'de Fabriek' en de 'Troubadour' door Stichting Beeldende Kunst Haaksbergen.

Financiële consequenties

De kosten voor 2021 per kapitaalgoed zijn in onderstaand diagram weergegeven.

Paragraaf Financiering

Inleiding

In deze paragraaf worden de kansen en risico's rond financiering in beeld gebracht. Er wordt gebruik gemaakt van de kaders die in de financiële verordening staan, gebaseerd op de Wet Fido (Financiering decentrale overheden).

Ontwikkeling leningenportefeuille

In 2021 lossen we ongeveer € 16,9 miljoen af op onze langlopende leningen. We dienen nieuwe langlopende leningen aan te trekken van in totaal € 10,5 miljoen. Per saldo neemt het totaal aan langlopende leningen dus af met € 6,4 miljoen. We gaan ervan uit dat we de nieuw af te sluiten leningen tegen een rentepercentage van 1% kunnen afsluiten. Om het risico op rentestijgingen tegen te gaan, wordt (een deel van) de lening mogelijk binnenkort op een gunstig moment via een lening met uitgestelde storting vastgelegd.

Overzicht leningenportefeuille

Lening nr.	Oorspronkelijk bedrag	Naam bank	Opmerkingen	Soort lening	looptijd	rente %	restantbedrag per 1-1-2021	rente	aflissing	restantbedrag per 31-12-2021
188	6.000.000	BNG		fixe	2026	4,21%	6.000.000	252.600	0	6.000.000
189	26.882.363	BNG		L	2036	4,80%	14.337.260	666.638	896.079	13.441.182
197	12.000.000	NWB		fixe	2021	4,06%	12.000.000	56.061	12.000.000	0
198	4.000.000	BNG		fixe	2021	3,07%	4.000.000	86.465	4.000.000	0
305	5.000.000	BNG		fixe	2022	1,22%	5.000.000	60.750	0	5.000.000
306	5.000.000	BNG		fixe	2029	0,62%	5.000.000	30.950	0	5.000.000
307	4.000.000	BNG		fixe	2024	-0,16%	4.000.000	-6.400		4.000.000
308	10.500.000		nieuw af te sluiten	fixe		1,00%		70.000		10.500.000
Total rubriek a: geldleningen							50.337.260	1.217.064	16.896.079	43.941.182
174	260.000	BNG	Scholtenhagen	L	2041	5,55%	96.700	5.142	4.600	92.100
Totaal rubriek b: doorgesluisde geldleningen							96.700	5.142	4.600	92.100
Totaal alle geldleningen							50.433.960	1.222.206	16.900.679	44.033.282

Van de langlopende leningen is voor een bedrag van ongeveer € 7,5 miljoen doorgeleend. Het betreft voornamelijk hypotheekleningen aan eigen personeel (€ 6 miljoen) en doorgeleende gelden aan de stichting Kulturhus en Stichting Groot Scholtenhagen (€ 1,5 miljoen).

Kredietenlijst

In onderstaand overzicht zijn alle geplande investeringen voor de komende jaren opgenomen. We hebben tevens de jaarlijks terugkerende vervangingen in beeld gebracht. In de (meerjaren) begroting is rekening gehouden met de kapitaallasten van al deze geplande investeringen. In de begroting 2021 worden de kredieten van de jaarschijf 2021 vastgesteld. Kredieten vanaf 2022 zijn alleen voor het meerjarenperspectief.

Kredietenlijst

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Overzicht nieuwe kredieten	2021	2022	2023	2024
a	Vervangingen Wmo	50	50	50	50
b	Plan vervanging hard- en software	330	330	330	330
c	Vervanging verouderde openbare verlichting	150	150	150	150
	Totaal	530	530	530	530

a. Vervangingen Wmo

Jaarlijks krediet voor de aankoop van elektrische rolstoelen en scootmobielen via de Wmo.

b. Plan vervanging hard- en software

Er wordt er een jaarlijks krediet van € 330.000 begroot voor de aanschaf van nieuwe hardware en software.

c. Vervanging verouderde openbare verlichting

Op basis van het areaalbestand (energie slurpende lampen) voor de openbare verlichting en de leeftijd van materialen moet er de komende 10 jaar geïnvesteerd worden in het vervangen van openbare verlichting. Met name de verouderde SOX verlichting (oranje kleur) dient vervangen te worden door energiezuinige ledverlichting.

Kasgeldlimiet

Als de inkomsten van de gemeente (vanuit de algemene uitkering en de belastingen) niet gelijk lopen met de uitgaven, wordt er zogenaamd kort geld (kasgeldleningen) aangetrokken. Dit zijn geldleningen met een looptijd korter dan één jaar. De hoofdlijn van de financieringsstrategie is dat maximaal kortlopend wordt gefinancierd binnen de grenzen van de Wet Fido. De rente op korte schulden is momenteel ruim lager dan de rente van langlopende financiering. Door deze handelwijze worden de rentelasten van de gemeente geminimaliseerd. In de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) is bepaald dat de gemeente gemiddeld maximaal 8,5% van het begrotingstotaal van de lasten aan kortlopende schulden mag hebben.

Ontwikkeling kasgeldlimiet

(bedragen x € 1.000)

Berekening kasgeldlimiet (x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
1. Begrotingstotaal	54.221	54.501	55.385	55.965
2. Vastgesteld percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
3. Kasgeldlimiet (1. x 2.)	4.609	4.633	4.708	4.757

Renterisiconorm

Vanuit de Wet Fido moeten we rapporteren over de renterisiconorm. Deze norm geeft een kader voor de spreiding van de looptijden in de leningenportefeuille. Volgens de renterisiconorm mag in elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal van de lasten geherfinancierd worden. Op die manier worden de renterisico's op de vaste schulden over de jaren gespreid. Uit onderstaande tabel blijkt dat de norm in de jaren 2020 t/m 2023 niet wordt overschreden.

Ontwikkeling renterisiconorm en de ruimte in beeld

(bedragen x € 1.000)

Berekening renterisiconorm (x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
1. Begrotingstotaal	54.221	54.501	55.385	55.965
2. Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1. x 2.)	10.844	10.900	11.077	11.193
4. Herfinanciering bestaande leningen	10.500	6.000	6.000	4.000
5. Ruimte onder renterisiconorm (3.-4.)	344	4.900	5.077	7.193

Renteschema

Om inzicht te hebben in de renteberekening en de bepaling van het omslagpercentage is onderstaand renteschema opgenomen. Dit is overeenkomstig de BBV regels.

	Renteschema (bedragen *€ 1.000)		
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.222	
b	De externe rentebaten	-165	
	Totaal door te rekenen externe rente		1.057
c	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-156	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
	Per saldo		-156
	Saldo door te rekenen externe rente		901
d1	Rente over eigen vermogen	0	
d2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	
	Per saldo		0
	De aan taakvelden toe te rekenen rente		901
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente		901
f	Renteresultaat op het taakveld treasury		0

Als we de werkelijk toegerekende rente uit bovenstaand overzicht delen door het totaal aan investeringen per 1 januari 2021 dan komen we op een omslagpercentage van 1,69%.

$$\frac{\text{€ } 901.000}{\text{€ } 53.410.000} \times 100\% = 1,69\%$$

Onze gemeente heeft geen renteresultaat begroot.

Rentevisie

De gemiddelde verwachting van vijf banken is dat de rente in 2021 stabiel op het huidige niveau blijft of zelfs nog iets gaat dalen. Voor de in 2021 af te sluiten leningen is een rentepercentage gehanteerd van 0,7%.

Risicobeheer

Onder financiële risico's worden zowel rente- als krediet-, liquiditeiten- en koersrisico's verstaan. Een belangrijke eis uit de Wet Fido is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer prudent (verstandig) dient te zijn. Om de risico's te beperken, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Wij bezitten aandelenpakketten uitsluitend in het kader van de publieke taak.
- Er wordt zeer terughoudend omgegaan met het verstrekken van leningen. Er zijn momenteel leningen verstrekt aan Stichting Groot Scholtenhagen en het Kulturhus.
- Sinds 2009 is het verstrekken van geldleningen aan gemeentepersoneel niet meer toegestaan. De portefeuille met personeelshypotheek wordt daarom steeds kleiner.
- instellingen met een maatschappelijk nut kunnen in aanmerking komen voor een garantstelling. Met garanties wordt terughoudend omgegaan. Alleen. Vaak zijn dit sportverenigingen die een grote investering doen in een sportveld of gebouw. De risico's die hieruit voortvloeien, zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.
- Wij nemen een achtervangpositie in bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) voor verstrekte leningen aan corporaties. De risico's hiervan zijn ingeschat op nihil aangezien er

momenteel geen aanwijzingen zijn dat het WSW niet aan haar garantieverplichtingen kan voldoen en de gemeente aanspreekt op haar achtervangpositie.

- Wij maken geen gebruik van derivaten.

Aandelen

Wij hebben van een aantal nutsbedrijven aandelen in bezit. Deze zijn uit hoofde van de publieke taak aangetrokken. De aandelen zijn tegen de aankoopprijs gewaardeerd, in overeenstemming met de BBV. De geschatte marktwaarde is het totale eigen vermogen van een bedrijf/het totaal aantal uitstaande aandelen x het aantal aandelen dat wij bezitten.

Aankoopwaarde en de geschatte marktwaarde van onze aandelen

Aandeel	Aankoopwaarde	Geschatte marktwaarde
BNG	81.585	1.900.000
Twence	0	4.600.000
Crematoria Twente	0	300.000
Enexis	2.665	650.000
Twente Milieu	561.000	561.000

EMU-saldo

Onderstaande tabel is een uitvloeisel van het bestuurlijk akkoord "Beheersen EMU-saldo lokale overheid" waarbij is afgesproken dat elke gemeente onderstaande tabel dient op te nemen in de begroting.

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Berekening EMU-saldo / liquiditeitsprognose	2020	2021	2022
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-1.616	1.014	1.099
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	-2.890	-2.366	-2.968
3	Mutatie voorzieningen	-361	-580	-526
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.118	-1.197	-1.997
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	-205	3.997	5.538

Financieringsbehoefte

Aan de hand van een liquiditeitsprognose wordt berekend wat de financieringsbehoefte zal zijn in de komende jaren. Bij nieuwe grote investeringen wordt ervan uitgegaan dat de daadwerkelijke uitgaven over twee jaar zijn verspreid. De financieringsbehoefte is erg afhankelijk van het wel of niet investeren in grote projecten zoals het Assink.

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Financieringsbehoefte	2020	2021	2022
1	Reguliere exploitatie excl. afschrijvingen, dotaties en onttrekkingen aan reserve en voorziening	2.068	4.419	4.280
2	Nieuwe investeringen (geplande daadwerkelijke uitgaven)	-1.155	-1.620	-740
3	Resultaat uit grexten	-1.128	1.055	2.194
4	Aflossingen op leningen	-7.900	-16.900	-5.900
5	Saldo schatkistbankieren	10.000	2.500	0
	Nieuw af te sluiten langlopende lening	0	10.500	0

Paragraaf Bedrijfsvoering

Doelstelling

Wij zijn in staat om ons werk efficiënt, effectief en op een professionele, eigentijdse manier te uitvoeren, voor en samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers en gericht op een vitaal Haaksbergen.

Personeel

Doelen:

- Goed werkgeverschap.
- Juiste medewerker op de juiste plek.
- Werkplezier voor medewerkers.
- Talentontwikkeling
- Vitale medewerkers

Prestaties:

- Ontwikkeling van de (lerende) organisatie en haar werknemers.
- Zorg voor goede arbeidsvoorwaarden en ontwikkelmogelijkheden.
- Vitale medewerkers
- Het benutten en inzetten van talenten.
- Creëren van banen voor jongeren en doelgroepen uit de participatiewet

Opzet formatie

In de begroting 2021 hebben we rekening gehouden met de extra middelen van € 300.000. Deze middelen worden gebruikt voor het versterken van de organisatie en het programma “Haaksbergen Ster(ke) in ontwikkeling”.

Soort mutatie	Aantal fte
Formatie was 1-1-2020	121,7
Uitbreiding formatie	6,9
Formatie per 1-1-2021	128,6
Bovenformatief	1,3

Personeelskosten

Loonkosten	Begroot 2020	Begroot 2020 na wijzigingen	Mutatie 2021	Begroot 2021
1. Loonkosten formatie (incl. vacatures)	9.580	10.051	604	10.655
2. Loonkosten bovenformatieve medewerkers	137	137	-38	99
3. Inhuur (boven formatie)	374	374	-311	63
4. Detachering	-50	-50	-15	-65
5. Voormalig personeel	220	220	-90	130
Totaal	10.261	10.732	150	10.882

Toelichting:

1. Bij de loonkosten hebben we al rekening gehouden met de stijging van de pensioenlasten in 2021 en de uitbreiding van de formatie, zoals hierboven aangegeven.
2. Dit betreft medewerkers, die niet meer in de formatie zijn opgenomen en waarvan de taken zijn vervallen. We hebben rekening gehouden met 50% van de verplichting (€ 251.000), omdat we samen met deze medewerkers aan oplossingen werken.
3. Stagiaires huren we in via een bemiddelingsbureau (deze post was opgenomen onder de loonkosten). Het betreft daarom een neutrale wijziging.
4. Dit betreft de inkomsten voor detachering medewerkers bij andere werkgevers.
5. Uitkeringsgelden voormalig personeel.

Specifiek 2021

- Het actualiseren van personeelsbeleid gericht op toekomstige ontwikkelingen.
- Evalueren regeling Generatiepact
- Onderzoek mogelijkheden voor doelgroepen uit de Participatiewet binnen onze organisatie

Organisatie

Doelen:

- Ontwikkelen van de gemeente Haaksbergen overeenkomstig het programma "Haaksbergen Ster(ke) in ontwikkeling"; het project Grip op personele kosten maakt hier ook onderdeel van uit.
- In 2020 zijn de eerste stappen gezet door opnieuw het functiehuis te vullen en te starten met personeels- en capaciteitsplanning, de organisatie-ontwikkeling naar een netwerkgemeente en de businesscase Bedrijfsvoering. In 2021 zullen we de diverse onderdelen uit het programma verder uitwerken.

Prestaties:

- Opleveren businesscase bedrijfsvoering
- Verbetering proces bestuurlijke besluitvorming
- Ontwikkeling van de (lerende) organisatie
- Basis verder op orde

Specifiek 2021

- Volgens de nieuwe organisatie-structuur gaan werken;
- Besluit over businesscase bedrijfsvoering nemen;
- Verder vormgeven zaak- en procesgericht werken (ten aanzien van bestuurlijke besluitvorming).
- Verder verbeteren van de bestuurlijke besluitvorming (helder adviseren en schrijven, samenspel raad – college - ambtelijke organisatie, duidelijke werkprocessen).

Informatie & Automatisering

Doelen:

De organisatie blijft inzetten op het verhogen van de efficiency van de bedrijfsvoering en verbetering van de dienstverlening. Het belang van ICT als middel om dit te bereiken neemt nog steeds toe: ICT als middel om strategische resultaten te behalen.

Prestaties:

- ICT apparatuur beschikbaar houden;
- Bijdrage leveren aan (wettelijke) digitalisering;
- Dienstverlening en bedrijfsvoering faciliteren;

Specifiek 2021

- *Businesscase Bedrijfsvoering en investeringsregime*

Zolang er geen sprake is van besluitvorming in de Businesscase Bedrijfsvoering zullen we een terughoudend investeringsregime voeren. Dat betekent dat we vooralsnog niet overgaan tot vervanging van afgeschreven ICT-apparatuur (rekencentrum en merendeel werkplekapparatuur). Daar waar de continuïteit van dienstverlening en bedrijfsvoering in het geding is, zullen we de ICT-voorzieningen op orde houden. Daarnaast geven we opvolging aan wettelijke verplichtingen.

- *Businesscase Bedrijfsvoering en impuls voor verdere digitalisering*

Digitalisering is meer dan alleen ICT en vult inmiddels de randvoorwaarden in om de economie te laten draaien. Het op afstand moeten werken leert dat onze interne processen volledig digitaal moeten zijn. Het is tijd om prioriteit aan digitalisering toe te kennen. Alle nog in zwang zijnde dossiers en papierstromen moeten uitgefaseerd worden en alles wat digitaal kan moet digitaal worden. Deze digitalisering heeft gevolgen voor onze manier van werken en het is, nu de businesscase bedrijfsvoering loopt, logisch om dit mee te nemen in het onderzoek en te kijken hoe dit in de nabije toekomst bij uitbesteding ingevoerd kan worden.

- *Digitale ondersteuning t.b.v. Omgevingswet*

In 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Bij de Omgevingswet hoort een goede digitale ondersteuning. Dat is het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Alle digitale informatie is straks op één plek te vinden: het Omgevingsloket. Via dit loket kan iedereen snel zien wat mag en wat niet volgens de Omgevingswet. In 2021 gaan we de noodzakelijke koppelingen en digitale voorzieningen realiseren en implementeren.

- *Versterken gezamenlijke uitvoeringskracht met andere gemeenten*

Door samen te werken met andere gemeenten kunnen wij onze uitvoeringskracht vergroten en risico's reduceren. Op sommige vraagstukken is voordeel te behalen door het met elkaar te organiseren. Vanuit de VNG is hiervoor het meerjarenprogramma Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) 2020-2024 opgesteld. In 2021 gaan we op verschillende onderwerpen uit dit programma investeren en samenwerken.

- *Dienstverlening en bedrijfsvoering handhaven*

We voeren vervangingsprojecten uit die noodzakelijk zijn om het huidige basisniveau te handhaven. Dit zijn projecten zoals vervanging afgeschreven ICT-apparatuur, ICT-maatregelen faciliteren thuiswerken, vervanging verouderde pakkettensoftware en migratie van pakketten.

- *Voldoen aan wettelijke verplichtingen*

Hiermee bedoelen we projecten waarmee we voldoen aan de wettelijke verplichtingen dan wel afspraken binnen de VNG. Op het niveau van de wetgeving zien we als belangrijkste ontwikkeling de Omgevingswet op ons afkomen. Daarnaast wordt inzet verricht op de invoering van de Wet digitale overheid (Wdo) en de Wet elektronische publicaties (Wep). Binnen afzienbare tijd zien we nog andere wetgeving op ons afkomen, die een zware wissel zal trekken op onze informatiehuishouding. We noemen in dit kader de Wet Open Overheid (Woo), alsook de Wet hergebruik overheidsinformatie (Who) en de voorgenomen wijziging van de Archiefwet.

- *Voldoen aan wettelijke verplichtingen dan wel afspraken binnen de VNG*

Samen met gemeenten werkt VNG Realisatie (VNGR) aan oplossingen om de gemeentelijke uitvoering te verbeteren. Dit alles op basis van het door gemeenten vastgelegde meerjarenplan Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) 2020- 2024 en het GGU Jaarplan. Onze gemeente draagt naar rato van het aantal inwoners bij aan het Fonds GGU, circa 3 euro per inwoner. Uit dit fonds wordt een reeks projecten gefinancierd, waar onze gemeente voor een (beperkt) deel in participeert. Projecten zijn bijvoorbeeld aanbesteding bedrijfstelefonie, verwerven van een beveiligd landelijk datanetwerk speciaal voor gemeenten, zodat samenwerken met andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt.

- *Organisatiebrede projecten gericht op verbetering van dienstverlening*

In 2021 hebben we hier intern geen capaciteit voor. Daarom dient de benodigde capaciteit ook in de projectbeschrijving geclaimd te worden. Hetzelfde geldt voor overige projecten.

- *Informatieveiligheid*

Uit extern onderzoek is gebleken dat er technische verbeteringen doorgevoerd moeten worden om de digitale weerbaarheid te verhogen. Het implementeren van al deze verbeteringen brengt hoge kosten met zich mee. We wegen risico's en kosten af en voeren een aantal verbeteringen door zodat de kans op een groot cyberincident wordt gereduceerd. Het risico op incidenten blijft wel bestaan. We investeren veel in de belangrijke menselijke factor om de kans op incidenten te reduceren. Daarvoor wordt het huidige programma om veiligheidsbewustzijn onder medewerkers te verhogen, uitgebreid met eLearning. Daarnaast dragen deze verbeteringen ook bij aan de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Via de "éénduidige normatiek single information audit" (ENSIA) zullen we verantwoording afleggen over de status van Informatieveiligheid aan de wettelijke toezichthouders en de raad. Een externe

auditor zal daartoe de zelfevaluatie-vragenlijst en collegeverklaring checken en een Assurance Verklaring opstellen.

Control

Doelen:

- De financiële administratie is op orde en toegankelijk.
- Wij zijn in control voor wat betreft personeel, financiën, werkprocessen en risico's.
- Bij de jaarrekening 2021 leggen wij voor het eerst verantwoording af over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties (In Controlstatement ICS).

Prestaties:

- Coördinatie en opstellen van de instrumenten uit de P&C-cyclus.
- Financiële administratie en advies.
- Treasury.
- Interne controle.

Specifiek 2021

- Goedkeurende controleverklaring getrouwheid en rechtmatigheid op de jaarrekening 2020.
- Goedkeuring van de provincie Overijssel op de begroting 2021.
- Op orde houden van verzekeringen, debiteurenbeheer en BTW/BCF.
- mInventariseren van te nemen stappen om te komen tot een ICS.

Communicatie

Doelen:

- Communicatie levert een bijdrage aan de organisatieontwikkeling. Van medewerkers wordt verwacht dat zij steeds meer oog en oor hebben voor de buitenwereld.
- Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers willen betrokken worden bij gemeentelijke besluitvorming en projecten.

Prestaties:

- Beleid voor communicatie en participatie en uitwerking van de bijbehorende acties (Kijk op communicatie en participatie 2020 en verder)
- Communicatieadvies om buitenwereld binnen te halen en ondersteuning daarbij.
- Uitvoering communicatie (middelenmix, eigen producties of advies over inzet van door derden vervaardigde middelen).

Juridische zaken

Doelen:

- Zorgvuldig bestuur via juridische kwaliteitszorg.

-

Prestaties:

- Juridisch advies.
- Afhandeling klachten en bezwaren.

Indicatoren

	2017	2018	2019
Klachten	13	22	28
Bezwaren*	76	104	40

* Toename in aantal wordt verwacht vanwege te nemen besluiten op het gebied van Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Jeugdwet (als gevolg van regionale inkoop maatwerkvoorzieningen). Het betreft hier bezwaren die de commissie bezwaarschriften behandelt, uitgezonderd personele zaken en belastingen. Rapportage vindt plaats via jaarverslag commissie bezwaarschriften.

Specifiek 2021

- Geen

Facilitair

Doelen:

- Huisvesting en facilitaire dienstverlening voor gemeente en huurders zijn op orde, (kosten) efficiënt en prettig.

Prestaties:

- Beheer en onderhoud gemeentelijke huisvesting

Specifiek:

- Verder vormgeven nieuw huisvestingsconcept voor een deel van het gemeentehuis, om te voldoen aan eisen van Arbo, veiligheid, gebruiksvriendelijkheid en nieuwe werkwijzen (atelier).

Tot slot

De indicatoren op het gebied van bedrijfsvoering zijn in ontwikkeling. Waar ze zijn uitgewerkt gaat het om specifiek voor het begrotingsjaar uitgewerkte indicatoren. Ten aanzien van Personeel zijn de verplichte indicatoren uit de BBV vermeld. Waar verbonden partijen uitvoering geven aan taken op het gebied van bedrijfsvoering is dit uitgewerkt in de paragraaf Verbonden partijen in deze begroting.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente Haaksbergen een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

De vastgestelde Nota Verbonden Partijen Haaksbergen 2016, inclusief addendum bevat het beleidskader en legt de basis voor de sturing en control van en op verbonden partijen in het algemeen en het verhelderen van de overwegingen die wij maken bij de sturing, het beheer, de verantwoording en het toezicht op verbonden partijen, kortom de governance.

Onderstaand een overzicht van de verbonden partijen. In dit overzicht geven we aan welke rechtsvorm, zeggenschap, het openbare belang of doel er mee is gemoeid. Ook is, indien dat aan de orde is melding gemaakt van (financiële) risico's voor de gemeente als deelnemer. Daar waar dat van toepassing is, vermelden we het aandelenpercentage. Dit percentage geeft tevens een beeld van de invloed en de eventuele financiële risico's, dat nooit meer kan zijn dan het aandelenpercentage.

Hoewel geen verbonden partij in de letterlijke betekenis van de definitie uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in dit overzicht de Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo ook opgenomen.

Verder is een tabel opgenomen over het verwachte eigen en vreemd vermogen en het verwachte resultaat van de verbonden partijen over het begrotingsjaar 2021. Het gaat daarbij om gegevens voor zover deze bekend zijn. Daarnaast is een tabel opgenomen met het belang en de bijdragen die in 2020 worden gedaan en voor 2021 staan begroot aan deze verbonden partijen.

De verbonden partijen komen in deze begroting in meerdere programma's voor. De beleidsontwikkelingen en hoe de verbonden partij bijdraagt aan de te bereiken doelen zijn in de diverse programma's opgenomen. Eventueel relevante risico's zijn vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Regio Twente Enschede	Gemeenschappelijke Regeling van de 14 Twentse gemeenten. 1 lid AB (+ plv)	Met de Twentse gemeenten het behartigen van de belangen die verband houden met een evenwichtige en harmonische ontwikkeling van het rechtsgebied. Van deze belangenbehartiging is sprake op de terreinen publieke gezondheid (GGD-Twente), jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning (OZJT en Samen 14), Veilig Thuis Twente (VTT), sociaaleconomische structuurversterking, recreatieve voorzieningen en bovengemeentelijke belangenbehartiging. Bovenstaande geldt als basispakket. De vrijwillige samenwerking bevat het faciliteren, coördineren en afstemmen van gemeentelijke aangelegenheden en bedrijfsvoering. <u>Relevante ontwikkelingen</u> In 2019 is een proces gestart om de regionale samenwerking in Twente te versterken. Op 1 juli 2020

		heeft het Algemeen Bestuur van de Regio Twente het hoofdlijnenbesluit "Versterking regionale samenwerking door focus en eenvoud" (het transitieplan) vastgesteld. Het transitieplan is bedoeld om de Regio Twente te ontvlechten en de regionale samenwerking opnieuw in te richten. De belangenbehartiging voor sociaaleconomische structuurversterking krijgt een andere vorm. Het gaat hier om de samenwerking van de 3 O's: ondernemers – onderwijs – overheid. Per 2021 moet dit z'n beslag krijgen. Voor de huidige onderdelen GGD, OZJT en VTT van de Regio Twente betekent dit dat zij onderdeel gaan uitmaken van een organisatie met focus op gezondheid, door het omvormen van de huidige Gemeenschappelijke regeling Regio Twente, naar een gemeenschappelijke regeling voor "gezondheid". In deze organisatie zullen ook de vrijwillige samenwerkingen Samen14 en Kennispunt landen. Deze nieuwe organisatie wordt gevormd door het grootste deel van de huidige Regio Twente, zowel qua budget als qua medewerkers. Naar verwachting gaat de Gezondheids GR in de 1^e helft van 2021 van start.
Financiële risico's	In de basis niet meer dan wettelijke verplichtingen. Nog onduidelijk is welke ontvlechtings- en frictiekosten, inclusief inhuur- en advieskosten verbonden zijn aan deze wijziging en waar deze uit betaald worden. Haaksbergen bepleit: uit bestaande middelen. De reserves van, de onderdelen van, de Regio Twente zijn mogelijk niet toereikend om alle te maken kosten uit te bestrijden. In dat geval volgt een beroep op de deelnemers. De (financiële) impact van het coronavirus op de huidige organisatie en de met dit transitieplan te vormen organisaties, is niet meegenomen in het transitieplan en in de financiële paragraaf. Hoewel compensatie van rijkswege verwacht wordt is hier sprake van een onzekere factor.	
Veiligheidsregio Twente Enschede	Gemeenschappelijke regeling tussen de 14 Twentse gemeenten. Burgemeester lid AB	Wet Veiligheidsregio, Wet geneeskundige hulpverlening en Wet rampen en zware ongevallen schrijven deze gemeenschappelijke regeling voor. Doel: bereiken van een adequaat veiligheidsniveau voor de bevolking. De Veiligheidsregio is een flexibele (crisis)organisatie met goed gekwalificeerde professionals. Het opleiden en beoefenen van medewerkers vraagt een grote inspanning en vereist een continue investering. Blijven opleiden en trainen vormt de basis voor de komende jaren. Daarbij wordt meer op kwaliteit getraind.
Financiële risico's	Niet meer dan wettelijke verplichtingen.	
Stadsbank Oost Nederland Enschede	Gemeenschappelijke regeling met 21 andere gemeenten Lid AB	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in behoefte van geldkredieten, regelen van schulden van personen die in financiële moeilijkheden zijn geraakt, budgetbeheer voeren en voorlichting en advisering over al deze aangelegenheden. Daarnaast bewindvoerderswerkzaamheden op basis van Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen.

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Financiële risico's	Volumebeleid gemeenten: Indien gemeenten besluiten tot een ingrijpende beperking van het gebruik van diensten van de Stadsbank, heeft dit mogelijk consequenties voor de inkomsten van de bank, terwijl de bank niet onmiddellijk haar bedrijfsvoering op een ingrijpende daling van de omzet kan aanpassen. Een substantiële daling van meer dan 20% heeft een negatief gevolg voor de resultaten en brengt een herschikking van de formatie met zich mee.	
Gemeentelijk Belasting Kantoor Twente (GBTwente) Hengelo	Gemeenschappelijke regeling met Hengelo, Enschede, Borne, Losser, Almelo, Oldenzaal en Twenterand. 1 bestuurder lid AB Lid DB (positie delen met Borne, Oldenzaal en Losser).	Heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.
Financiële risico's	Het GBTwente heeft geen buffers om grote financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Eventuele tegenvallers worden naar rato verdeeld over de gemeenten. Uit de risicoanalyse blijkt dat de financiële risico's beperkt zijn.	
Openbaar Lichaam Crematoria Twente/ Crematoria Twente-Oost Nederland BV Enschede	Gemeenschappelijke regeling van 13 gemeenten met een Besloten Vennootschap als onderdeel. Lid AB	Gemeenschappelijke regeling, met openbaar lichaam gevestigd te Enschede. In stand houden en exploiteren van crematoria in Enschede, Almelo, Borne en Oldenzaal, laatste is in aanbouw. De BV is opgericht om dividenduitkering mogelijk te maken.
Financiële risico's	De bedrijfsrisico's zijn grotendeels afgedekt door procedures en verzekeringen. De komende jaren valt geen dividenduitkering te verwachten vanwege de financiële situatie bij de deelneming. OLCT zoekt naar een oplossing om de begroting op korte termijn sluitend te krijgen.	
Omgevingsdienst Twente (ODT) Voorheen: Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	Gemeenschappelijke Regeling met de 14 Twentse gemeenten en de provincie Overijssel. Lid AB (+ plv)	Uitvoering van de, op grond van artikel 5.4, eerste lid en 5.5 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, verplichte basistaken. Het betreft in hoofdzaak de activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden dient voldaan te worden aan vastgestelde normen (de kwaliteitscriteria 2.1.).
Financiële risico's	Geen bijzonderheden.	
Euregio Enschede/Gronau	Samenwerkingverband van 104 Duitse en 26 Nederlandse gemeenten. Burgemeester is voorzitter Euregioraad en 1 raadslid lid AB Vertegenwoordiging is politiek gerelateerd	Het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden. De ambities zijn gericht op de doelstelling: een sterke deelregio, één verzorgingsgebied, geïntegreerd en krachtig woon- en werkgebied waarin de grens niet langer een scheidende en belemmerende uitwerking heeft. Een belangrijke taak is het regionaal beheer van het EU-subsidieprogramma INTERREG

Financiële risico's	N.v.t.
---------------------	--------

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Twence Holding BV Hengelo	Besloten Vennootschap als onderdeel van een holding Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 3,77%	Het vanuit de zorgtaak van deelnemende overheden beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen en het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval in het bijzonder. Het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen. <u>Recente ontwikkelingen:</u> Discussie is gaande over mogelijk voornemen van enkele gemeenten om als aandeelhouder van Twence uit te treden. Haaksbergen zit niet op deze lijn. Voor Haaksbergen is relevant dat Twence toegevoegde waarde heeft voor de duurzaamheidsagenda.
Financiële risico's	N.v.t.	
Twente Milieu NV Enschede	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 6 %	Taken met betrekking Beheer Openbare Ruimte. Op grond van wetgeving is er voor de gemeente de wettelijk zorgplicht voor inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. Deze taak wordt per 1-1-2019 uitgevoerd door Twente Milieu. De gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Haaksbergen zijn samen 100% aandeelhouder. Kerntaken zijn het beheer van de openbare ruimte en de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen.
Financiële risico's	Blijkens de verschillende jaarverslagen is, de afgelopen vijf jaren, de onderneming steeds winstgevend geweest. Voor 2017 werd voor het eerst een risicoparagraaf aan het jaarverslag toegevoegd. Hierin wordt aangegeven dat de kans dat er zich financiële risico's zullen manifesteren als relatief klein moeten worden betiteld. Mogelijk ontstaat er enige druk op de solvabiliteit. De meeste input wordt daarbij verwacht van de effecten van stijgende olieprijs en in de toekomst mogelijk oplopende pensioenlasten als gevolg van de vergrijzing.	
Bank Nederlandse Gemeenten 's-Gravenhage	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,065%	Bank van en voor overheden en instellingen die maatschappelijk belang behartigen. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en nut.
Financiële risico's	N.v.t.	

Enexis Holding NV 's-Hertogenbosch	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,014%	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 mln. huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Het belang van deelneming is behartigen van publieke belang van een betrouwbaar en continue transport van nutsvoorziening tegen de laagst mogelijke prijs. Partijen: 6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Financiële risico's	De aandeelhouders lopen een zeer gering risico (een deel van) de boekwaarde van € 6,2 mln. te moeten afwaarderen. Omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer en vanwege de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. is dit risico zeer gering. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen wat 10% boven de wettelijke eis ligt.	

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Groot Scholtenhagen Haaksbergen	Stichting Collegelid is voorzitter	Sport en recreatiepark Groot Scholtenhagen is ontstaan dankzij een schenking door textielfabrikant Jordaan van een gedeelte van zijn grondbezit aan de gemeenschap van Haaksbergen. Het dient bij te dragen aan de mogelijkheden tot ontspanning en recreatie voor de bevolking van Haaksbergen. De Stichting Groot Scholtenhagen is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het gehele sport- en recreatiepark, dat onder meer bestaat uit sportvelden, fiets- en wandelpaden, park- en bosplantsoenen, kinderboerderij en monumenten. De Stichting draagt op deze wijze bij aan de realisatie van beleidsdoelen op verschillende beleidsterreinen zoals sport, kunst en cultuur en recreatie en toerisme.
Financiële risico's	Het park is middels een legaat aan de gemeente geschonken. Voor het beheer daarvan is de Stichting Groot Scholtenhagen opgericht. Als de leden van de Stichting stoppen en de Stichting het beheer niet meer op zorgvuldige wijze kan uitvoeren, valt de verantwoordelijkheid voor het beheer terug naar de gemeente.	

Stichting Wsw Haaksbergen	Stichting _____ Gemeentesecretaris is bestuurslid.	Doelstelling is het namens de gemeente Haaksbergen bieden van formeel werkgeverschap aan: a. Werknemers als bedoeld in artikel 2, eerste lid van de Wet sociale werkvoorziening (de "Wsw-medewerkers") die in de gemeente Haaksbergen wonen en geen andere formele werkgever dan het gemeenschappelijk openbaar lichaam Hameland hebben; b. Wsw-medewerkers die niet in de gemeente Haaksbergen wonen en geen andere formele werkgever dan het gemeenschappelijk openbaar lichaam Hameland hebben en op grond van het besluit van het dagelijks bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam Hameland van 13 mei 2016 aan de gemeente Haaksbergen zijn toegewezen. Voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening is een overeenkomst met een door de gemeente aangewezen SW-bedrijf (SWB te Hengelo) gesloten.
Financiële risico's	N.v.t.	

Overige regelingen/samenwerkingsverbanden

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo (per 1-10-2016)	Gemeenschappelijke regeling met Borne en Hengelo, waarbij Hengelo als centrumgemeente is aangewezen. _____ Portefeuillehoudersoverleg (1 X per kwartaal)	Namens de colleges van Borne en Haaksbergen is de als centrumgemeente aangewezen gemeente Hengelo de Uitvoeringsorganisatie van de bevoegdheden van de Participatiewet en aanverwante wetten en regelgeving, met uitzondering van de (beleidsmatige) bevoegdheden. Laatstgenoemde bevoegdheden blijven aan de afzonderlijke raden en colleges. Exacte omschrijving uitvoeringsbevoegdheden opgenomen in vastgestelde Mandaatbesluiten samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo en Haaksbergen en Hengelo. Exacte beschrijving van de werkzaamheden die de centrumgemeente Hengelo voor Haaksbergen uitvoert staan in de vastgestelde Dienstverleningsovereenkomst Hengelo – Haaksbergen.
Financiële risico's	De Uitvoeringsorganisatie rapporteert maandelijks over de resultaten en geeft een prognose over de bestandsontwikkeling. Elk kwartaal vindt er portefeuillehoudersoverleg plaats over beleid en uitvoering. Toename van het aantal bijstandsgerechtigden is een risico dat financiële gevolgen heeft.	

Kengetallen verbonden partijen

bedragen x €1.000

Naam verbonden partij	Eigen Vermogen 01-01-2021	Vreemd Vermogen 01-01-2021	Eigen Vermogen 31-12-2021	Vreemd Vermogen 31-12-2021	Verwacht resultaat 2021
Regio Twente	9.992	18.135	10.030	20.527	0
Veiligheidsregio Twente	2.439	53.827	2.579	62.055	0
Stadsbank Oost Nederland	1.082	14.817	1.294	14.572	0
Gemeentelijk Belasting Kantoor Twente	612	4.813	369	7.390	173
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	1.591	0	1.578	0	0
Euregio	1.676	48.542	1.949	48.836	85
Twence Holding BV	140.000	148.000	142.000	148.000	0
Twente Milieu NV	9.792	20.035	10.287	17.945	0
Bank Nederlandse Gemeenten	5.205.000	135.072.000	5.392.000	154.815.000	0
Enexis NV	3.904.000	4.052.000	4.064.000	4.146.000	0
Stichting Groot Scholtenhagen*	335	236	335	236	0
Stichting WSW	0	0	0	0	0
Omgevingsdienst Twente (ODT)	709	1.613	742	1.555	0

* De kengetallen van Stichting Groot Scholtenhagen zijn gebaseerd op de meest recente begroting die door de stichting ontvangen is, nl. die van 2020

Bijdragen aan verbonden partijen

bedragen x €1.000

Naam verbonden partij	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Regio Twente	1.231	1.267	1.313
Veiligheidsregio Twente	1.510	1.579	1.630
Stadsbank Oost Nederland	136	138	144
Gemeentelijk Belasting Kantoor (GBT)	475	496	508
Euregio	7	7	7
Stichting Groot Scholtenhagen	298	293	298
Stichting WSW	0	0	0
Omgevingsdienst Twente (ODT)	462	480	470
Totaal	4.119	4.260	4.370

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

De basis voor het gemeentelijk grondbeleid is omschreven in de “Nota Grondbeleid 2012” en de nota “Grondprijsbeleid gemeente Haaksbergen”.

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten staat benoemd welke gegevens vermeld moeten worden in de paragraaf grondbeleid. Daarnaast heeft de

rekenkamercommissie in het rapport “Bezint eer ge begint” over het grondbeleid van de gemeente Haaksbergen een aantal aanbevelingen gedaan om de informatiewaarde te verbeteren. Deze hebben wij ook in de paragraaf Grondbeleid opgenomen, voor zover dit mogelijk is in de begroting.

De marktsituatie vraagt dat we voortdurend kritisch kijken naar de vraag en afzetmogelijkheden. Dit kan leiden tot verkoop bevorderende aanpassingen, zoals kavelgrootte en verkoopprijzen.

Tussentijdse actualisatie grondexploitaties voor begroting 2021

Voor de begroting 2021 hebben wij de grondexploitaties tussentijds geactualiseerd. De grondexploitaties zijn jaar-overschrijdend en over de looptijd van de grondexploitaties leiden de daarin geboekte en nog te realiseren kosten en opbrengsten tot een bepaald verwacht eindresultaat.

Urentoerekening

De urentoerekening is verwerkt in de grondexploitaties. Het merendeel van de lopende exploitaties ronden we de komende jaren af. Stepelerveld is de langstlopende grondexploitatie, tot 2025.

Verwachte bijstelling van een verliesvoorziening

Als gevolg van de actualisatie van de grondexploitaties hebben wij de verliesvoorziening van 2,319 mln. bij de jaarrekening 2019 bijgesteld naar 2,250 mln.

Winstneming

Wij verwachten in 2021 geen winst te nemen uit een grondexploitatie.

De waardering van de grondvoorraad

Dit is de toets hoe de marktwaarde van de grond in relatie staat tot de boekwaarde. Deze toets wordt bij de jaarrekening 2020 uitgevoerd en eventuele gevolgen worden daarin verwerkt.

Stand van zaken projecten

Marktplan

Eind 2019 is in overleg de ontwikkelaars Nordwick B.V. en de heer Ben Roerink een plan opgesteld voor het zogenaamde 'gat in de Markt', inclusief het terrein van de Bron, het pand Konings en de omliggende openbare ruimte. Zodra dit plan verder is uitgewerkt kunnen we op basis van deze gegevens de grondexploitatie actualiseren. In 2021 willen wij het bestemmingsplan "Centrum Haaksbergen, partiële herziening Marktplan, deelgebied Midden" in procedure brengen en vaststellen.

Wissinkbrink

Wij starten in 2021 met het bouwrijp maken en de kaveluitgifte voor de eerste fase van de Wissinkbrink. Ook zullen wij voor de tweede fase de planvoorbereiding opstarten. De tweede fase moet nog verwerkt worden in de grondexploitatie zodra de planvoorbereiding is afgerond.

Stepelerveld

Verschillende partijen hebben interesse in een kavel op Stepelerveld. In 2020 hebben we een groot deel van de bedrijfsgrond verkocht. De resterende bedrijfskavels verwachten wij in 2021 te kunnen verkopen. In navolging op de verkoop van de bedrijfskavels zullen wij de gronden bouw- en woonrijp maken.

Vregelinkshoek

In 2021 zullen wij de omliggende agrarische grond verkopen.

Het woonrijp maken hadden wij al afgerond.

Buurse-Zuid

Nadat het bestemmingsplan is hersteld zullen wij in 2021 de kaveluitgifte afronden. Wij hebben met de belangengemeenschap Buurse gesproken over het omzetten van twee kavels voor 2-onder-1-kapwoning naar kavels voor een rij van vijf woningen. Na verkoop van de kavels zullen wij het gebied woonrijp maken.

Risico's

Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken is de IFLO-norm opgesteld. Met deze norm kan de minimaal noodzakelijke weerstandscapaciteit bij het grondbedrijf worden bepaald. De IFLO-norm relateert de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit aan de boekwaarden van de grondexploitaties (10%), de nog te maken kosten (10%) en de opgenomen voorziening. De verwachtingswaarde is 50%, omdat niet alle risico's zich gelijktijdig voor zullen doen.

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit

Complex (bedragen * €1.000)	Boekwaarde complex 31-12-2019	Nog te maken kosten	Voorziening	Totaal voor risico	Risico obv IFLO-norm (10% totaal)	Weerstand- capaciteit (50% IFLO)
Marktplan	2.120	739	1.901	958	96	48
Wissinkbrink strategische gronden	420	672	-	1.092	109	55
Stepelerveld	4.141	3.614	-	7.755	776	388
Buurse Zuid	158	160	-	318	32	16
Vregelinkshoek	478	44	349	174	17	9
Totaal In exploitatie genomen	7.318	5.229	2.250	10.297	1.030	515

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 zijn ook gemeenten vennootschapsbelastingplichtig. Winsten op grondexploitaties vallen daarmee onder deze plicht als aan bepaalde voorwaarden voldaan wordt. Op basis van onderzoek voorafgaand aan de aangifte VPB 2016 blijkt dat wij geen VPB hoeven af te dragen. Mocht naar aanleiding van de aangifte 2019, die in de loop van 2020 gedaan wordt, anders blijken, dan rapporteren wij daarover in de Bestuursrapportage.

Rente

In de grondexploitatie hebben wij gerekend met een rentepercentage van 1,69%. Dit is het rente omslagpercentage voor 2020.

Voor het bepalen van de omvang van te treffen verliesvoorzieningen moeten wij rekenen met de zogenaamde disconteringsvoet. Deze is 2%.

Meerjarenperspectief

Rekening houdend met de actualisatie van de grondexploitaties en bovenstaande uitgangspunten komen we tot onderstaand meerjarenperspectief:

Meerjarenperspectief totaal GREXEN (excl. tussentijdse winsnemingen)	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Boekwaarde 01-01	7.317	8.569	7.653	5.583	3.371	
Kosten	2.741	922	866	141	43	4.714-
Rente	124	139	124	54	29	470-
Opbrengsten	1.613	1.977	3.059	2.407	1.663	10.720
Boekwaarde 31-12	8.569	7.653	5.583	3.371	1.780	
Mutatie boekwaarde	1.252	-916	-2.070	-2.212	-1.591	

De boekwaarden lopen terug van € 8,5 mln. op 31-12-2020 naar € 1,6 mln. per 31-12-2024.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verwachte eindresultaten op de eindwaarde per grondexploitatie en de verdeling naar winst- en verliesgevendende grondexploitaties.

Exploitatie (bedragen * €1.000)	Resultaat op eindwaarde project	Datum afsluiting grondeexploitatie	Voorziening per 31-12- 2020
Marktplan	2.018-	31-12-2022	1.901
Stepelerveld	1.544	31-12-2025	
Vregelinkshoek	356-	31-12-2020	349
Buurse Zuid	86	31-12-2022	
Wissinkbrink	615	31-12-2023	
Totaal	129-		2.250

Paragraaf Taakstellingen

In deze paragraaf informeren we u over in de begroting opgenomen taakstelling.

Programma	Taakstelling	2021	2022	2023	2024
6	Sociaal domein	240	240	240	240
	Totaal	240	240	240	240

Sociaal Domein

Deze taakstelling willen wij gaan invullen door:

- Algemene voorziening dagbesteding € 20.000
 - Participatie € 75.000
 - Externe verwijzers en jeugdhulp € 70.000
 - Bedrijfsvoering / basis op orde € 75.000
 - Algemene voorziening was- en strijkservice € 137.000
- € 377.000**

De taakstelling die wij in 2020 hebben gerealiseerd op de was- en strijkservice is hierin niet meegenomen. Rekening houdend met het structurele karakter van deze taakstelling is de totale taakstelling op sociaal domein € 377.000.

Uitwerking van deze taakstelling:

Grip op sociaal domein

In 2021 geven we een verdere invulling aan het project Grip op Sociaal Domein en de financiële opgave die daarbij hoort. We doen dat aan de hand van een aantal concrete onderdelen. We verwachten deze onderdelen grotendeels uit te kunnen voeren binnen de bestaande formatieruimte. Uitbreiding van onderdelen betekent ook dat hiervoor formatie beschikbaar moet worden gesteld.

We geven hieronder per onderdeel een toelichting met daarbij een inschatting van de financiële effecten.

a. Algemene voorziening was- en strijkservice

Sinds 1 juli 2020 heeft onze gemeente een algemene voorziening voor het wassen en strijken. De situatie van de inwoners die een indicatie voor de maatwerkvoorziening op basis van de Wmo 2015 hebben is in 2020 opnieuw onderzocht. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek hebben we vastgesteld of de algemene voorziening een passende en toereikende oplossing is.

De onderzoeken hebben we grotendeels binnen de bestaande formatieruimte van de Noaberpoort uitgevoerd. Zorgvuldigheid en kwaliteit ging daarbij boven snelheid. De winkel bleef open en ook de overige werkzaamheden moesten worden uitgevoerd. De onderzoeken (in totaal 240) zijn in november 2020 afgerond.

In het Financieel Herstelplan Haaksbergen 2020 hebben we gemeld dat het verwachte financiële opbrengst in 2020 € 50.000,00 bedraagt. In 2021 verwachten een opbrengst van € 137.000,00 omdat de algemene voorziening dan het gehele jaar beschikbaar is; deze opbrengst is via de Bestuursrapportage 2020 al verwerkt.

b. Algemene voorziening dagbesteding

We ontwikkelen samen met maatschappelijke partners (zoals de Stichting Ontmoetingspark De Greune en Stichting Wijkkracht) nieuwe vormen van dagbesteding. We verwachten hiermee met name voor de inwoners die nu gebruik maken van lichte vormen van geïndiceerde dagopvang een passend alternatief te kunnen bieden.

Voordelen doen zich voor op verschillende onderdelen:

Dagbesteding is laagdrempelig in Haaksbergen aanwezig. Indicatiestelling vanuit de Noaberpoort is niet nodig. De aanbieder doet wel een toegangstoets en zonodig is er ook afstemming met de Noaberpoort. De voorziening is in Haaksbergen aanwezig, er hoeft niet vervoerd te worden naar andere gemeenten. Systematiek van bekostiging is eenvoudig(er)

We verwachten in 2021 een financieel voordeel van € 20.000.

c. Participatie(wet)

Participeren in de samenleving is belangrijk. Werk en daardoor inkomen verkrijgen is daarbij een belangrijk onderdeel. Om die reden willen we samen met de Uitvoeringsorganisatie Haaksbergen, Hengelo Borne ervoor zorgen dat zoveel mogelijk inwoners die nu aangewezen zijn op een uitkering op basis van de Participatiewet betaald werk vinden. We maken hiervoor ook gebruik van de kennis en het netwerk van de SWB.

We verwachten in 2021 een financieel effect van € 75.000.

d. Externe Verwijzers

De Jeugdwet bepaalt dat naast de gemeente ook anderen toegang kunnen geven tot jeugdhulp. Dat zijn de zogenaamde externe verwijzers. Voorbeelden hiervan zijn huisartsen, jeugdartsen en gecertificeerde instellingen.

Voor onze gemeente geldt dat ongeveer 40% van jeugdhulp wordt ingezet via een externe verwijzer.

In 2021 willen we samen met externe verwijzers en zorgbieders onderzoeken of de ingezette jeugdhulp het best passend is voor wat betreft inhoud en duur. We zien in verschillende andere gemeenten dat er in bepaalde situaties ook andere oplossingen mogelijk zijn dan waarvoor in eerste instantie door externe verwijzer en zorgaanbieder gekozen is.

We verwachten voor dit onderdeel in 2021 een financieel effect van € 70.000.

e. Bedrijfsvoering sociaal domein / de basis op orde

Binnen het sociaal domein worden tal van verschillende (werk)processen uitgevoerd waarop gestuurd moet worden, zowel voor wat betreft de uitkomst (indicaties) als voor wat betreft de voortgang. Het op orde hebben van (werk)processen is een voorwaarde om goed (financieel) inzicht te hebben, pro-actief te kunnen sturen en een lerende organisatie te zijn.

In 2020 zijn we gestart met het optimaliseren van deze processen en het bepalen van beïnvloedingsmomenten. Het is een omvangrijk traject omdat er veel processen zijn en deze processen vaak complex zijn. Dit traject loopt daarom door in 2021.

Uiteindelijk verwachten dat het inzicht en daardoor de mogelijkheid om pro-actief op werkprocesniveau te kunnen sturen in 2021 leidt tot een financieel effect van € 75.000.

f. Sturingsinformatie

In 2021 beschikken we over actuele sturingsinformatie. Dit dashboard geeft informatie over onder andere de ontwikkeling van het aantal cliënten, de indicaties en de financiële verplichtingen. We zijn in staat om deze informatie periodiek te verstrekken.

Op basis van deze informatie zijn we in staat om ontwikkelingen en trends tijdig te signaleren en zo mogelijk daar pro-actief op te reageren.

Nieuw beleid

Deze begroting is beleidsarm. Eventuele middelen voor nieuw beleid zijn ingezet om de bestaande activiteiten en autonome ontwikkelingen te dekken. De voor financieel beleid opgenomen middelen voor herstel algemene reserve € 1.000.000, versterking organisatie € 300.000 en ophoging OZB, zoals deze in het herstelplan zijn opgenomen, zijn door ons gehandhaafd.

Totaaloverzicht baten en lasten per programma

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
0.1	Bestuur	Baten	6	0	0	0	0	0
0.1	Bestuur	Lasten	2.303	1.518	1.411	1.292	1.292	1.292
	Bestuur - Totaal		-2.297	-1.518	-1.411	-1.292	-1.292	-1.292
0.2	Burgerzaken	Baten	298	278	298	298	298	298
0.2	Burgerzaken	Lasten	590	505	532	539	530	530
	Burgerzaken - Totaal		-292	-227	-234	-241	-232	-232
0.3	Gebouwen en gronden	Baten	50	77	80	80	80	80
0.3	Gebouwen en gronden	Lasten	133	107	104	119	119	119
	Gebouwen en gronden - Totaal		-83	-30	-24	-39	-39	-39
0.4	Overhead	Baten	349	139	146	146	146	146
0.4	Overhead	Lasten	7.993	8.641	8.659	9.615	10.257	11.035
	Overhead - Totaal		-7.644	-8.502	-8.513	-9.469	-10.111	-10.889
0.5	Treasury	Baten	638	458	559	544	529	512
0.5	Treasury	Lasten	295	-17	11	-485	-529	-573
	Treasury - Totaal		343	475	548	1.029	1.058	1.085
0.61	OZB woningen	Baten	3.138	3.540	4.023	4.079	4.139	4.199
0.61	OZB woningen	Lasten	0	0	0	0	0	0
	OZB woningen - Totaal		3.138	3.540	4.023	4.079	4.139	4.199
0.62	OZB niet-woningen	Baten	2.028	2.392	2.927	2.968	3.009	3.034
0.62	OZB niet-woningen	Lasten	0	0	0	0	0	0
	OZB niet-woningen - Totaal		2.028	2.392	2.927	2.968	3.009	3.034
0.63	Parkeerbelasting	Baten	1	0	0	0	0	0
0.63	Parkeerbelasting	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Parkeerbelasting - Totaal		1	0	0	0	0	0
0.64	Belastingen Overig	Baten	143	219	140	140	140	140
0.64	Belastingen Overig	Lasten	341	435	356	368	380	380
	Belastingen Overig - Totaal		-198	-216	-216	-228	-240	-240
0.7	Algemene uitkering	Baten	34.626	35.776	36.344	37.064	37.498	37.911
0.7	Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Algemene uitkering Totaal		34.626	35.776	36.344	37.064	37.498	37.911
0.8	Overige baten en lasten	Baten	0	0	250	-250	0	0
0.8	Overige baten en lasten	Lasten	19	40	40	40	40	40
	Overige baten en lasten - Totaal		-19	-40	210	-290	-40	-40
0.9	Vennootschapsbelasting	Baten	0	0	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting	Lasten	0	0	0	0	0	0

	Vennootschapsbelasting - Totaal		0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	Baten	237	5	5	5	0	0
0.10	Mutaties reserves	Lasten	748	-451	1.000	1.000	1.000	1.000
	Mutaties reserves - Totaal		-511	456	-995	-995	-1.000	-1.000
0.11	Resultaat baten en lasten	Baten	3.406	0	0	0	0	0
0.11	Resultaat baten en lasten	Lasten	0	-25	0	0	0	0
	Resultaat baten en lasten - Totaal		3.406	25	0	0	0	0
	Totaal programma Bestuur en ondersteuning		32.498	32.131	32.659	32.586	32.750	32.497
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Baten	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Lasten	1.560	1.633	1.634	1.634	1.634	1.634
	Crisisbeheersing en Brandweer - Totaal		-1.560	-1.633	-1.634	-1.634	-1.634	-1.634
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Baten	13	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Lasten	979	979	964	953	953	953
	Openbare orde en Veiligheid - Totaal		-966	-979	-964	-953	-953	-953
	Totaal programma Veiligheid		-2.526	-2.612	-2.598	-2.587	-2.587	-2.587
2.1	Verkeer, wegen en water	Baten	124	59	59	59	59	59
2.1	Verkeer, wegen en water	Lasten	3.804	3.641	3.631	3.589	3.556	3.556
	Verkeer, wegen en water - Totaal		-3.680	-3.582	-3.572	-3.530	-3.497	-3.497
2.2	Parkeren	Baten	2	0	0	0	0	0
2.2	Parkeren	Lasten	8	8	8	8	8	8
	Parkeren - Totaal		-6	-8	-8	-8	-8	-8
2.5	Openbaar vervoer	Baten	38	36	36	36	36	36
2.5	Openbaar vervoer	Lasten	67	67	67	67	67	67
	Openbaar vervoer - Totaal		-29	-31	-31	-31	-31	-31
	Totaal programma Verkeer, vervoer en waterstaat		-3.715	-3.621	-3.611	-3.569	-3.536	-3.536
3.1	Economische ontwikkeling	Baten	12	12	12	12	12	12
3.1	Economische ontwikkeling	Lasten	378	401	401	401	401	401
	Economische ontwikkeling - Totaal		-366	-389	-389	-389	-389	-389
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	0	0	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	10	10	10	10	10	10
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Totaal		-10	-10	-10	-10	-10	-10
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Baten	239	152	102	102	102	102
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Lasten	236	287	102	102	102	102
	Bedrijfsloket en -regelingen - Totaal		3	-135	0	0	0	0
3.4	Economische promotie	Baten	162	144	199	199	199	199
3.4	Economische promotie	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Economische promotie - Totaal		162	144	199	199	199	199
	Totaal programma Economie		-211	-390	-200	-200	-200	-200

4.1	Openbaar basisonderwijs	Baten	0	0	0	0	0	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	Lasten	11	11	11	11	11	11
	Openbaar basisonderwijs - Totaal		-11	-11	-11	-11	-11	-11
4.2	Onderwijshuisvesting	Baten	134	143	143	143	143	143
4.2	Onderwijshuisvesting	Lasten	1.108	1.253	1.344	1.285	1.293	1.319
	Onderwijshuisvesting - Totaal		-974	-1.110	-1.201	-1.142	-1.150	-1.176
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenz.	Baten	212	289	289	289	289	289
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenz.	Lasten	950	903	896	892	892	892
	Onderwijsbeleid en leerlingenz. - Totaal		-738	-614	-607	-603	-603	-603
	Totaal programma Onderwijs		-1.723	-1.735	-1.819	-1.756	-1.764	-1.790
5.1	Sportbeleid en activering	Baten	15	126	111	91	91	91
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	503	560	557	535	535	535
	Sportbeleid en activering - Totaal		-488	-434	-446	-444	-444	-444
5.2	Sportaccommodaties	Baten	295	250	253	253	253	253
5.2	Sportaccommodaties	Lasten	594	644	645	584	677	583
	Sportaccommodaties - Totaal		-299	-394	-392	-331	-424	-330
5.3	Cultuur	Baten	196	17	178	176	176	176
5.3	Cultuur	Lasten	1.552	835	697	698	694	694
	Cultuur - Totaal		-1.356	-818	-519	-522	-518	-518
5.5	Cultureel erfgoed	Baten	12	8	9	9	9	9
5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	57	62	58	58	55	55
	Cultureel erfgoed - Totaal		-45	-54	-49	-49	-46	-46
5.6	Media	Baten	0	0	0	0	0	0
5.6	Media	Lasten	13	13	13	13	13	13
	Media - Totaal		-13	-13	-13	-13	-13	-13
5.7	Openbaar groen en recreatie	Baten	58	137	78	78	78	78
5.7	Openbaar groen en recreatie	Lasten	2.549	2.266	2.175	2.187	2.189	2.198
	Openbaar groen en recreatie - Totaal		-2.491	-2.129	-2.097	-2.109	-2.111	-2.120
	Totaal programma Sport, cultuur en recreatie		-4.692	-3.842	-3.516	-3.468	-3.556	-3.471
6.1	Samenkracht en burgerp.	Baten	2	0	0	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerp.	Lasten	1.921	1.875	1.661	1.585	1.585	1.585
	Samenkracht en burgerp. - Totaal		-1.919	-1.875	-1.661	-1.585	-1.585	-1.585
6.2	Wijkteams	Baten	0	0	0	0	0	0
6.2	Wijkteams	Lasten	374	318	320	320	320	320
	Wijkteams - Totaal		-374	-318	-320	-320	-320	-320
6.3	Inkomensregelingen	Baten	4.852	9.126	5.699	5.819	5.946	6.075
6.3	Inkomensregelingen	Lasten	7.600	11.664	8.118	8.330	8.547	8.771
	Inkomensregelingen - Totaal		-2.748	-2.538	-2.419	-2.511	-2.601	-2.696
6.4	Begeleide participatie	Baten	466	447	447	447	447	447
6.4	Begeleide participatie	Lasten	3.272	3.203	3.123	3.041	2.982	2.982

	Begeleide participatie - Totaal		-2.806	-2.756	-2.676	-2.594	-2.535	-2.535
6.5	Arbeidsparticipatie	Baten	1	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	391	552	574	586	598	610
	Arbeidsparticipatie - Totaal		-390	-552	-574	-586	-598	-610
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	6	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Lasten	1.396	1.351	1.390	1.357	1.357	1.357
	Maatwerkvoorzieningen (WMO) - Totaal		-1.390	-1.351	-1.390	-1.357	-1.357	-1.357
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	0	0	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	3.956	4.256	4.466	4.456	4.454	4.454
	Maatwerkdienstverlening 18+ - Totaal		-3.956	-4.256	-4.466	-4.456	-4.454	-4.454
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	32	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	5.237	5.371	5.657	5.657	5.657	5.657
	Maatwerkdienstverlening 18- - Totaal		-5.205	-5.371	-5.657	-5.657	-5.657	-5.657
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Baten	827	225	225	225	225	225
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Lasten	0	0	48	48	48	48
	Geëscaleerde zorg 18+ - Totaal		827	225	177	177	177	177
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	632	652	825	825	825	825
	Geëscaleerde zorg 18- - Totaal		-632	-652	-825	-825	-825	-825
	Totaal programma Sociaal Domein		-18.593	-19.444	-19.811	-19.714	-19.755	-19.862
7.1	Volksgezondheid	Baten	0	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	Lasten	893	934	950	950	950	950
	Volksgezondheid - Totaal		-893	-934	-950	-950	-950	-950
7.2	Riolering	Baten	3.911	3.800	3.642	3.657	3.732	3.814
7.2	Riolering	Lasten	2.842	2.898	2.538	2.670	2.763	2.843
	Riolering - Totaal		1.069	902	1.104	987	969	971
7.3	Afval	Baten	2.085	2.141	2.511	2.532	2.545	2.545
7.3	Afval	Lasten	1.602	2.153	2.034	2.034	2.034	2.034
	Afval - Totaal		483	-12	477	498	511	511
7.4	Milieubeheer	Baten	10	7	7	7	7	7
7.4	Milieubeheer	Lasten	243	253	245	237	237	237
	Milieubeheer - Totaal		-233	-246	-238	-230	-230	-230
7.5	Begraafplaatsen	Baten	46	11	42	72	82	82
7.5	Begraafplaatsen	Lasten	177	144	149	147	147	147
	Begraafplaatsen - Totaal		-131	-133	-107	-75	-65	-65
	Totaal programma Volksgezondheid en milieu		295	-423	286	230	235	237
8.1	Ruimtelijke Ordening	Baten	208	195	140	140	140	140
8.1	Ruimtelijke Ordening	Lasten	496	604	640	556	481	431
	Ruimtelijke Ordening - Totaal		-288	-409	-500	-416	-341	-291
8.2	Grondexploitatie	Baten	1.089	148	248	148	148	148

8.2	Grondexploitatie	Lasten	1.079	148	248	148	148	148
	Grondexploitatie - Totaal		10	0	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	Baten	380	665	645	645	645	645
8.3	Wonen en bouwen	Lasten	1.435	1.581	1.516	1.647	1.516	1.547
	Wonen en bouwen - Totaal		-1.055	-916	-871	-1.002	-871	-902
	Totaal programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-1.333	-1.325	-1.371	-1.418	-1.212	-1.193
	Incidentele baten en lasten				-487	-255	-143	0
	Structureel begrotingssaldo				506	359	518	95

Financiële uitgangspunten

Looncompensatie

In deze begroting is rekening gehouden met de consequenties van de CAO. De huidige CAO loopt van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020. Voor de meerjarige loonontwikkeling vanaf 2021 houden we rekening met een gemiddelde stijging van de loonkosten van 2,5% per jaar. Dit percentage is gebaseerd op gegevens van het Cpb.

Prijscompensatie

Voor de budgetten Wmo en Jeugd hanteren wij voor 2021 een prijsindexatie van 2,95%, en vanaf 2022 jaarlijks een prijsindexatie van 2,86%. Deze budgetten zijn gebaseerd op de NZA-index. Voor de overige prijsgevoelige budgetten hanteren wij een prijsindexatie van 1,8%, tenzij er afwijkende afspraken gelden. Dit percentage is gebaseerd op de gegevens van het Cpb.

Omslagpercentage

De rente voor langlopende leningen staat nog steeds op een historisch laag punt. In de begroting houden we rekening met een jaarlijkse stijging van 0,5% per jaar voor nieuwe leningen. Verder wordt er jaarlijks afgelost op oude leningen met relatief hoge rentepercentages. Daarmee daalt het omslagpercentage. In 2021 is het omslagpercentage 1,69%.

Belastingen en heffingen

Voor de verhoging van de belastingen en heffingen wordt uitgegaan van een indexatie met 1,8% tenzij anders aangegeven.

Ontwikkeling belastingdruk

De ontwikkeling van de belastingdruk is uitgewerkt in de paragraaf Lokale heffingen.

Gemeentefondsuitkering

De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de junicirculaire 2020.

Onvoorzien

Er is jaarlijks € 40.000 opgenomen voor kosten voor onvoorziene ontwikkelingen. De raad besluit over de aanwending van deze post.

Afschrijvingen en rentetoerekening

Op investeringen is de Financiële Verordening 2017 van toepassing. De afschrijving en rentetoerekening starten op 1 januari van het jaar ná afronding en/of ingebruikname van een actief. De rente berekenen we over de boekwaarde per 1 januari.

Overzicht en toelichting incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel hebben wij de incidentele baten en lasten per programma samengevat. Voor het beoordelen van de incidentele baten en lasten volgen we de notitie van de commissie BBV. Het aanmerken van voor- en nadelen, die uiteindelijk bepalend zijn voor het berekenen van het structurele begrotingssaldo, zijn aan deze regels gebonden.

Omschrijving programma	Omschrijving begrotingsregel	2021	2022	2023	2024
Baten					
Sport, Cultuur en recreatie	Regeling lokaal sportakkoord	20			
Sport, Cultuur en recreatie	Snippergroen	40			
Totaal incidenteel saldo Baten		60	0	0	0
Lasten					
Bestuur en ondersteuning	Salarissen en premies wethouders	120			
Onderwijs	Nieuw huisvestingsbeleid en IHP	50			
Sport, Cultuur en recreatie	Snippergroen	25			
Sport, Cultuur en recreatie	Regeling lokaal sportakkoord	20			
Sociaal domein	Lokale inclusie Agenda	25			
Sociaal domein	Plan Sociaal Domein	50			
Sport, Cultuur en recreatie	Vrijval onderhoud Hoeve Vooruit	47			
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Invoerkosten nieuwe omgevingswet	210	125	50	
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Vorbereidingskrediet B.S. Holthuizen		130		
Overig	Vervanging kunstgrasveld			93	
Totaal incidenteel saldo Lasten		547	255	143	0
Totaal incidentel		-487	-255	-143	0
Totaal Structureel		506	359	518	95
Totaal Begrotingssaldo		19	104	375	95

Bijlage 1 Reserves en voorzieningen

Reserves

Mutaties en verloop reserves

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving reserve	begroot 1-1-2020	mutatie 2020	begroot 31-12-2020	mutatie 2021	begroot 31-12-2021	mutatie 2022	begroot 31-12-2022	mutatie 2023	begroot 31-12-2023	mutatie 2024	begroot 31-12-2024
Algemene reserve											
Algemene reserve*	-227	-1.611	-1.838	1.019	-819	1.104	285	1.375	1.659	1.095	2.754
Algemene reserve totaal	-227	-1.611	-1.838	1.019	-819	1.104	285	1.375	1.659	1.095	2.754
Bestemmingsreserves											
Aankoop kunstvoorwerpen	13	0	13	0	13	0	13	0	13	0	13
Gemeentelijke monumenten	15	-5	10	-5	5	-5	0	0	0	0	0
Totaal Bestemmingsreserves	28	-5	23	-5	18	-5	13	0	13	0	13
Totaal Eigen vermogen	-199	-1.616	-1.815	1.014	-801	1.099	298	1.375	1.672	1.095	2.767

* Stand Algemene reserve per einde begrotingsjaar is inclusief begrote jaarresultaat en eventuele winst grondexploitatie

Bestemmingsreserve aankoop kunstvoorwerpen

In de Begroting 2021 en meerjarenperspectief 2022-2023 zijn geen aanwendungen voorzien.

Bestemmingsreserve gemeentelijke monumenten

De reserve heeft als doel het jaarlijks kunnen verlenen van bijdragen aan derden voor het in stand houden van gemeentelijke monumenten. Jaarlijks wordt hiervoor € 5.000 aan de reserve onttrokken. Eind 2022 is de bestemmingsreserve uitgeput

Voorzieningen

Mutaties en verloop voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving voorziening	begroot 1-1-2020	mutatie 2020	begroot 31-12-2020	mutatie 2021	begroot 31-12-2021	mutatie 2022	begroot 31-12-2022	mutatie 2023	begroot 31-12-2023	mutatie 2024	begroot 31-12-2024
Pensioenen wethouders	2.502	581	3.083	-62	3.021	-62	2.959	-62	2.897	-62	2.835
Voormalig personeel	30	-1	29	-1	28	-1	27	-27	0	0	0
Voorziening personeel	110	-73	37	-37	0	0	0	0	0	0	0
Infrastructuur Frankenhuis	176	-50	126	-104	22	-22	0	0	0	0	0
Afwikkeling De Veldmaat	31	-20	11	-11	0	0	0	0	0	0	0
Sanering gemeentewerf	263	-43	220	-220	0	0	0	0	0	0	0
De Greune	96	-10	86	-20	66	-20	46	-20	26	-20	6
Kulturhus	508	-508	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verplichtingen en risico's	3.716	-124	3.592	-455	3.137	-105	3.032	-109	2.923	-82	2.841
Egalisatie riolering	2.598	47	2.645	-175	2.470	-480	1.990	-724	1.266	-365	901
Door derden beklemd	2.598	47	2.645	-175	2.470	-480	1.990	-724	1.266	-365	901
Onderhoud panden	530	-219	311	114	425	59	484	108	592	-269	323
Speelvoorziening	65	-65	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wegenfonds	64	0	64	-64	0	0	0	0	0	0	0
Gelijkmatige verdeling lasten	659	-284	375	50	425	59	484	108	592	-269	323
Totaal voorziening	6.973	-361	6.612	-580	6.032	-526	5.506	-725	4.781	-716	4.065

Pensioenen wethouders

Het doel is om op elk moment te kunnen voldoen aan de verplichting tot het uitbetalen van toekomstige aanspraken van wethouders op ouderdomspensioen. Binnen de wet APPA bestaat voor wethouders het recht op pensioenoverdracht na afloop van de wethouders- en/of wachtgeldperiode. Het is mogelijk dat in de toekomst een externe (landelijke) pensioenregeling voor wethouders wordt voorgesteld, in welk geval alle pensioenverplichtingen ineens afgekocht moeten worden. Er is rekening gehouden met een jaarlijkse onttrekking van € 62.000 voor pensioenbetalingen.

Voormalig personeel

Er is nog één ex-medewerker opgenomen, waarvoor verplichtingen bestaan tot uiterlijk 2023.

Voorziening Personeel

De voorziening dekt verplichtingen die gepaard gaan met (flankerend beleid in verband met) de bezuiniging op de formatie.

Voorziening infrastructuur Frankenhuis

We verwachten dit project in 2021 te kunnen afronden.

Voorziening afwikkeling de Veldmaat

De verwachting is dat de afwikkeling van de infrastructuur de Veldmaat eind 2020 zal zijn afgerond.

Voorziening sanering gemeentewerf

De voorbereiding voor de sanering is in gang gezet en de verwachting is dat de volledige sanering eind 2021 is afgerond.

Voorziening de Greune

Met opstellen van deze begroting in nog niet geheel in te schatten wanneer dit project zal worden afgerond omdat enkele kavels nog braak liggen. De jaarlijkse onttrekkingen zijn aannames en niet onderbouwd.

Voorziening kulturhus

Bij de jaarrekening 2019 is een verliesvoorziening genomen betreffende de afwaardering van het pand. Dit levert een nadeel op van ruim € 508.000 die we in 2020 gaan nemen.

Egalisatievoorziening rioolbeheer

Het doel van deze voorziening is al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de rioleringen te voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd. Vanuit de regelgeving, transparantie en periodieke bijstelling van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is het van belang, dat in de voorziening egalisatie riolering inzicht kan worden verkregen in het onderscheid tussen onderhoud en spaarcomponent vervangingsinvesteringen.

Onderhoud gemeentelijke panden

De jaarlijkse kosten voor groot onderhoud fluctueren sterk. Om hierop in te spelen, hebben wij per 1 januari 2015 een voorziening Groot onderhoud gemeentelijke panden ingesteld. Groot voordeel van een voorziening is dat, bij gelijke jaarlijkse dotatie, pieken en dalen in de onderhoudskosten kunnen worden opgevangen. Voor de meerjarig prognose in deze begroting zijn de bedragen gehanteerd van het onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen. Ook de onttrekkingen zijn gebaseerd op het onderhoudsplan.

Speelvoorziening

We vervangen de komende tijd geen speelvoorzieningen, hierdoor kan de bestaande voorziening speelvoorzieningen vrijvallen. Mocht een wijk een verzoek doen tot vervanging wordt dit

meegenomen bij het budget bewonersinitiatieven. Is een toestel onveilig, wordt het verwijderd.

Voorziening wegenfonds

Onze exploitatie is gebaseerd op de langjarige gemiddelde kosten van klein- en groot onderhoud en rehabilitaties. Per jaar kunnen de kosten van het onderhoud verschillen. Deze voorziening is bedoeld voor het opvangen van deze pieken en dalen in de exploitatie.

Structurele effecten van onttrekkingen aan reserves en voorzieningen

Reserves per programma en structurele effecten

(bedragen x € 1.000)

Programma	2021		2022		2023		2024	
Baten	Onttrekking reserve	Waarvan structureel	Onttrekking reserve	Waarvan structureel	Onttrekking reserve	Waarvan structureel	Onttrekking reserve	Waarvan structureel
5. Sport, cultuur en recreatie								
Reserve gemeentelijke monumenten	5	5	5	5				
Totaal onttrekking reserves	5	5	5	5				
Lasten	Dotatie reserve	Waarvan structureel	Dotatie reserve	Waarvan structureel	Dotatie reserve	Waarvan structureel	Dotatie reserve	Waarvan structureel
0. Bestuur en ondersteuning								
Algemene reserve: begrotingssaldo	19		104		375		95	
Algemene reserve dotatie	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	
Totaal dotatie reserves	1.019	1.000	1.104	1.000	1.375	1.000	1.095	
Totalen (vanuit exploitatierekening gezien)	-1.014	-995	-1.099	-995	-1.375	-1.000	-1.095	

Bijlage 2 Geprognosticeerde balans

	Stand per 31-12-2019	Begroot per 31- 12-2020	Begroot per 31- 12-2021	Begroot per 31- 12-2022	Begroot per 31- 12-2023	Begroot per 31- 12-2024
Activa						
Immateriële vaste activa	1.873	1.572	1.376	1.181	985	793
Materiële vaste activa	49.371	50.531	48.572	45.468	42.276	39.157
Financiële vaste activa	8.582	7.779	7.175	6.879	6.580	6.282
Totaal vaste activa	59.826	59.882	57.123	53.528	49.841	46.232
Voorraad	4.999	6.319	5.752	3.682	3.371	1.780
Uitzettingen	10.429	6.300	6.300	6.300	6.300	6.300
Liquide middelen	211	250	250	250	250	250
Overlopende activa	883	850	850	850	850	850
Totaal vlottende activa	16.522	13.719	13.152	11.082	10.771	9.180
Totaal activa	76.348	73.601	70.275	64.610	60.612	55.412

	Stand per 31-12-2019	Begroot per 31- 12-2020	Begroot per 31- 12-2021	Begroot per 31- 12-2022	Begroot per 31- 12-2023	Begroot per 31- 12-2024
Passiva						
Eigen Vermogen	-198	-1.815	-801	298	1.672	2.767
Voorzieningen	6.973	6.612	6.032	5.506	4.781	4.065
Vaste schuld	58.334	57.435	51.534	51.633	50.732	45.831
Totaal vaste passiva	65.109	62.232	56.765	57.437	57.185	52.663
Vlottende schuld	5.252	7.369	9.510	3.673	1.427	1.249
Overlopende passiva	5.987	4.000	4.000	3.500	2.000	1.500
Overlopende passiva	11.239	11.369	13.510	7.173	3.427	2.749
Totaal passiva	76.348	73.601	70.275	64.610	60.612	55.412

Bijlage 3 Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	
Ongebonden lokale heffingen	7.289
Algemene uitkeringen	36.344
Dividenden	442
Saldo van de financieringsfunctie	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	0
Totaal	44.075

Bijlage 4 Gemeentefonds

Algemene uitkering	2021	2022	2023	2024
Begroting 2020	36.041	36.614	37.306	37.306
Toevoegen nieuwe jaarschijf 2024				520
Mutaties mei-junicirculaire 2020	303	700	492	485
Stelpost accres algemene uitkering		-250	-300	-400
Totaal	36.344	37.064	37.498	37.911

Bijlage 5 Portefeuillehouders verdeling

	Omschrijving Taakveld	Portefeuillehouder
0	Programma bestuur en ondersteuning	
0.1	Bestuur	mr. drs. R.G. Welten
0.2	Burgerzaken	mr. drs. R.G. Welten
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	drs. J.H. Scholten
0.4	Overhead	A.B.G.M. Koopman / mr. drs. R.G. Welten
0.5	Treasury	A.B.G.M. Koopman
0.61	OZB woningen	A.B.G.M. Koopman
0.62	OZB niet woningen	A.B.G.M. Koopman
0.63	Parkeerbelasting	A.B.G.M. Koopman
0.64	Belastingen overig	A.B.G.M. Koopman
0.7	Algemene uitkering en gemeentefonds	A.B.G.M. Koopman
0.8	Overige baten en lasten	A.B.G.M. Koopman
0.9	Vennootschapsbelasting	A.B.G.M. Koopman
0.10	Mutaties reserves	A.B.G.M. Koopman
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten	A.B.G.M. Koopman
1	Programma veiligheid	
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	mr. drs. R.G. Welten
1.2	Openbare orde en veiligheid	mr. drs. R.G. Welten
2	Programma verkeer en vervoer	
2.1	Verkeer en vervoer	drs. J.H. Scholten
2.2	Parkeren	drs. J.H. Scholten
2.5	Openbaar vervoer	drs. J.H. Scholten
3	Programma economie	
3.1	Economische ontwikkeling	A.B.G.M. Koopman
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	drs. J.H. Scholten
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A.B.G.M. Koopman
3.4	Economische promotie	A.B.G.M. Koopman
4	Programma onderwijs	
4.1	Openbaar basisonderwijs	A.R. Peppelman
4.2	Onderwijshuisvesting	drs. J.H. Scholten
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	A.R. Peppelman
5	Programma sport, cultuur en recreatie	
5.1	Sportbeleid en activering	A.R. Peppelman
5.2	Sportaccommodaties	drs. J.H. Scholten
5.3	Cultuur	A.R. Peppelman
5.4	Musea	A.R. Peppelman
5.5	Cultureel erfgoed	A.R. Peppelman
5.6	Media	A.R. Peppelman
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	drs. J.H. Scholten / A.B.G.M. Koopman

6	Programma sociaal domein	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	A.R. Peppelman
6.2	Wijkteams	A.R. Peppelman
6.3	Inkomensregelingen	A.R. Peppelman
6.4	Begeleide participatie	A.R. Peppelman
6.5	Arbeidsparticipatie	A.R. Peppelman
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	A.R. Peppelman
6.7	Maatwerkdienstverlening 18+	A.R. Peppelman
6.8	Maatwerkdienstverlening 18-	A.R. Peppelman
6.9	Geëscaleerde zorg 18+	A.R. Peppelman
6.10	Geëscaleerde zorg 18-	A.R. Peppelman
7	Programma volksgezondheid en milieu	
7.1	Volksgezondheid	A.R. Peppelman
7.2	Riolering	drs. J.H. Scholten
7.3	Afval	A.B.G.M. Koopman
7.4	Milieubeheer	A.B.G.M. Koopman
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	mr. drs. R.G. Welten
8	Programma volkshuisvesting en RO	
8.1	Ruimtelijke ordening	drs. J.H. Scholten
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	drs. J.H. Scholten
8.3	Wonen en bouwen	drs. J.H. Scholten

Bijlage 6 Afkortingenlijst

A

AB	-	Algemeen bestuur
ABP	-	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
APPA	-	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AR	-	Algemene reserve

B

BBV	-	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	-	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BCF	-	BTW-compensatiefonds
BI-zone	-	Bedrijfsinvesteringszone
Bc BOR	-	Businesscase Beheer Openbare Ruimte
BNG	-	Bank Nederlandse Gemeenten
BTW	-	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	-	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten

C

CAK	-	Centraal Administratiekantoor
Coelo	-	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CT BV	-	Crematoria Twente-Oost Nederland BV

D

E

EMU	-	Economische en Monetaire Unie
-----	---	-------------------------------

F

Wet Fido	-	Wet financiering decentrale overheden
Fte	-	Full-time equivalent

G

GBI	-	Geïntegreerd Beheer Informatiesysteem
GBT	-	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GGD	-	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GRP	-	Gemeentelijk rioleringsplan
GR SZ	-	Uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen en Hengelo

H

I

IBP	-	Interbestuurlijk Programma
IBT	-	Interbestuurlijk toezicht
ICS	-	In controlstatement
IKC	-	Integraal Kindcentrum
IVP	-	Integraal Veiligheidsplan

J

K

KA	-	Klimaatakkoord
KGO	-	Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving

L

LEADER	-	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
LED	-	Light Emitting Diode
LSA	-	Lokale Samenwerkingsagenda

M

MJP	-	Meerjarenperspectief
MO	-	Maatschappelijke Ontwikkeling

N

NMO	-	Natuur en Milieu Overijssel
-----	---	-----------------------------

O

ODT	-	Omgevingsdienst Twente
OLCT	-	Openbaar Lichaam Crematoria Twente
OVL	-	Openbare verlichting
OZB	-	Onroerende zaakbelastingen
OZJT	-	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente

P

PBL	-	Planbureau van de Leefomgeving
PGB	-	Persoonsgebonden budget
P&O	-	Personeel en organisatie
PO	-	Primair Onderwijs
POC	-	Percentage of completion

Q

R

RES	-	Regionale Energiestrategie
RMC	-	Regionaal Meld- en coördinatiepunt
RT	-	Regio Twente
RUD	-	Regionale uitvoeringsdienst

S

SHP	-	Stichting Haaksbergen Promotie
SON	-	Stadsbank Oost Nederland
SWB	-	Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf

T

TM	-	Twente Milieu
----	---	---------------

U

UO	-	Uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen en Hengelo
----	---	--

V

VAB	-	Vrijkomende Agrarische Bebouwing
VHT	-	Veiligheidshuis Twente
VOT	-	Voorschools ondersteuningsteam
VPB	-	Vennootschapsbelasting
VRT	-	Veiligheidsregio Twente
VTA	-	Visual tree assessment
VTH	-	Vergunningen, toezicht en handhaving
VTT	-	Veilig Thuis Twente
VVE	-	Voorschoolse – en Vroegschoolse Educatie

W

Wmo	-	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNRA	-	Wet normalisatie rechtspositie ambtenaren
WSW	-	Wet sociale werkvoorziening
WW	-	Werkloosheidswet

X

Y

Z

ZAT	-	Zorgadviesteam
ZIN	-	Zorg in Natura